ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 1.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Joh. Thesleff.

Det för kort tid sedan, med högvederbörligt tillstånd, i Wiborgs stad inrättade Finska Literatur-Sällskapet begick den 3 Februarii sin första i de för detsamma antagne och gillade Stadgarne föreskrifna årsdag. Högtidligheten öppnades af Ordföranden Herr Hofrätts Assessoren, Phil. och J. U. Doctoren J. E. Berghom medelst ett tal på Finska språket, deri han, efter att hafva antydt att denna dag kunde anses för Sällskapets egenteliga instiftelse dag, emedan hvad derintills blifvit tillgjordt, bestått endast i sådane förberedande åtgärder, som äro oskiljaktiga från hvarje inrättning till förenande af fleres verksamhet, öfvergår till betraktande af de tvenne väsendtliga afdelningar Finlands kultur innefattar, nemligen den Svenska och den Finska. Sedan Talaren ådagalagt hvilket menligt inflytande detta missförhållande haft på landets egenteliga Finska befolkning, hvilken i följd deraf varit helt och hållet afstängd från all beröring med den högre bildade klassen, fortfor han ungefär sålunda:

"Vore det väl tänkbart att den Svenska literaturen skulle utränga den Finska och tillika med blifva herrskande, eller att dessa språk kunde likasom hittills fortfara att hvardera begagnas och hvardera förblifva gällande inom de kretsar, der de redan vunnit häfd? Dertill svarar jag ett bestämdt nej! — En högre makt, den som leder verldsordningen, har redan tydligt utpekat den bana oss förestår att i berörde hänseende beträda och man bör ej kunna misstaga sig om den riktning hvartåt denna väg leder. De förhållanden äro ohjelpligen brutna, som hos oss härtills bibehållit Svenska literaturen, hvilken ock i följd deraf blir allt mer och mer fremmande för oss. Svenskarnes språk kan ej vidare utveckla sig med lika steg som i dess hemland, utan förfaller i följd deraf, som kanske redan till en del inträffat, till en ful råbråkning deraf och blir då, likasom i allmänhet hvarje efterhärmning, endast ett pappegoj-spel, saknande själ och tanke. Hvarken som hufvudspråk eller som bispråk för en särskilt klass af landets innevånare, det sednare i anseende till dessas ringa antal för att underhålla en egen literatur, kan Svenskan numera bestå, och den, äfvensom den dertill hörande literaturen, måste således gå under och lemna rum för landets ursprungliga språk och en derpå grundad inhemsk, Finsk, literatur; och att endast denna kan för Finland vara och bli den rätta visar sig äfven deraf, att Svenskan, oaktadt de gynsamma förhållanden, hvaraf den i århundraden här upprätthållits, ej förmått göra särdeles stora inkräktningar på Finskans område eller hos de verkliga Finnarne utränga kärleken till deras Finska kultur, seder och bruk."

"Det kan väl ej bestridas: Finska literaturen är väl ännu endast en svag planta och språket ännu i flera afseenden outveckladt och oodladt; men tiden är framskridande och landets krafter friska. Vi böra således snart kunna emotse ett önskligare tillstånd härutinnan och för hvarje rättskaffens fosterlandets vän bör det vara en helig pligt att befordra tillvexten och utbildningen af nämnde vigtiga beståndsdelar utaf sann kultur. Och för att vinna detta får han ej stanna inom den trånga krets som härintills velat gälla för bildningens; nej han skall vända sig åt det håll, der de friska krafterne ännu äro qvar, der landets egenteliga kärna ännu fortfar att vara oförtorkad och saftfull."

"Till detta mål anser jag verksamheten af det nu bildade Finska Sällskapet böra riktas. Det bör ej söka sin utvidgning uppåt, utan hällre sträcka sig nedåt och sprida sig, att jag så må säga, på bredden. Beröring, med de lägre klasserna och deras bildning och hyffsning utgör ett vigtigt syftemål för våra sträfvanden; måtte vi lyckas deri! — Då hafva vi utsått ett godt frö till den Finska literaturens och inhemska kulturens befordran och kunna vara förvissade om att våra bemödanden ej skola med otacksamhet räknas i en kommande framtid."

Warma önskningar såväl för framgången af föreningens sträfvanden som för fosterlandet och vårdarene af dess framtid slutade föredraget, hvarigenom nu detta Sällskap tillika blifvit åt en gagnande verksamhet invigdt.

Derefter uppläste Secreteraren den honom enligt Stadgarnes 5:e § åliggande Berättelse, hvilken rörande Sällskapets organisation innehöll hufvudsakligast följande:

"Redan i början af sistlidne sommar hade bland några af ortens innevånare fråga uppstått att härstädes bilda en förening till Finska språkets och literaturens bearbetande, hvilken ock verkligen blef afslutad den 7 September, då 14 för saken nitälskande personer öfverenskommo att i Wiborgs stad organisera ett Sällskap under enahanda benämning och med enahanda syfte, som det redan alltsen 1831 i Helsingfors existerande *Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.*"

Angående skälen till nämnde beslut heter det uti sagde Berättelse i förbigående:

"Ei sitä tehty omiin waroin ja woimiin luottaen, waan niissä toiwoin, että meidänkin nurkassa halu äitinkieleen lienee jo ehkä heräämässä ja että maanpaikassa, jossa yli ympäri on ummikko Suomalaisia asumassa, mahtaisi löytyä Suomalaisia ei ainoastaan syntymältä, waan myös sydämeltä; ei kunnian pyynnöstä, sillä se kunnia, jota tässä halutaan, on nykyisellä ajalla wielä halpa hinnoillensa suuren joukon arwiosta ja menee, jos sitä joskus woitettaisi, jakoisiin koko suurelle Suomen kansalle; ei myös wanhemmalle weli-seuralle soimaukseksi, se on ikään kuin ei se olisi asiansa taitawasti toimittanut. — Ei, waan ymmärtäen, että yhden ääni erämaassa hukkaan kaikuu, kahden huhoileminen ehkä toisiansa tielle johdattelee, ja että loitoinen walkia waan loistaa, likeinen myös lämmittää."

Sedan under nästföljande sammanträden, utom andra förberedande åtgärder, det blifvande Sällskapets tjenstemanna-personal blifvit bestämd och Stadgar för detsamma antagne samt grundläggarnes antal ökats till 25 personer, äfvensom uppå derom hos Hans Kejs. Majestät gjord särskild underdånig ansökning Nådigt bifall för föreningens verksamhet vunnits, höll det sålunda definitift organiserade *Suomalaisen Kirjallisuuden Seura Wiipurissa* den 17 sistl. Januarii sitt första ordinarie sammanträde, dervid ibland annat beslöts, att till delaktighet i Sällskapets sträfvanden inbjuda åtskilliga såväl närmare som fjermare vistande patriotiskt sinnade landsmän."

Slutligen innehöll Berättelsen ännu ett tillkännagifvande, hvilket för dess särskilda vigt och betydelse här ordagrannt intages, så lydande:

"Mutta erinomaiseksi kaunistukseksensa on Seura jo saanut liittoonsa 13 naishenkeäkin tässä kaupungissa asuwaa kunnioitettawaa wallassäätyä. Heistä on hänelle ilo, kehoitus ja kannistus, mutta heissä onkin, — ja sepä on kaikkea muuta enempi — ei ainoastaan tämän Seuran, waan myös koko Suomen kansan ja äitinkielen toiwo ja turwa. Sillä jos isältä lienee nousewalle suwulle turwa ja suojellus annettawa ja tiedon halu, nero, toimellisuus ja kunnia sieluun siitettäwä, niin rakkaus syttyy waan äitin sydämellä, rakkaus ihanaan isien maahan, somaan ja soipaan äitien kieleen. Joskas Suomen naiset kaikki ymmärtäisiwät tämän welwollisuutensa arwon ja suuruuden ja esinnä kaikkea mieleensä johdattaisiwat mitä se nimitys: Äitinkieli Suomen maassa merkitsee! ! !

Sist tillkännagaf Kassören att, genom af 43 personer skedd inbetalning af full inträdes-afgift, till Sällskapets kassa influtit inalles 175 Rubel Silfver.

Modernt Tidsfördrif. Ett bland de modernaste tidsfördrif i de förnämsta och tonsatfvande husen i Paris har denna virter varit: att med pistoler skjuta inne i rummen. Det begagnas dertill helt små, nätta pistoler, och till och med de annars så rädda damerna taga del i detta farliga nöje. Målet för skotten är vanligtvis små figurer.

Anekdoter. Milton gifte sig, sedan han blifvit blind, med ett trätogirigt fruntimmer. En af hans vänner kallade hans fru en ros. "Om färger kan jag icke dömma," sade Milton, "men ni kan hafva rätt, ty taggarna känner jag hvarje dag."

— Voltaire och Piron bodde en tid i samma hus. En gång skref Piron på Voltaire's kammardörr: "Skurk." Knapt hade Voltaire läst detta, då han ock genast gick till Piron, "Hvilken

tillfällighet har jag att tacka för äran af ert besök?" frågade Piron. — "Min Herre," svarade Voltaire, "jag läste ert namn på min dörr, derför aflägger jag mitt återbesök."

— Z** fick några duktiga örfilar. "Jag hoppas dock, att saken icke får blifva utan följder!" sade X**. — "Gud bevare," svarade Z**, "att dömma efter smärtan, får jag en svullen kind."

ANMÄLAN.

Finland torde för det närvarande vara det enda land i norden, som icke har att framte någon Mode-Journal eller Tidning med modeplancher, och endast tidtals har något bland landets blad sökt afhjelpa denna brist genom knapphändiga modebulletiner från Wien och Paris, hvilka, åtminstone hvad snitt och façon beträffa, naturligtvis sakna all åskådlighet och hufvudsakligen nödgas inskränka sig på beskrifningen af qvalitén och färgen hos de tygsorter som för tillfället äro en vogue.

Wäl hafva vi låtit berätta oss, att i vår hufvudstad en eller annan länge umgåtts med tanken, att utgifva en Mode-Journal; men intet vidare derom har på länge hörts. Hvad kan då vara orsaken härtill? Sakna kanske moderna för våra finska fruntimmer allt värde? Det tyckes åtminstone hufvudstadens erfarenhet och de hos modehandlerskorna gjorda talrika beställningarne icke vilja besanna. Skall man våga gå så långt, att påstå, att det vackra könet i vårt land är mindre känsligt för det sköna i draperiet af en välgjord klädning, i rundningen af en vacker taille och det prydliga i puffar å ärmar och pösande veck å framstycket, det prålande i en garnitur, o. s. v. eftersom ingen vågat i vårt land företaga utgifvandet af en Mode-Journal med plancher, directe förskrifne från Paris eller Wien? Ingalunda; balerna och salongerna vittna om motsatsen.

För att bana väg för ett sådant företag, har redactionen velat göra ett försök i hufvudstaden Helsingfors och dess egen moderstad Wiborg med att i nämnde städer låta Weckoskriften en gång i månaden åtföljas af en utmärkt väl graverad och färglagd mode-planch från Paris, mot en särskild ersättning af blott 50 kopek Silfver för året, eller tillsammans med prenumerations- och försändnings-afgiften, i Helsingfors 3 Rubel 95 kop. och i Wiborg 3 Rubel 50 kopek Silfver.

Dessa plancher utkomma den ena månaden i Paris och utdelas den nästföljande med denna Weckoskrift.

Att plancherna fullt förtjena det vitsord vi ofvanföre tillagt dem, derom torde enhvar kunna sjelf öfvertyga sig, genom granskning af de prof-plancher, som finnas till påseende i Hrr Wasenii & C. bokhandel i Helsingfors och Hr Cloubergs i Wiborg, å hvilka boklådor äfven prenumeration på sådane af mode-plancher åtföljda exemplar emottages, och hvilka utdelas i Helsingfors, onsdagen efter den dag Weckoskriften här utkommer.

REDACTIONEN.

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 2.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Joh. Thesleff.

Enligt hvad Hr Al. Ingman redan 1832 föreslagit samt D:r Lönnrot äfven sedermera i Mehiläinen både theoretiskt och praktiskt antagit, bör Finsk hexameter grundas på stafvelsernas quantitet, alldeles som i de klassiska språken, med hvilka den icke blott på ändelse-former och böjningsnuancer så rika, utan äfven till sitt alfabet så utomordentligt regelbundna Finskan har så mycket gemensamt. Dock som denna sak icke tyckes wara ännu allmännare senterad, så må, som exempel på huru ledig och wälljudande versificationen sålunda blir, anföras några strofer, öfversatta ur en episod, förekommande i Runebergs Elgskyttar, Andra Sången, pag. 37.

Niin sano hään; waan tyytyväsemmin Matti alotti:
Näät, wierailla tiloilla olet silmäiltäwä kaikkiin;
Kaikki, se on tapa ihmisten, sitä heikkoa etsiit
Laitaa muukalasen, sitt irwistellä wi'oillen.
Jos kotonain jollon hairaun: ei tok lu'e tarkon
Tuota kukaan; tietäät tekewäin sen toiste paremmin.
Täälläpä arwellaan mua waan niin kuin nä'yn ensin.
Siks sano myöski, mitcn tarkasti se wanha kiwärti
Wiskoo luodin eteen? pelkeen, uskaltain lii'an
Ammun etäältä, tulen muillen, kuni ei satu, nauruks.
Eipä enee wai'enna hywäst-ymmärtäwä Pietar,
Waan äänensä korott kehumaan, näin laati ja wirkkoi:
Hirwen, weikko! tapaat, ku-ha waan sen silmä eroittaa.
Ampuissais se putoo, ku kiwärt ennelläsä lieneen,
Monta parempata laukasemoo on tehtynä sillä.
Kerta tapahtu sodassa: setäin, kapraali Johannes,
Tään kantain silloin maan, ruhtinan eessä, urosna,
Matkuen ees saattoi kalliin, towerin sadon oiwin.
Waan tienoilla wihollis-parwia wiilu useesti.
Siis waikee, waarallinen ol matkai, jalo kattein
Täyty hywin wiisaast ja hywin rohkeesti waeltoo.
Kotwa kylässä lewättyäsäk, miehissä jo läkswät
Taas kulkiin, ja talon-poi'at käwiwätt' alamielin
Lik kuormoosa kukiin, ja ajoiwat, rinta tykyttäin,

Liikutetuin suitsin, juhtansa, ku wetwät raskaast.
Wanhaan honkaiseen metsään niin hilja he ehtwät.
Eipä sodan-kokenut kattein unohuttanakaan nyt,
Piilotetun woineen turwiin isojen petäjäisten
Paulaa monta wihollis-, enin myllyissä, pitäältä
Lik toistaan tehdyissä jokeen, kuni wirtasi siellä.
Siis miehistöä käski wakaasti pitäidä waroissaan,
Koska itek hään ees takasin kulk, katseli tietä
Pitkin silmä-lasilla ja koitteli kohdata puissa
Jonku wihollis-muodon, ikään kuni ampuja wäijyy
Kuusistoon, äkätessä meson kiiman, kawalasti
Askelehen juoksee, seisahtawi kuuntelemaan taas.
Niin kattein jalohеimo-ki kurkistel, lähetessä
Metsään, tuota sywäst oikein puolin ja wasemmin,
Niin kapraali-uroon Juhanan sattui siwu käydä.
Tuo teräwin silmin' ei tienoa suotta mitelnä;
Oksaiseen kuuseen, ku kohoittii join yli, kohta
Wiittasi, näin puhu katteinille wapaa-sukusellen:
Enköhä nääk kuni kullan ruskoa poikk käpy-latwan?
Katsos tuolla salassa, ma uskon, wäijyjä istuu!
Ryhty samassa sanoin kattein jalo-heimo, lasinsa
Käänsi ja katseli sinne, ja haasto kehoittawin äänin:
Oikeen! tuttu pu'usta wihollinen, ryypyn edestä
Eikö kukaan luodin wiskois lintuun, urohot te?
Laat'; ihmehtiin, törmistyin kaikk kuuli sanat nää,
Kaikk katsel maahan, hiljaa murmutteli hampain,
Yks toinen korwaan kans' naapuriansa sopoittel:
Ennen tahtoisin luwata' kuun ampua otsaan;
Jos se etempänä onkini, woip sihata' toki siihen.
Waan nyti astu edes, miettiin jännitti hanansa,
Huul-partansa kuroin, silmän-ripsetki, setäin mun.
Hään kaikista se ol, kuin uskalsii ko'etella'
Warma opille, hywin kiwärin silminkini tarkoin.
Siewään wiittasi hään katteinillen wä'en antoo
Eilleen käydä', jott ei pauloo wäijyjä hoksois;

Itse, alentuasak, könt aidan luoks tien wiereen.
Parwi yhäk kulk, waan ei löytynyt ois joukossa
Yhtään, kuin loi silmäsä toisappäin kuni naapur,
Sillä, ku maata rikasta tähöttäävätte tähet, niin
Kaikki het, yks sekä toinen, kuuseen katselivatten.
Ootto, epäillys, toivo ja puoleks-purtuna nauru
Nyt kaikkiin kasvoissa asui; sopotus, joka kasvoi,
Suusta ja suuhun kulki suhisten, siks ku kivärtin
Lukko, jo lau'aisten, tulen isk, rymä väijyjä kupsaht,
Kuin kalakotka, alas jokehen, kuni aaltoli vastaan.
Tuo paras ampuma, kuin tehtee tais, kauan ylistett'
Ol koko armeiassa, kivärt kans' kuulusa loitos.
Kertoi, päätt Pietar niin tos-tarinoitsemisensa.

Forts. n. g.

HANDENS AFSLÖJADE HEMLIGHETER. En engelsk läkare har utgifvit ett arbete i en ny vettenskap, i hvilken Galls hypotheser vida öfverträffas. Författaren utgår ifrån den grundsatsen: att handen är menniskan. Blott några påståenden derur, kan vara tillräckligt att gifva ett begrepp om denna nya konst.

Stora händer, påstår han, förråda en obetydlig själ; medelmåttigt stora och kantigt bildade fingrar, anlag till konst. En liten tum hos mannen, förråder en svag själ, hos qvinnan svag dygd, en stor tum deremot, ger tillkänna en stor tänkare och energi i karaktären; är den tillika vacker, finnes poetiskt anlag. En stor hand förråder anlag till njutninglystnad, en hand med korta, plumpa fingrar grymhet, med långa, magra fingrar bakslughet. Starka fingrar med stora leder äro tecken för klokhet. Den menniska, som plär lägga tummen i handen och täcka den med de öfriga fingrarne, har anlag till snålhet och girighet. Den lyckosammaste hand är liten och vacker, den första leden på fingrarne lång och tummen liten; det är handen af stora män, som skapat storverk eller ledt nationers öden.

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 3.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Joh. Thesleff.

Finsk Literatur.

Den finska publiciteten har detta år fått utom Kanawa och Maamiehen Ystäwä en ny organ i "Suomalainen", som utgifves i Helsingfors af Lectorn i Finska språket Herr C. A. Gottlund. Den nya tidningen uppträder i ett vackert yttre skick och fås, i förhållande till omfånget, för ett ganska billigt pris, jemfördt med andra Landets Tidningar, såsom t. ex. Borgå och Åbo Tidningar, af hvilka tvenne numror i det närmaste motsvara ett nummer af Suomalainen. Men så fördelaktig Suomalainen är till det yttre, synes den vara mindre tillfredställande, i anseende till språket, som redan i åtskilliga af Landets Tidningar blifvit anmärkt såsom curiöst och påminnande om Otawa och Wäinämöiset m. m. Utgifvaren af Suomalainen vill nemligen i skrift begagna den rikt utbildade och flytande Sawolaksiska dialecten, hvartill många skäl förefinnas; men språket i de utkomne numrorne synes vara blott ett närmande till Sawolaksiskan, och det hufvudsakligen i skrifsättet af vissa ord, då deremot en mängd af ord förekomma, der skrifsättet alldeles icke är från nämnde dialect. Man bör hoppas att sådant dock icke förmår hindra tidningens framgång, emedan det är en lätt sak för utgifvaren att, åtminstone hvad språket beträffar, uppfylla allmänhetens fordringar. Egen fördel skall väl dessutom icke tillåta att anmärkningar, sådane som de ofvananförde få fortfarande äga rum.

Man erinrar sig, huru, för mer än ett decenium sedan, en R—t i Svenska Literatur-föreningens Tidning yttrade om Runebergs Idyll och Epigram: att det vore imitation af Serviska och Finska folksånger, obestämdt hvilketdera. Utan att nu fästa oss vid det oblyga och osanna i detta påstående, vela vi endast skåda den vackra sidan deraf, eller en förnuftig anledning till en sådan slutsats. Serviska skaldekonsten nemligen har i sanning, att dömma efter de sånger Rbg i öfversättning gifvit, så mycket syskontycke icke blott med Runebergs sångmö, utan med de Finska i Kanteletar förekommande runorna af lyriskt innehåll öfverhufvud, att vi ej kunna afhålla oss ifrån att här på Finska meddela några "Serviska folksånger", för att i sin mån antyda det uppgifna förhållandet:

Korehin.

Kulta-kukka seiso mertä lik, kehuin:
"Ei kukaan olek koree, koree ku mie."
Keltaruohon marja sattu kuulla tuon:
"Rannan kulta-kukka! pien sun arwos on;
Ei olek kukaan koree ikään ku mie."
Nurmi lyömätön sen sattu kuulemaan:

"Keltaruoho marja! arwos on wähä,
Ei ken-kään nyt ouk koree, koree, ma kuin."
Sattu niittämätön otra kuulla taas:
"Arwos on wähässä, nurmi lyömätön!
Eipä ook kukaan koreena, kuin ma nyt."
Neiti suutelematon sen kuulla sai:
"Pien sinunkin arwos, otra keltanen!
Ei kukaan olek koree, koree, ma waan.
Täänpä kuuli taaski poika riemunen:
"Kaikkien mar arwo pien minuusen on;
Ei olek kukaan koree, koree, ku mie.
Kulta-kukka rannan! poimin pois sinut,
Marja! puusta puistelen sinut alaa',
Raatelen sinut ma, nurmi lyömätön!
Leikatak tahon ma, kaswu-otra! sun,
Immi suutelematon! sun suutelen."

Mitä tahdon.

Kas, mitä pyydän;
Yö on unetta;
Tuska ja waiwa,
Huol sydämessä, —
Kuolla', o! kuolla
Sulle tahon.

Äsken naitu.

Eileis morsjan wettä nostaa,
Lähtehen yl kyykistäinnyt
Haasteleepi näin itekseen:
"Woi ma raukka, woi ma kaunis!
Oispa eillinen minulla
Seppeleeni ruohon-päinen,
Paljo kaunihimp olisin;
Paimen ois minulle armas,
Konstattini nuori paimen,
Wuonien kun eissä kulkee
Niinku kuu edessä tähtiin.«

Wien. Uppfinnaren af Bokstafs-sätt-maschinen, Herr E. L. Tschulik, har till Julklapp erhållit en öfverraskande gåfva från andra sidan af Atlantiska Oceanen. En 30 mil härifrån boende handelsvän till ett hus i en af de trenne största Nordamerikanska sjöstäderne öfverlemnade till honom Julaftonen sistlidet år ett skriftligt anbud på 50,000 Dollars för ett praktiskt fullkomligt brukbart exemplar af hans Sätt-maschin. Uppfinnaren blifver inbjuden att nästkommande vår, på en i skrifvelsen uppgifven dag, infinna sig i London med sitt instrument, hvarest han, efter ett aflagdt prof, skall erhålla hälften af den uppgifna summan i kontant, och den andra hälften i fullkomligt säkra skuldsedlar. Det stora i anbudet motiveras något genom den oerhörda mängd af i Förenta Staterna utkommande tidningar, såsom ock genom den otroligt höga Sättare-lönen derstädes och Sättarenes stymparaktighet.

Anekdot. En resande anlände under ett starkt regn till Hotakka hemman i Wiit''' Socken. Han tänkte rasta derstädes medan regnet påstod och sedan begifva sig vidare. Dock var taket på pörtet så skralt och läkte så starkt, att den resande fann sig föranlåten att i förebrående ton säga till värden på stället: "Nog hade du kunnat reparera ditt boningstak, min vän!" — "Hvem kan under ett sådant regn företaga reparationer?" genmälte värden lugnt. "Så reparera då ditt tak medan du har upphålls väder," fortfor den resande i vredesmod. "Ja, men i upphålls väder läker det icke ("eipä tuo poualla wuuak"), var bondens trygga svar.

Subskriptions-Anmälan.

Undertecknad, som har för afsigt att utgifva en samling musikalier, men icke sett någon annan väg dertill, än den på eget förlag, vänder sig härmed till sina landsmän genom att öppna en subskription. Ett sådant steg är så vanligt, orsaken så naturlig: man är försigtig, vill känna sig före.

Vid pass: 1) 8 ark (16 större notblad) anslås till Smärre Sånger; 2) 12 ark till större Sångcompositioner — till hvilka äfven utlofvas Tysk text; 3) 3 ark till stycken för Piano solo. Priset, beräknadt efter det "låga" 20 kop. S:r för arket, stiger således för alla 25 arken till 5 Rub. S:r, hvilket minsann icke är så litet. Dock är subskription äfven öppen särskildt på tvenne eller en af de tre afdelningarna. För dem som subskribera på alla 25 arken bestämmes ett gratis häfte. Dessutom skall und. dra försorg om att priset icke må öfverstiga *hvad fastställdt var. Vidare skall han laga så, att Musikalierna utkomma häftevis: priset för hvarje häfte blir högst 1 Rub. S:r. Såvida subskribenternas antal medgifver, utkommer det första häftet om någon månad, det sista om något år.*

Resp. Bokhandlare i landet torde godhetsfullt öfvertaga subskriptionen härå. Axel Gabr. Ingelius.

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 4.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Joh. Thesleff.

Ibland Finska lyriska qväden, som icke finnas upptagne i Hr Tengströms Finska Anthologi, förekomma i 2 delen af Kanteletar några, som icke kunna annat än kraftigt anslå med sin älskliga naivitet och skälmska, stycket igenom spelande ironi. Följande öfversättningar torde derföre icke sakna allt intresse för dem, som ej gjort bekantskap med originalerna :.

Dryckes Visa.

(Kanteletar II. 287.)

Ack, hvad har jag ej för sorger!
Hvad för fasliga bekymmer!
När jag lägger allt till sinnes
Hvad som ännu ogjordt finnes.
Hvilken mängd af öl på tunna,
Hvilka skatter än ej vunna.

Gif, o Skapare! befallning:
Att hvart stenrös varder penning!
Säg, att stop af öl må flöda,
Kannorne af vin, det röda
Och att jag hvar kanna tömde,
Mina svåra sorger glömde!

Men jag kan ej nu förklara
Denna tid, den underbara.
Nu, när ungdomen är borta;
Ack, dess dagar voro korta!
Penningen är nu hos Malin,
Öl i källaren hos Karin.

Annat var det fordna dagar,
Flydda, sälla ungdomsdagar!
Mången af oss, ädla männer,
Var då rik och hjelpte vänner;
Alla krogar af oss hörde,
Ack, hvad muntert lif vi förde!

Månget stop der då omvändes,
Mången kanna der då tömdes,

Afven ankaren omvändes,
Alla dock som bröder sämjdes
Och af bulnor pannan höjdes,
Blåa bär kring ögat röjdes.

Ödets Lekboll.

(Kanteletar II. 299.)

Litet fynd jag engång gjorde:
Fann en skilling, fann en annnan;
Gaf den ena åt min hustru,
Med en ann mig hingst jag köpte,
Till ett sto jag hingsten bytte
Och med ston jag vann ett hemman.

Plöjde sen jag tio fårar,
Sådde tio korn i fåran,
Deraf hundra stackar växte
Hvilka tusen rior fyllde.

Tröskade jag så min ria,
Ymnigt korn hvar ria gaf mig,
Och af kornet öl jag bryggde;
Ölet drack jag sen om Julen,
Firade dermed min fastlag,
Hade ännu qvar till påsken.

Spände jag mitt sto för slädan
For jag omkring byn att åka.
Slädan hoppade lik hvirfveln,
Medorna de muntert sjöngo.

Kom så annan dag omsider,
Annan dag och sämre tider.
Kom en rotta och drack ölet,
Döden kom och tog min hustru
Och mitt sto åts opp af vargen,
Sist min gård brann opp i elden.

Ensam blef jag qvar att sörja
Lik af elden härjad furu,
Eller lik en torkad granqvist,
Eller qvistberöfvadt enträd.

En svår förlust hotar drabba den Finska foster-jorden och rättsvetenskapen. Prof. Nordström, som på begäran Nådigst erhållit afsked ifrån sin innehafde lärostol vid Finlands Universitet, skall, enligt allmänt gängse sägen, lemna äfven landet. Saknaden kännes tvifvelsutan lika djupt, som man enstämmigt yttrar, det Finland, icke mer än andra länder, kan utan stort men umbära sådana män.

"Flere af denna veckoskrifts resp. prenumeranter, såväl från landsorterne som städerne, hafva hos redactionen skriftligen yttrat sin önskan: att "*Den Vandrande Juden*" af Eugène Sue måtte i veckoskriften intagas. "Nämnde roman," säga de, "har i alla Europeiska länder vunnit en så oerhörd ryktbarhet och blifvit så omskriken i tidningarne, att den på det högsta retat allmänhetens nyfikenhet, hvilken ännu ytterligare blifvit stadgad genom de godbitar derur, som under loppet af sistlidet år i tidningen Saima intogos; och skulle redactionen, genom intagandet af densamma i veckoskriften helt säkert vinna en mångdubblad åtgång exemplar af denna sistnämnda, så mycket mer, som "Den Vandrande Juden" i svensk öfversättning å ingen af landets boklådor numera skall vara tillgänglig."

På dessa uppmaningar, som tydligen ådagalägga, att de högst fåtaliga exemplar, som till Finland inkommit af denna celebra roman, på långt när ej varit tillräckliga att tillfredsställa den väckta och af ofvannämnde resp. prenumeranter påpekade nyfikenheten, har redactionen trott sig böra fästa desto större afseende, som Eugène Sues romaner äfven inom Sverige vunnit ett så allmänt och odeladt bifall, att den af Hr Hjerta i svensk öfversättning ombesörjda upplagan redan lärer vara i det närmaste utgången, och således möjligheten att genom reqvisition från andra sidan Bottniska viken förskaffa sig den ifrågavarande "Vandrande Juden" torde vara afskuren. Redactionen har likväl någon tid stadnat i villrådighet i anseende dertill, att en del af dess resp. prenumeranter redan torde vara i besittning af boken, men flere förnyade uppmaningar hafva påskyndat dess beslut. Dock är den sinnad, att, med afseende fästadt äfven å desse sistnämndes billiga fordringar, vid tillfälle inrycka någon kortare roman, hvarefter "Den Vandrande Juden" åter kommer att fortsättas. Och sedan denne blifvit fullständigt införd, kommer den att efterföljas af romanen "*De Sju Döds-synderna*," äfven af Eugène Sue. Författarens blotta namn torde vara en mer än tillräcklig borgen för att äfven den ej skall sakna intresse."

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 5.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Joh. Thesleff.

Då, under rubriken: "Finsk Literatur", i N:o 3 nämndes om Savolaks dialekten, torde icke vara ur vägen, att i korthet upptaga, hvari sagde dialekts egenheter bestå. Dessa utgöra hufvudsakligen icke annat, än att aa *och* ää, *i enstafviga ord-stammar, t. ex.* maa, pää, *utfalas* aa *som* oa, ää *som* eä; *äfvensom att* ä'ä *och* a'a, *då det sednare* ä *(a) hör till ändelsen, bilda sig:* ä'ä *till* ee, *såsom i* setee *af* setä, wäistee' *af verbal-stammen* wäistä, epee *af verb. stamm.* epä; a'a *åter till* oo, *såsom* maksoo *af* maksa, lupoo *af* lupa. *Dessa sednare anförda förändringar, hvilka Hr Gottlund vidblifver äfven i "Suomalainen", lända ock språket till mycken båtnad, emedan man sålunda kan lätt skilja emellan t. ex.* waloo *(walaa), Infinit. af substantivet* wala *samt* 3 *pers. sing. Indic.* walaa, *der* aa *icke, likasom i Infinitiverne (ej mindre verbi* waloo' *än nomin.* waloo) *ursprungligen kan varit* a'a *(ata). Ännu större fördel medför sagde förvandling af* ä'ä *till* ee *och* a'a *till* oo *uti sista konjugationen, då* lupoisin *(*lupo'oisin, *jag skulle låfva),* epeisin *(*epe'eisin) *o. d., nyttjadt i ställ. för* lupaisin *(*lupa'aisin), epäisin, *tydligt skiljes ifrån* lupasin *(jag låfvade),* epäsin.

Ännu återstår en egenhet, som Savolaks dialekten har, — den enda, hvad vokalen vidkommer, som Stenbäck i sin grammatik berört, — den nemligen att ee, *då det är ursprungligt, öfvergår i* öö *(*oo) *t. ex.* mänöö, tuloo. *Orsaken till denna brytning, som visar ingen nytta, är troligen den, att ett rent* e *(hvarken* e' *eller* ie) *ej får sluta ett Finskt ord, mer än det höres i slutet af ett Franskt. Så blir ju icke blott* e *i tvåstafviga stammar till* i, *t. ex.* nimi *af* nime; *utan* e *försvinner ock helt och hållet i flerstafviga stammar, om konsonant föregår, samt höres på sin höjd som* t, *efter vokal; såsom* paimen *af* paimene, ohut *af* ohue, kätkyt *af* kätkye. *Derföre byter ock kasus translativ. sitt slut-*e *till* i, *om ej suffix vidhänger; det heter ju* omaksi, *ehuru* omakse-(ni, -si *o. s. v.). Derföre förlorar slutligen v. Beckers Instructiv. kasus* e, *då suffixen bortlemnas; t. ex* hewosineni *eller* käsineni omineni *och, om suffixen (i anförda exempel* -ni) *blir borta:* omin hewosine-ni, omin hewosin, käsin; *ty just så har äfven Dr Lönnrot ursprungligen förklarat Instructiven (se Mehiläinen 1836).*

Redan flere år bortåt har det väckt uppmärksamhet, såsom ett den nyaste tiden utmärkande tecken, att flere af Europas folkslag, som hittills saknat all betydenhet och varit liksom bortglömda, ej allenast af det öfriga Europa, utan äfven af sig sjelfva, vaknat till medvetande af sin nationalitet, d. v. s. till medvetande deraf, att de utgöra ett individuelt helt, med egna intellectuella krafter och ett eget särskilt skaplynne, hvilka såsom sådana borde vidare utvecklas för att sedermera ingrediera i och blifva fruktbärande för menskligheten allmänna bildning. Till dessa folk höra äfven vi Finnar. Likväl torde vi vid närmare skärskådning ännu

befinnas endast yrvakna. Ty, oaktadt de skallande fosterländska ropen och våra litteraturs sällskaper, saknas ännu ett friskt, lefvande och verksamt intresse för Finskt språk och Finsk litteratur. Detta synes nog hårdt sagdt. Men huru många bland de bildade tala väl Finska sinsemellan? Huru många bland dessa bildade tala det med sina barn, för att för framtiden uppfostra en äkta Finsk generation? — Men låtom oss ej en gång sträcka våra fordringar så långt! Huru många till och med af dem, som högljudt yrka på Finska språkets rättigheter, göra sig mödan att sjelfva lära sig detsamma grundligare, än hvad som behöfves för att göra sig *någorlunda* begriplig för tjenstefolket? Ja, få hafva till och med gjort en helst ytlig bekantskap med de af Lönnrot gjorda herrliga samlingarne, deribland Kalevala, Finlands stolthet.

Och detta Kalevala har ju likväl förmått fästa de mest bildade nationers uppmärksamhet! En Engelsk öfversättning deraf skall, enligt Helsingfors Tidningar, väckt mycket uppseende. Nu recensères af samma tidningar den redan förliden sommar omtalte Franska öfversättningen: *La Finlande, son histoire primitive, sa mythologie, la poesie epique, avec la traduction complète de sa grand épopée: le Kalevala, son genie national, sa condition politique et sociale depuis la conquête russe, par Léouzon Le Duc. I, II. Paris 1845.*

Finnarne skola då alltid, äfven i det som rörer deras nationella lif, vänta på utlänningens uppmuntrande föredöme! Och den tid synes ej vara långt borta, då vi Finnar börja hos Tyskar, Fransoser, Engelsmän och Danskar dyrt betala de voluminösa öfversättningar, utdrag och afhandlingar öfver vår egen litteraturs här bortglömda skatter, hvilka för närvarande, genom sin nyhet och egna skaplynne öfverraska den vett- och nygiriga utlänningen. Då man känner den likgiltighet hvarmed de utkomne samlingarne af Finska runor blifvit *i Finland emottagne* af andra, utom de ännu ganska få vännerne af den Finska Litteraturen, kunna dessa utländska nyheter icke annat än på det högsta intressera hvarje fosterlandets vän.

Utdrag ur Resolutionen på Allmogens allmänna besvär, af den 16 Mars 1739.

——— 42) Kongliga Majest:t är benägen, at besättia Domare-Ämbetet och andra tjänster i Finland med sådane Personer, som äro det Finska språket mäcktige, så wida omständigheterne samt wederbörandes skicklighet och tjänsteår det kunna medgifwa.

——— "Och som angeläget är, att till Provincial-Medici i Finland ej andre måga förordnas, än de som äro landets

språk mägtige, så bör och sådan ungdom genom Stipendier till studium Medicum uppmuntras. Kungl. Brefvet den 20 September 1757, och Cancellers Brefven d, 3 Novemb. 1757 och d. 28 September 1758,"

Magister H. Kellgrén passerar för närvarande Wiborg; för att begifva sig, såsom Finskans apostel, till Tyskland. Den varma ifver, hvarmed Professor Brockhaus, som kallat Hr Kellgrén, omfattar Finska språket och litteraturen, i förening med den utmärkta kännedom Pr. Brockhaus besitter i Sanskrit, berättigar till de största förhoppningar i afseende å den komparativa språkforskningen, hvilket intressanta fält är nog litet odladt, åtminstone i Finland.

Den vidtbereste.

En från utrikes resa nyligen hemkommen landsman öfvertaltes af sina bekanta att öfver sina resor författa någon slags resebeskrifning. "Det är omöjligt," svarade den bereste, ty på de sju åren jag varit på resor har jag nästan glömt mitt modersmål." "Nå, kan det då icke ske på något fremmande språk?" frågade åter någon af hans vänner. "Ja, det är just saken att jag ännu icke lärt mig något sådant," svarade den vidtbereste mannen.

Anmälan.

Jemte det jag härmed får aflägga min ödmjukaste tacksägelse inför resp. Herrar Förläggare, hvilka, med de, i min vördsamma anmälan, daterad i Mai månad förlidet år 1845, begärda bidrag, understödt utgifvandet af en Finsk Förlags-Katalog, har jag nöjet att anmäla det denna Katalog, så vidt densamma, genom ingångna bidrag eller, för mig tillgängliga, genom tryck publicerade inhemska litteratur- och konstalster kunnat blifva det, numera är färdig att inlemnas till censurering. Dock ämnar jag, för att ännu — för dem som möjligtvis, af en eller annan orsak, lemnat förenämnde anmälan utan afseende, äfvensom för de Herrar Förläggare hvilka, sedan de första bidragen blifvit lemnade, låtit trycka något nytt eller ock funnit något vara bortglömdt — bereda lillfälle att komplettera det bristande, qvarhålla manuskriptet hos mig intill den 13 nästk. Mars.

Resp. Herrar Bokhandlare behagade med det första bestämma det antal exemplar de önska sig med egen firma. Katalogen torde blifva omkring 10 ark 8:o. Åbo den 16 Februarii 1846.

J. W. Lillja.

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 6.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Joh. Thesleff.

Wiborgs Finska Litteratur Sällskaps sammanträde den 4 Martii 1846.

I anledning af vid Sällskapets årsdag, den 3 sistlidne Februarii, väckt fråga om behofvet af tjenliga undervisnings-skrifter och läroböcker för allmogen, icke blott vid barns undervisning hemma i huset genom föräldrarne, utan ock vid framdeles möjligen uppkommande Folkskolor, började ifrån sjelfva ABC-boken, beslöt Sällskapet att hänskjuta saken till närmare granskning åt ett för tillfället valdt Utskott. Till samma Utskotts behandling öfverlemnades ock ett annat vid nämnde tillfälle gjordt förslag om att Sällskapet borde på tjenligt sätt söka uppmuntra, eller åtminstone understöda, utgifvandet af en efter Skolornes i landet behof lämpad ändamålsenlig Finsk Grammatik.

Förstnämnde fråga har blifvit sålunda afgjord, att Utskottet sjelft åtagit sig att utarbeta, till en början, en ny fullständigare ABC-bok, dervid en af tvenne Utskottets medlemmar redan år 1840 från tryckets utgifven, i många afseenden lämplig befunnen, ABC-bok kommer att läggas till grund; men i afseende å den sistnämnde frågan har Sällskapet, vid sednast hållet sammanträde, den 3 Martii, beslutit, att, ehuru Sällskapet, som insett vigten och behofvet af en för Skole- och Gymnasii-ungdomen fullt tjenlig Finsk Grammatik, vet med sig, att Dess tillgångar icke ännu tillåta Detsamma att, genom utfästadt större täflingspris, uppmuntra landsmän till en sådan Grammatiks författande, vill Sällskapet dock efter förmåga söka att befordra och underlätta dess utgifvande. I sådant afseende skulle Sällskapet, medelst tillkännagifvande som komme att i landets Tidningar offentliggöras, erbjuda sig att till den, hvilken innan Sällskapets nästa årsdag, som begås den 3:dje Februarii 1847, författar och till Sällskapet insänder en antaglig handskrifven Finsk Grammatik, antingen såsom full lösen för manuscriptet en gång för alla betala Ett hundrade Rubel Silfver eller ock försträcka tryckningskostnaden för Ett tusende exemplar af boken, för hvilken kostnad dock, så snart sagde bok blifvit tryckt, Sällskapet godtgöres genom tillräckligt antal exemplar af densamma; och skall det bero af författarens eget val att antaga hvilketdera han vill af dessa alternativer, åfvensom att, i sednare fallet, antingen sjelf besörja eller åt Sällskapets omsorg öfverlemna tryckningen.

Till berörde Grammatiks antaglighet, som af Sällskapet kommer att pröfvas, fordras, att den är: 1:mo författad på svenska språket, 2:do är kort, upptagande högst 6 tryckta ark (in 8:vo), 3:tio dock innehåller äfven Syntaxen, 4:to är i hänseende till språk och anordning klar, och i anseende till sitt innehåll en noggrann framställning, icke af någon särskild landsorts dialekt, utan af det öfver hela Finland förstådda och i bättre både äldre och nyare skrifter begagnade Finska språket.

Finskan och Franskan.

Det är anmärkt, huru Finskan, liksom de klassiska språken, gör skilnad mellan stafvelsernas accent och qvantitet. En accentuerad stafvelse kan nemligen vara kort i Finskan; hvilket icke är fallet i Germaniska språken. En hexameter: "Kan det bruk wara rätt, att en menniska säljs som en wara," stöter troligen ett Svenskt öra. — Deremot är nogsamt bekant, såsom redan sjelfva skrifsättet antyder, att i Finskan *wara* har kort initial-stafvelse, *waara* deremot lång, oaktadt hvardera, liksom alla ord i Finskan, hafva accent på sagde första stafvelse. Härigenom undvikes ock den enformighet, som Finskan eljest skulle vidlåda, om nemligen hvarje begynnelse-stafvelse, såsom accentuerad, blefve lång. — Derföre är det ock en nödvändighet, att genom dubbel vokal och icke genom accent, skilja en lång stafvelse ifrån en kort i Finskan, alldeles som det är nödigt att skrifva *kantta* till skilnad ifrån *kanta*, oaktadt *kanta* i Svenskan, till uttalet, fullkomligen motsvarar förstnämnde Finska ord.

Af det sagda finner man ock redan huru Finskan, af lefvande Europeiska tungomål, är det, som, genom sin vokal-rikhet och deraf härrörande melodiska klang, kommer närmast de Romaniska språk-idiomerna och specielt dessas koryfé, Franskan. Det Finska *yö* har ju samma ljudfall som Fransyska *eu* t. ex. *les yeux*; och Öst-finskans *oa* motsvarar väl i det närmaste, till uttalet, Fransosernas *oi*, likasom Finska diftongen *uo* i *puola* t. ex. kommer upp emot det Italienska *uo*; såsom i *Buona*. — Derföre rör sig ock Fransyska versen så ledigt, naivt och behagfullt, emedan den icke, såsom i de Germaniska språken är bunden uteslutande vid den prosaiska accenten, till hvilken frihet äfven Finska versen bör sträfva, om den ej skall förlora en af sina hufvudsakliga prydnader och förfalla till alldaglighet.

Lichtenthals Imperial-Flygel.

Vid de oerhörda framsteg mekaniken under den nyaste tiden gjort, och de derigenom vunna betydliga praktiska resultater, måste det i sanning väcka den högsta förundran, att akustiken blifvit så mycket efter; ty efter en Chladnis, Webers, Biots vigtiga upptäckter har den icke att framvisa någonting väsendtligt nytt, som kunde lämpas till praktiska ändamål. I synnerhet har pianot, styfbarnet ibland sträng-instrumenterne, fått erfara denna brist på forskning inom området af denna del af mekaniken. Ty oaktadt det utomordentliga bemödande

några utmärkta konstnärer användt på detta instruments fullkomnande, blef dess hufvudfel, att icke efter behag kunna förlänga tonen, dock för ingen del undanröjt. Äfven de bästa pianoforten hafva ända hittills, särdeles i de högre oktaverne, icke kunnat frambringa några utdragna toner, hvilket isynnerhet vid accompagnement af sångstycken medförde en stor olägenhet, emedan instrumentets alltför hastiga och afbrutna intonation störde det helgjutna uti sången.

Nu skall ändteligen en sedan några år i St. Petersburg bosatt instrumentmakare, Lichtenthal, lyckats att så konstruera nämnde slags instrument, att alla dessa olägenheter blifvit fullkomligen afhulpne, så att instrumentets toner kunna hålla jemna steg med menniskorösten, utan att man genom några fingerlöpningar behöfver uppfylla de lyckor, som i annat fall på våra vanliga instrumenter alltid uppstå emellan tonerna. Sådant skall Hr. Lichtenthal hafva åstadkommit derigenom, att han likformigt fördelat strängarnes tryckning på resonansbottnet, hvarigenom en likformig och allsidig vibration, genom strängarnes anslående hos detta frambringas, hvilket naturligtvis måste verka en längre uthållande dallring och sålunda förlänga tonen.

Hr. Lichtenthal kallar sin nya uppfinning "Imperial-Flygel."

Miscell (ur Stuttgartska dagbladet). Mina tre döttrar voro sexton, femton och fjorton år gamla; de som hafva sett dem, kunna väl påminna sig, att de voro mycket vackra och älskvärda. En vinterafton gafs af Museum-sällskapet en bal; de voro der. Jag trädde in i Salen och såg mina döttrar i dansen — ett mål för allas blickar. Händelsevis närmade jag mig kaminen; der stod en man af allvarsamt utseende och betraktade noga mina döttrars alla rörelser. — "Min herre, känner ni dessa tre vackra damer?" frågade han mig; — jag hade bordt säga honom, att jag var deras far, men jag underlät det, jag vet sjelf icke hvarföre, och svarade: "Jag tror de äro syskon, min herre!" — "Det tror jag ock," svarade han — "jag har länge betraktat dem och funnit att de i trenne timmar dansat, utan att gifva sig tid till någon hvila. Och, min herre," — tillade han helt kallt — "inom trenne år skall ingen af dessa tre flickor mera lefva." Denna olycks-profet, som var en lärjunge till den berömda Dr. K., hade talat sanning. Trenne år derefter hade jag inga barn mer.

Från trycket i Borgå är nyligen utkommen:

ANNIKKA, taikka suomennoksia ulkomaalaisten kauniista kirjallisuudesta. Wuonna 1846. I Kapp. Kostar häftad 20 kopek S:r.

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 7.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Joh. Thesleff.

Finskan och Franskan.

I senaste nummer anfördes, hurusom Finskan kommer upp, åtminstone i en bildad Finnes mun, emot de Romaniska språken och särdeles Fransyskan. Men icke blott till uttalet, utan äfven till språkbyggnaden eller språkformerna, har Franskan många berörings-punkter med Finskan, när man abstraherar ifrån den Finskan alldeles motsatta egenhet, som Franskan har, nemligen att vara ett till ytterlighet analytiseradt språk. Det är nemligen icke egentligen i det etymologiska eller synthetiska, utan i det *syntaktiska*, som de öfverensstämma. Liksom Fransyskan uttrycker sig: *faire-faire* (låta göra), *faire venir* o. s. v., så har Finskan sin factiva verb-form, ej blott *te'ettää*, — i Sawolaks *tiettää* — eller *tehdä' antaa*, d. ä. låta göra, utan äfven dubbelt *teetättää*, *teettee' antaa*, låta låta-göra, d. v. s. bestyra om, laga så att en annan låter göra. Skulle man fäst mera afseende å denna factiva verb-form i Finskan, så skulle troligen passivet längesedan förklarats uppkommet genom tillägg af *ottaa*, taga, emottaga, lida verkan. Det enda, som, till en början, kan synas motsäga sammansättningen med *ottaa*, är, att de enstafviga verbal-stammarne icke hafva i passivet dubbelt *t*; *saa* har nemligen icke passivum *saattiin* m. m., utan *saatiin*. Men, att der måste funnits dubbelt *t* ursprungligen, synes deraf, att *saatiin* icke blir *saasiin*, ehuru *t* förbytes till *s* framföre ett icke till stammen hörande *i*; t. ex. *kaasi* — af *kaataa*, — *uusiin* m. fl. Att åter *o* är den vokal, som försvunnit mellan stammen och passiva ändelsen *tiin*, *tawa*, *täwä* etc. bevisas äfven deraf, att det gamla Impf. endast efter i föregående stafvelse befinteligt *o* — eller *u* — får blott ändelsen *i*. *Saataa* har nemligen icke blott *saatti*, utan äfven *saattoi*, *sataa sato*, liksom *sata* — räkneordet — *satoja*; — men *saatiin* heter aldrig *saatojin* eller annorlunda.

Då vi nämnde om det gamla Impf., så torde icke vara ur vägen, att påpeka äfven den likhet, som Finskan har med Franskan, att de hvardera hafva Conditionalis modus. Ty det af gammalt så kallade Imperf. conjunctiv. i Finskan, är, enligt hvad i synnerhet Lönnrot upplyst, icke annat än samma form som det Franska conditional. *J'aurais* t. ex. heter på Finska: *minulla olisi*, eller som hjelp-verb. *olisin*. Andra berörings-punkter att förtiga; såsom t. ex. talesättet: Ils (elles) sont, que j'ai aimés (aimées), hvilket, jemfördt med: *j'ai aimé ils* (elles), utvisar, att det Franska supinet har åtminstone lika mycket gemensamt med particip, som det Finska *tehnä* l. *ottana on*, *tehtämän pitää* o. d.

Tidnings-Pressen i Paris.

En Tysk tidning säger följande om Tidnings-pressen i Paris: Tidningarne förlora dagligen mera af sitt värde, sin duglighet. En verklig

prenumerant-hetsjagt har utbrustit. Fordom hade en Journal ideer, den följde en viss grundsats, — om den var sann eller falsk, är detsamma; den vann flere eller färre prenumeranter, allt efter den sympati den fann hos publiken. Man läste en Journal, för det den hyllade en mening, en tanke, som man sjelf delade och som man föredrog framför en annan. Nu är det helt annorlunda. Om ideer blifver ingen fråga, det är nu blott fråga om penningen. Man spekulerar med feuilletongen, med annoncer; allt annat, redaction, princip, politik, äro bisaker. Vid prenumerationen frågar man icke nu mera: hvad är meningen med bladet, hvad dess ändamål, hurudan dess politiska trosbekännelse? utan blott: huru stort är det, huru många meter och qvadratmeter dess omfång? Tidningarne Debats, Presses, Constitutionels ovanliga storlek är nu mera icke tillräcklig. La Semaine och l'Epoque, i synnerhet den sednare, öfverträffa i format och pappersmassa till och med de Engelska bladen. L'Epoque har sändt ut i verlden ett profblad, så stort, att en man af medelmåttig växt kan från hufvud till fötter insvepas deri. Andra blad skola väl snart vilja öfverträffa detsamma, och så går det framåt, till dess . . . hvem vet hvartill detta ännu kan föra.

Rossinis ur.

Les Mystères de l'Opera meddela följande: Nyligen framdrog Rossini sitt dyrbara ur ur fickan, och lät det förmedelst en tryckning repetera timmslaget. Genast trängde sig en man intill honom för att beundra detsamma. Detta smickrade Rossini, så att han skrytsamt berättade, huru Fransmännens konung skänkt honom detsamma för lika många noter som det fanns brilljanter infattade omkring kanten af boetten. Ett dyrbart ur, sade fremlingen, men jag vill våga ett vad — Ni känner icke ännu alla dess goda egenskaper. — Bah! utbrast Rossini, jag har ju burit detta ur i sex års tid. Det har ännu icke dragit sig en enda minut, hvarken förut eller efter; det slår timmar, qvarter och minuter, visar datum, och när man skrufvar här, spelar det *Preghiera* ur *Moses*. Jag icke känna detta ur? jag drager ju sjelf upp det dagligen och bevarar det såsom min ögonsten. — Och likväl känner Ni icke detta ur, svarade fremlingen. — Jag känner det fullkomligt, påstod Rossini. — Ni känner det ej, återtog fremlingen ännu en gång. Vill Ni hålla uret emot 10,000 francs, att Ni ej känner alla dess egenskaper? — Rossini blef förvånad häröfver. Slutligen utropade han: Om Ni, min herre, har 10,000 francs för mycket, så må vadet vara uppgjordt! — Uret spelar ännu ett stycke, påstod den obekante ifrigt, och innehåller Ert eget porträtt. I samma ögonblick, som detta stycke börjar, visar sig Er bild och bakom porträttet finnes ännu en skrift, som är tio gånger så mycket värd, som uret och porträttet. Nu vet ni allt och likväl kan Ni finna hvarken Ert porträtt eller den andra melodien, om hvilken jag talat. Samtliga gästerne tärng-

de sig nyfiket till, för att åhöra detta samtal. Saken förtretade Rossini och han utropade: Ni vill göra mig förbluffad, min herre, men Ni skall ej undkomma mig. Jag går in på vadet. Då begärde den obekante att få uret i sina händer, omvred bygeln tre gånger, och se der, en fin guldkapsel sprang upp, som hade döljt Rossinis porträtt; och nu hördes äfven melodin *di tanti palpiti*. Jag har förlorat, suckade Rossini, och räckte uret åt den obekante. — Behållen Er klenod, svarade denne, min vinst är mycket större än så. Det är jag som gjort uret; jag är Plivée, den kungliga urmakaren, och försäkrade, då konungen beställde detta ur hos mig, att Ni skulle bära det i många år, utan att känna alla dess egenskaper. Nu äro sex år förflutna; jag har löst mitt ord. Rossini omfamnade konstnären. Jag tackar Er, utropade han; jag tackar Er innerligen. Men nu förblifver jag i en beständig oro; Ni talar om en skrift, hvilken skrift? Behållen endast ingen hemlighet mer, genom hvilken Ni, då det nästa gång torde falla Er in, kunde på vad frånvinna mig denna klenod. — Den innehåller ingenting mer än tre tal: 6, 31, 61, svarade konstnären, men deras uttydelse kan jag ännu icke tillkännagifva. Rossini förvånades. Plivée aflägsnade sig. Äro dessa numror för lotteriet, utropade Rossini, eller innehålla de min dödsdag? Ända till detta ögonblick har Plivée ännu icke förklarat sig.

Ett Studentäfventyr. För någon tid sedan fick en Apollos lärjunge veta att hans älskarinna, från hvilken han blifvit skiljd genom föräldrarnes vilja, sändes från hemorten till en pensionsanstalt i Paris. Hastigt fattar han sitt beslut; han kläder sig ut till fruntimmer, går till Madame D. med ett recommendations-bref och anhåller om en just då ledig underlärarinne-befattning. Efter en kort examen, i hvilken han hvarken lät förvilla sig eller väckte någon misstanke, blef han antagen och började undervisningen till allas tillfredsställelse. Hans fina hy, röda kinder och skägglösa haka voro honom mycket till förmån vid utförandet af sin röle, den han ock spelat med en sådan framgång, att man nu förgäfves efterspanar den på en gång försvunna underlärarinnan och unga pensions-eleven.

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 8.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Joh. Thesleff.

☞ Af förekommen anledning MÅSTE med tryckningen af "Den Vandrande Juden" tills vidare upphöras och, då ett sådant "måste" först i medlet af denna vecka, den 25 Mars inträffade, kan af den novell, som i detta nummer påbegynnes, af brist på tid, icke lemnas resp. prenumeranter mer än ½ ark. Redactionen skall dock inom några nummer söka ersätta det nu felande och resp. prenumeranterne tillfyllest blifva godtgjorde. Redactionen hoppas efter några postdagar åter FÅ fortsätta med "Den Vandrande Juden".

Saima N:o 11, som med gårdagens post hit anlände, innehåller några tänkvärda och framför allt för Romanens resp. läsarinnor intressanta reflexioner, under rubrik:

"Kan i Finland en bildad qvinna hafva gagn af Finsk litteratur?"

Saima begynner sålunda:

"Lyckligtvis kan denna fråga endast i få länder uppställas — lyckligtvis för menskliga bildningen, nemligen, men till desto större saknad för dessa länder och bland dem för Finland? Annorstädes vet man icke, hvad en intellektuel bildning är, som icke är förmedlad af fosterlandets språk och litteratur. I Finland hafva sekler af håglöst beroende lärt att skilja mellan båda, ja att anse fosterlandets språk för, hvad det också varit, råhetens och okunnighetens uteslutande tillhörighet."

"Men den bildning deremot, hvilken står lösgjord från denna förmedling och derigenom från nationaliteten såsom grundval, huru beskaffad är väl den? Den är en yttre fernissa, som medförer hvarken kärlek för bildningens intressen eller förmåga att för dem verka. Om ett sådant förhållande redan alltför tydligt röjes bland det manliga könet, huru mycket mer måste det icke ega rum i qvinnans bildning, för hvilken nära nog intet göres, utan hvilken är lemnad i händerna på den förstkommande."

Efter att hafva ordat om den "andliga grunden för qvinnans emancipation," samt visat det qvinnans ädlaste kallelse, att uppfostra det växande slägtet, icke uppfylles endast genom ledning till Gudsfruktan och dygd, i den inskränkta negativa mening, man vanligen fattar dessa ord, utan att äfven en flägt af den högre samhälls-anda, som leder mannen, måste kunna inverka på qvinnan, igenfinnas hos henne, — samt att således den största samhällighets-yttring inom nationen, ropet på framgång och sträfvandet för national-språket och litteraturen, bör finna genljud äfven i qvinnans bröst, så fortfar Saima:

"Med ett ord: äfven qvinnan eger behof af kunskap om menskligheten allmänna sträfvanden och af ett intresse för dessa, för att bevaras från inskränkt andlig förvillelse.

Men hvarje menniska är närmast bunden vid den form för dessa sträfvanden, som utgör hennes nations andliga lif. Äfven för qvinnan är derföre deltagande för nationens allmänna sträfvanden den gifna väg, hvarpå hon kan hinna till en högre bildning, kan lära sig att känna värdet af sitt kall såsom mor och maka, af sin bestämmelse öfverhufvud. Ledd af detta deltagande kan hon inom sin krets känna sitt lif lika värdefullt som mannens.

Det kan synas oafgjordt, om den i vårt land vaknade ifvern för en nationel bildning är sann och stark nog, för att lofva framgång. Men afgjordt är, att detta intresse för stunden är det enda lefvande och verksamma, som hos de bildade bland nationen röjes. Att det företrädesvis lefver hos det yngre slägtet, detta tillhör tingens ordning, och det är endast derigenom detta intresse eger en framtid. Ingen tänkande man kan neka, att ett så allmänt deltagande för detsamma, att det äfven delades af den bildade qvinnan, skulle utgöra en säker borgen för dess framgång. Ty när ett intresse icke blott utgör föremål för offentlig diskussion utan inträngt i familjerna och bestämmer deras samlif, då kan det med skäl anses för sannt nationelt; och om äfven yttre omständigheter skulle afskära dess utveckling, skall det likväl icke spårlöst försvinna från jorden.

Vi torde af det anförda behöfva göra endast en kort tillämpning, för att öfvertyga den bildade läsarinnan, att Finska litteraturen icke kan vara utan gagn för hennes andliga utveckling. Denna litteratur är ringa till omfång, men den har dock en folksång, rikare på skönhet än de flesta nationers. Framtiden lofvar äfven produkter af andra länders litteratur i Finsk drägt. Redan det bildande i Finska litteraturens innehåll lämnar sålunda en icke förkastlig skörd. Men den vida större vinsten för en Finsk qvinnas bildning är den kärlek för denna litteraturs förkofran, för den nationela bildningens framgång, umgänget med densamma i hennes själ skall väcka. Äfven mannen måste egna sig åt en bestämd sfér af verksamhet, inträngа i en gren af mensklигt vetande och med förkärlek omfatta denna, för att genom dess förmedling vinna kärlek äfven för öfriga menskliga sträfvanden. Ingen kan hysa varmt deltagande för dessa, hvars insigt och håg icke sålunda blifvit vidgad genom ansträngningar för ett afskildt mål bland de många, som för mensklig werksamhet stå öppna. Och ingen kan hysa sann kärlek för ett af dessa intressen, utan att af deras innerliga samband ledas till kärlek för dem alla. Sålunda bör också det gagn, deltagandet för den fosterländska litteraturen medförer, mätas icke efter den omedelbara vinning, dess studium skänker, utan efter dess förmåga att öppna sinnet för bildningens högre intressen öfverhufvud. Men lefver nu inom nationen intet verksammare intresse, än det för en nationel bildning, lofvar intet annat än detta en framtid för nationen, så finnes också för individen intet verksammare medel att höja dess

bildning, än det varma deltagandet för denna nationens allmänna angelägenhet.

När sålunda äfven qvinnan med glädje spörjer hvarje den fosterländska litteraturens steg till framgång och utveckling, vet hon sig dela denna känsla med de ädlaste sinnen, med dem, hos hvilka fosterlandskärleken verksammast lefver. Hennes deltagande gäller då en nations framtid, men icke blott en nations, utan menskliga bildningens framgång hos denna nation, hvilken hon med allt, hvad henne kärast är, tillhörer. Och denna känsla skall icke blifva ofruktbar i hennes görande och låtande, utan äfven hon skall i sin krets verka för denna framtid, viss att hennes ringa verksamhet icke är bortkastad, emedan den offrats i menskligheten tjenst, för försynens vägar. Och den moder, som för sin dotter bereder utsigt till ett sådant lif, har gifvit henne ett värn mot flärden och mot den sorg, som icke sällan nedtrycker det ädlare qvinnosinnet vid tanken på hennes till tanklös slaftjenst fördömda lif, och för hvilken denna ömma moder kanske sjelf varit ett offer.

SUBSCRIPTION.

En ung konstnär från Köpenhamn, Herr Rademacher, som sedan förlidne sommar uppehållit sig härstädes, i ändamål att samla materialier till sina artistiska studier för Finska landskap och genrebilder ur folklifvet, är sinnad att, i händelse ett tillräckligt antal subscribenter antecknar sig, till en början utgifva en lithografierad tafla, föreställande statuen af Wäinämöinen jemte dess högst pittoreska landskapliga omgifning i Monrepos vid Wiborg. Taflan, hvars höjd kommer att utgöra circa 15 tum och bredden 11 tum, tryckes i det Lithografiska Institutet i Köpenhamn på s. k. Chinesiskt papper i stor folio med hvita dagrar, och erbjudes resp. subscribenter för 1 Rub. 14½ kop. Silfver. Vi anse det för vår skyldighet att göra publiken uppmärksam på detta konstalster, hvars lyckligt uppfattade original-esquisse i oljefärg vi haft tillfälle att se exponeradt i bokhandeln härstädes, och tro oss kunna försäkra att, i händelse det techniska utförandet af lithografien motsvarar de fordringar man kan ställa till den fördelaktigt kända press, ur hvilken densamma kommer att framgå, taflan fullkomligt torde tillfredsställa den konstälskande publiken. Subscription emottages å härvarande bokhandeln.

I sammanhang härmed få vi nämna, att vi hört Herr Rademacher vara sinnad, att publicera en eller annan lithografierad genrebild ur det Finska folklifvet, i händelse han medelst utgifvande af förenämnda tafla lyckas tillvinna sig publikens ynnest.

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 9.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Joh. Thesleff.

☞ Genom ett misstag af bokbindaren, som åtagit sig falsningen af denna Weckoskrift, hafva några få af resp. prenumeranter i omslaget N:o 4 erhållit de till N:o 3 hörande arken af romanen "Bruden på Omberg". Redactionen får härmed underrätta att detta misstag sålunda kan rättas, att nyssnämnde resp. prenumeranter till det postkontor, genom hvilket de reqvirerat och erhållit Weckoskriften, återlemna de in duplo erhållna arken, med tillsägelse om rättelse af misstaget.

Werkan af utländsk Literaturs öfverflyttande i Finsk jordmån. (Ins.)

Wid första påseendet menar man säkert, att en literaturs omplantering i annan jord icke kan medföra annat än gagn för den sistnämnda. Men i sjelfva verket är dock fallet helt annat; om nemligen den främmande literaturen får sådan öfvervigt, att den hotar qväfva sjelfva anlaget till egen literatur. Det förhåller sig härmed ej annorlunda än med språket. Enligt D:r Lönnrots och andras bestyrkan, har Esthniskan, hvars alfabet, liksom skrift-språk, uppgjordes af Tyskarne, ingalunda derpå vunnit. Med Finskan är det, ehuru i jemförelsevis mindre grad, samma fall. Finskan har, som bekant, att tacka Svenskarne för sitt alfabet. Deraf det i gamla skrifter vanliga, att nyttja de så kallade medel-bokstäfverne b, d, g, *efter liquidæ* l, m, n, r. *Man tyckte nemligen, att* kanta, *om det icke skrefves* kanda, *skulle uttalas, såsom i svenskan,* d. ä. *som* kantta. *Denna af ett utländskt språköra alstrade spökrädsla för att skrifva det Finska* kanta *m. m., som sig bör, har man dock nu mer och mer öfvervunnit; och torde bland bättre lefvande författare icke återstå andra för närvarande, än J. Judén, som ännu vidhållit den gamla Psalm- och Lag-boks samt Bibel-orthografin i detta hänseende. Men oaktadt Lönnrots och Castréns bevis för motsatsen, har man ännu icke med allvar vårdat sig om, att afskudda ett annat Finskan tryckande utländskt ok Svenskarne mente nemligen, att Finska ordet* pojki *skulle uttalas som de två första stafvelserna i ordet* pojki-*ga, d. v. s. som Finska* pojkki; *och derföre statuerade man, att det förstnämnda skulle skrifvas* poiki *samt, i analogi dermed,* poika *i st. för* pojka, *oaktadt genit. deraf är* pojan, *eller i allmänhet sagdt:* j *efter vokal i samma stafvelse skulle bli* i. *Men icke nog härmed. Alldeles samma öde hade, — ty man ville vara consequent — äfven* w *efter i samma stafvelse föregående vokal; — det blef nemligen* y *och efter hårda vokaler* (a, o, u,) u. *Man beslöt skrifva* käy *i st. för* käv *oaktadt impf. eller praes. historicus af samma verb. heter* kävi, *apokoperadt* käv, — *aldrig* käyi. *För bruket af* u (y) *i* w:s *ställe, hade man ännu den fördom att stöda sig vid, nemligen, att det Finska* w *vore lika vekt som det Svenska; hvilket, som hvar uppmärksam Finne vet,*

dock ingalunda är fallet, såsom man redan kan ana deraf att w *icke hos Finnarne benämnes, såsom i Svenskàn, – utan* wuu. *— Att sista konsonanten i första stafvelsen af orden* naura, nauris, taula, kaura, koura, peura, *d. ä.* w*-ljudet ursprungligen varit hel konsonant, finner man ock deraf, att de i orthoëpiskt afseende mindre utbildade dialekterna hafva* nakra, *— pro* naura, *—* nakris, takla, kakra, kopra, petra.

Då nu ett främmande språks ljud-system kan inverka menligt, så måtte väl samma fall vara äfven med det fremmande ord-systemet. Och då hufvudsaken i skön literatur är ordsammanställningen, likasom harmonien är quint-essencen, så att säga, i all konst-product, så kan det ej undgå, att det fremmande språkbruket i utländsk skön literatur icke skulle verka menligt på Finska constructionen, vid öfversättning nemligen, om denna skall vara ordagrann och icke förlora alltför mycket af originalets skönheter. Förmånligare tyckes således vara, att, vid riktandet af vår fattiga inhemska literatur, välja ämnen, der formen är jemförelsevis mindre magt-påliggande. Och när man känner Finnens contemplativa lynne samt med hvilken uppmärksamhet han följer naturens, ja till och med stjernhimmelns gång, — huru han, såsom Refer. häraf haft tillfälle erfara, t. ex. af månens läge på himlahvalfvet mäter tiden om natten, då en solvisare icke kan vara honom till gagn: så har man allt skäl till det hopp, att ett "bibliothek i populär naturkunnighet" på Finska vore välkommet, — och åtminstone skulle bära sig. — En början härtill är visserligen gjord af Förf. till "Enon Opetuksia Luonnon asioista. Måtte det icke sakna efterföljd. Då Finska literaturen ännu är i sin brodd, vore det så mycket mera önskligt, att den underhölles med jemnt och helsosamt närande medel, samt icke förslappades och slötes för djupare allvarligare ämnen. Lyckligtvis är Finnen, ehuru knapt kommen, så till sägandes, ur vaggan i andeligt afseende, dock, som nämndt, ett så förståndigt barn, att det sjelft icke älskar den själa-förderfvande, ehuru lättsmälta, födan; och underlättas sålunda fosterlands-vännens bemödande för en sann och lefvande folkbildning hos oss mycket af våra landsmäns egen större receptivitet för det grundligare och solidare. *(forts. f.)*

Angående det språk, som i Rätternes Utslag och Domar brukas skall, stadgas i 24 Kap., §. 3, R. B. och lyder i vår felaktiga finska öfversättning af lagboken sålunda:

"Kaikki tuomiot pitä selkiäin syiden ja lain päälle perustettaman, ja ei oman mielen päälle: ja pitä itze asia ja kysymys josa riita seiso, sen tarpellisten asian huarain kanssa, selkiästi siinä ulospandaman, niin myös ne pääperusturet, ja se laki, jonga päälle päätös nojatat: mutta ulkomaan lakia ei mahda siinä perusturexi nimitettä, eli wierasta kieldä sisälle wedettä."

*En sansad finne. På disken å boklådan i B*** lågo flere exemplar af en alldeles nyligen utkommen och samma dag annoncerad finsk bok. Några finnar infunno sig och voro angelägna om att genast få köpa boken. L. frågade sin närmast stående granne, Ö. — "Nå, bror! hvad tycker du om boken, eller rättare, hvad tycker du om titeln och ämnet, efter som du ännu ej kan känna innehållet?" Hvad, jag? svarade Ö. jag, som ej kan tåla, som föraktar finskan" "Jaså, förlåt bror! inföll L. "bror tyckes höra till de sansade finnarne".*

— För omkring en månad sedan ankom med posten till Tyskland ett bref under följande adresse:

A Monsigneur
Monsigneur RUDOLPHE duc de Gerolstein
en son Palais Grand Ducal á
Gerolstein (Allemagne).

Poststemplet uppgaf den lilla staden Tonnerre såsom afsändningsorten och utanskriften visade en vacker fruntimmers stil. Brefvet ankom till den Preusiska orten Gerolstein; men som adressen der var obekant, så återsände postembetet brefvet till Frankrike. Säkert måste brefvets innehåll varit högst märkvärdigt. Hvad för en stackars gouleuse, hvad för en förföljd qvinnodygd hade i sin stora nöd tagit sin tillflykt till den storsinte Rudolf (hjelten i Sues Pariser mysterier)? Hvilka svåra sår måste icke hafva varit att läkas, då läkaren söktes från en så aflägsen ort? Eller ock är det blott en naiv beundrerska af den Tyska fursten, som, oaktadt sina slagsmål med skälmarne i Paris, dock är en den känslofullaste, ädlaste karaktär; kanhända älskas Rudolf, djupt och häftigt af en ungmö i Tonnerre. Men, hvem vet? kanske finnes någon derstädes, som vid lägligt tillfälle öfvertar Storhertigen af Gerolsteins röl.

Ilmoitus:

Monta ahkeraa ja halullista kirjan lukijaa, joiden warat ei kannata kirjoja ostamaan ja itsellensä omistamaan, kaipaawat niin laajempata kirjallisuutta ja sen arwattua, hyötyä; niin on nyt tässä pitäjässä ja kaupungissa asuwaisten äitinkielemme ystäwäin ja yhteistä walistusta lempiwien awulla saatu suomalainen Laina-Kirjasto perustetuksi ja asetettu ensi aluksi suomen Kirkon Sakastiin, josta nyt tässä ilmoitetaan ja suomalaisille lukijoille tarjotaan sitä kirjallisuutta kaikkinaisista aineista, mitä äitin kielellämme löytyy, kuin myös muutamia wieraskielisiäkin kirjoja, jotka Suomen Kirjallisuutta eli isänmaatamme ja äitinkieltämme koskewat, siitä sangen halwasta hinnasta, köyhempienkin saatawaksi, nimittäin 50 kop. hopiaa wuodessa. Kirjoja waihetaan joka Sunnuntai jälkeen Jumalan palweluksen, jossa myös makso woipi suoritettaa. Wiipurissa. *Johan Pynninen.*

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 10.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Joh. Thesleff.

Wiborgs Finska Litteratur Sällskaps sammanträde den 7 April 1846.

Vid Finska Litteratur-Sällskapets härstädes sednaste sammanträde uppstod, ibland annat, fråga om reglering af en oafbruten närmare gemenskap med Litteratur-Sällskapet i Helsingfors och blef härvid enhälligt beslutadt, att i detta afseende en skrifvelse skulle, så fort ske kan, till det sistnämnde afgå.

Derjemte inlemnades till Sällskapet, i anledning af derom redan härförinnan väckt fråga, ett af härstädes vistande Danske Målaren Herr Rademacher benäget gjordt utkast till Sigill, föreställande Wäinämöinen i sittande ställning med kantele lutad mot armen. Gåfvan, som af Sällskapet med tacksamhet emottogs, kommer att med det snaraste till nyssnämnde ändamål begagnas.

Werkan af utländsk Literaturs öfverflyttande i Finsk jordmån. (Forts. f. föreg. N:r.)

Kan ett heterogent språks literatur, troget återgifven på ett nyfödt, uppspirande, i vexande stadt inhemskt språk, skada detta sednare?

Att bestyrka hvad i föregående N:r anförts, angående utländskt språkbruks menliga inverkan på det inhemska, må, såsom lättare i önen fallande, exempel hemtas ifrån nutiden. Ingenting är vanligare, än att af våra Suethicerande Finnar, — såsom, ty värr! pluraliteten af de skrifkunniga Finnarne än torde vara, — höra och se uttryck, sådana som: Kurckijocki *i st. för* Kurkijoki, Säckjärfvi *och* Säckjerfvi *för* Säkjärwi *eller* Säkkijärwi, *och deremot* Puke *för* Puukko *men* Kiides *för* Kides *eller* Kide' *(genit.* Kite'en*),* — *att ej tala om* Kustö *för* Kuusisto, Kexholm *för* Käkisalmi, *eller* Läppavirda *för* Leppäwirta, Rautalambi *för* Rautalampi, Mändyharju *ja till och med* Menduharju *för* Mäntyharju, *o. s. v. Med ett ord sagdt: Finska orden, skrifna efter Svensk orthografi, blifva raka motsatsen emot hvad de borde ljuda; emedan der, som Svenskan nyttjar flere bokstäfver, Finskan bör ha färre, och tvertom; såsom, utom af hvad ofvan anförts, klarligen synes af följande exempel. Det svenska* rita, *uttryckt enligt Finsk rättskrifnings-lära, blir hvarken* rita *eller* riita, *utan* Riitta. *Alldeles lika är med ordet* hwita, *hvilket, abstraheradt från det i nuvarande Svenskan ohörbara* h, *har samma ljud som Finska* wiitta. Jocki *för* joki *och* jocka *äfven för* juka *visar åter prof på motsatsen eller Svenskans förlängande af de Finska orden.*

Vid sådant förhållande, kan man icke nog undra och fröjdas öfver, att Finskan, ehuru, som sagdt, liggande under ett så mycket som möjligt heterogent språks ledning, kunnat bibehålla anlag till den grad af sjelfständighet, hvartill det nu dock allaredan höjt och höjer sig. Möjligen förklaras detta, att nemligen Finskan icke helt och hållet gått under i orthografiskt afseende åtminstone, deraf, att Svenskan, den tid Finska alfabetet utbildades, var närmare sin egen, således äfven mer lik Finskans orthografi, hvilken sistnämnda, som bekant, noga följer uttalet. Allmogens Svenska i Nyland utgör en förklaring, eller, så att säga, förmedling emellan nuvarande Svenska uttalet å ena sidan och

det gamla samt Finska å andra. Nyländska Svenskan uttalar nemligen t. ex. det Svenska ordet dricka som drika och således jocki *som* joki; *ja till och med* h *i t. ex. det anförda hvita, höres hos Nyländ-ningen, som* k *eller* q *nemligen. Orsaken härtill är lätt begriplig, emedan Nyländska allmogens Svenska, som ej följt språkets senare utbildning, står på samma grad, som då Finskan af Svenskarne erhöll sitt alfabet. Härmed är dock icke nekadt, att Nyländskan på egen hand utvecklat sig. Tvertom är bekant att der, likasom i Ny-grekiskan, vokalerna ha anlag att öfvergå till* i *t. ex.* ita *för* äta, *o.* bita *för* byta.

Men icke blott, som äfven förut nämnts, språk-ljuden, utan äfven ordens sammanställning kan lida af främmande inverkan. Exempel härpå kunde uppräknas i mängd. Må vi dock ätnöjas med att utpeka några få. Det har anmärkts, t. ex. af en -n *i Åbo Underr., att Finska kasus infinit. nyttjas i st. för Svenska nominativen utan artikel. Detta är också verkligen så oftast praktiseradt; men bestämdt orätt, då nemligen den Svenska nominativen har något attribut, vare sig adjektiv, genitiv eller "obestämd" artiket (en, ett). Man säger nemligen:* toi hywän hewosen, *i bemärkelse af:* hemtade en god häst; toi sepän hewosen, *som alltid på Svenska heter, som bekant: hemtade smedens* häst, *aldrig: smedens* hästen. *I öfrigt må anmärkas om artikeln, att ehuru man allmänt i theoretisk väg är ense om dess utevaro i Finskan, den bestämda artikeln dock esomoftast än anträffas och i nutida Finsk skrift.* Se, *plur.* ne *el.* net, *nyttjas nemligen för mycket; d. ä. icke blott som pronomen, utan alldeles lika med Svenska den, det eller Tyska der, die, das. Skilnaden består endast deri, att man icke gifver nomen, hvartill denna bestämning vidfogas, någon skild ändelse; till hvilken inskränkning man naturligtvis är nödsakad, emedan Finskan icke har annan än den ena absoluta formen för sina nominers kasus. Ty svårligen kan en Genetiv. plur., som har två ändelser, nemligen den singulara eller absoluta, och den plurala, ställas i beröring med frågan om artikel eller bestämning, om ock man med Strahlmann må antaga skilnad, äfven i bemärkelsen, emellan t. ex.* miesten *och* miehen.

Finsk Skön-Litteratur. Af Finska Litteraturens sednare alster är "Annika," en blifvande samling af öfversättningar från utländsk skönlitteratur, en intresant företeelse. Det första i samlingen utkomna arbetet *"Kappeli,"* öfversättning från Almqvists "Kapellet," utmärker sig både genom ledighet i föredraget, och liflighet i målningen af de landtliga bilderne, som äro egna den ryktbare svenska skalden i alla dess många arbeten. Men det är icke häri blott, som boken förtjenar större uppmärksamhet: *"Kappeli"* är icke allenast en förträffig folkskrift; den framter en hög idé, som på det behagligaste anslår en hvar, men isynnerhet rör presten, och församlingars lärare i allmänhet. Måtte hvarje ung prest icke försumma att göra sig bekant med denna *"Kappeli."* Äfven i anseende till språket intar boken ett utmärkt rum i Finska Litteraturen. Man hör således tillönska Annikas utgifvare mycken framgång i detta företag; och måtte man snart kunna motse ett nytt häfte lika väl valdt och öfversatt.

Till den litterärt bildade Allmänheten.

(Ur Saima N:o 12.)

Oroad af den natt, hvari han jemte den litterärt bildade Finska Allmänheten lefver, under det Europas alla öfriga civiliserade nationer utgöra ett folk i fråga om vetenskap och konst, har utgifvaren af Saima kommit till längtan efter någon ljusskymt och blifvit betänkt på medel att vinna en sådan för sig och andra. Ett medel, churu ringa, skulle Bihanget till Saima kunna erbjuda, om det utvidgades till ett blad, om, jemte 1:o fullständigare kritik öfver den ringa inhemska litteraturen, ur utländska jurnaler skulle upptaga 2:o korta anmälanden af de vigtigaste utkomna skrifter och 3:o bibliografiska notiser för den Svenska, Tyska och Fransyska bokpressen, båda de sednare nämnda, der så ske kan, beledsagade med anmärkningar af utgifvaren.

I den öfvertygelse, att Vederbörande skola tillåta särskild prenumeration på ett sådant litteraturblad, med afseende att befria Tidningsexpeditionen för besväret af en prenumeration blott på försök, tager sig Utgifvaren derföre friheten föreslå:

"Att den vetenskapliga och sköna litteraturens vänner, hvar på sin ort, ville låta liktänkande anteckna sina namn såsom Subskribenter på "*Kallavesi, Bihang till Saima*" och till detta blads utgifvare benäget öfversända uppgift på Subskribenternas antal."

I händelse då Subskribenternas antal blir stort nog att betäcka kostnaden för 20 à 25 tryckta ark, skall utgifvaren ofördröjligen föranstalta om prenumeration på bladet à *En* Rubel S:r, d. ä. 4 à 5 kop. arket, och efter prenumerationens ingång genast börja med bladets utgifvande.

Hvad än säges om den läsande allmänhetens i Finlands ringa intresse för vetenskap, anse vi dock ett litteraturblad, så beskaffadt som det ifrågavarande, med största lätthet kunna komma till stånd, om blott förtroende till utgifvaren finnes. Resp. prenumeranter riskera för detta år att erhålla dålig vara för sin Rubel; men utgifvaren löper för nästa år risken att blifva utan prenumeranter. Den sednare risken bör alltså göra den förra mindre. Besvär förorsakas visserligen dem, som godhetsfullt åtaga sig att insända den äskade uppgiften, och äfven kostnad för postporto. Men besväret kan inskränkas till ungefär följande notis: 00 exemplar af Kallavesi 1846: garanteras N. N., postportot åter, 10 kop. S:r, skall af utgifvaren ersättas, om sådant ske kan utan dess öfverstyrande per Posto.

Inom Maj månads utgång inväntar utgifvaren benäget svar, emedan eljest året blir för kort för det åtagna arbetet. Skulle planen misslyckas i anseende till de blifvande prenumeranternas fåtalighet, så anhåller utgifvaren ödmjukt, att dess framställande dock måtte anses för bevis på god vilja att gagna. — På fullt allvar: — Kuopio d. 1 April.

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 11.

WIBORG, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Joh. Thesleff.

Krasnojarsk, det Sibiriska Eldorado.

(Ur General Seddelers Rese-Journal.)

Här är jag nu i detta Eldorado, detta land, om hvilket det ännu nyligen hette, att man blott behöfde resa dit och der gräfva hvar som helst i jorden, för att stöta på guldsand och guldberg. Äfven jag hade samma tro -- äfven jag var medlem af tvenne sällskap, som ville försöka att framkalla guden Plutus, den der sedan århundraden legat undangömd i Sibiriens ogenomträngliga skogar. Man kan derföre lätt föreställa sig, huru gärna jag begagnade mig af tillfället att sjelf, med egna ögon få se dessa skatter, hvilka jag och mina Petersburgska vänner hittills blott med hoppets och fantasiens öga hade skådat.

Så svårt är det visserligen icke, att inträngа i vårt nordiska guldland, som det fordom var för Franzisco Orellana, Pizarros följeslagare, att uppnå det Amerikanska, men alldeles utan besvär och möda afloppdet likväl icke heller här. Man måste tillryggalägga en sträcka af femtusen verst, slå sig igenom hela moln af brömsar (slepni), *myggor och flugor, hvilka betäcka det mellersta Sibiriens skogiga ock kärraktiga slätter; man är i fara att med det eviga qvaset och de eviga äggkakorna i grund förstöra sin mage, och slutligen till och med att — bryta nacken af sig. I en del af Sibirien förser nemligen bonden den resande med hästar, — ty gästgifvarne hafva, i anledning af det ständigt stigande priset på foder, lifsmedel och drängalön, otroligt stegrat skjutslegan, -- och dessa vilda, obändiga hästar, det söndriga redet och den oskickliga kusken hota den resande hvarje ögonblick med Hippolyts öde — isynnerhet när det i fullt galopp bär af utför ett berg eller utmed kanten af floder och afgrunder. Jag var verkligen glad, då jag den 5 Juli 1845 anlände till Krasnojarsk och tog i besittning det för mig beställda qvarteret.*

Krasnojarsk, hufvudstaden i guvernementet Jenisseisk, ligger på venstra stranden af den majestätiska Jenissei, i en af sandkullar genomstruken dal, som på andra sidan har till gräns ån Katscha, i hvilken Kolzo, Jermak Timofejeffs stridskamrat, för underslef blef dränkt af kosackerna. Stadens läge är skönt, isynnerhet åt söder och vester, emedan afgreningar af de Sibiriska och Sajanska alperna, med sina skogbetäckta toppar och klippiga pikar, sträcka sig utefter flodens högra strand. I norr och öster höjer sig ett kalt berg af röd skiffer och sandsten, af hvilket staden troligen erhållit sitt namn — Krasni Jar, röd bergstrand.

Krasnojarsk, ännu för en kortare tid sedan en fattig, obetydlig stad, skrider nu sedan upptäckten af det i granskapet belägna guldlagret, i förstoring och försköning med jättesteg framåt. Årligen tillströmma skaror af spekulanter och äfventyrare, handelsmän, och arbetare, och med de sig beständigt ökande behofven stiga industri och handel.

Penningar finnes till öfverflöd, och det är derföre intet under, att antalet af innevånare och med dessa äfven antalet af hus, varulager, och handelsbodar nästan med hvarje år fördubblas, i det de enkla trädkojorna ersättas af storartade palatser, för hvilka icke en gång vårt Babylon vid Neva skulle behöfva skämmas. Det förstås, att dessa ännu omgifvas af ett vida större antal mindre hus, usla kojor och kabacker, och Fru von Staëls träffande anmärkning, som liknade Moskva vid en mängd herreslott, omgifne af sina vasallers kojor, skulle ganska väl, ehuru efter en mindre skala, passa in på Krasnojarsk. Också här, såsom hos alla obildade menniskor, herrskar å ena sidan en otrolig lyx och ett oförnuftigt slöseri, å den andra deremot en öfverdrifven dyrhet, den oskiljakteliga följeslagerskan af plötslig rikedom. För de här hastigt till rikedom sig uppsvingande handelsmännen och de på spekulation hitsände guldsökare, hvilka af sina lättrogna bolagsmän blifva till öfverflöd försedde med penningar, gäller det lika, om de för sina behofver och lifvets fröjder betala dubbelt eller femdubbelt, blott de hafva dem, för att dermed kunna präla och i fulla drag njuta af det flygtiga lifvet och den ännu flygtigare mammon. Det gifves här män, hvilka ännu för några få år sedan såsom fattige prikastschiki *(bodkarlar) sökte efter guld i Sibiriens skogar eller i usla* lafkor *(bodar, krambodar) stodo bakom disken, men som nu, ägare af hundradetals pud af denna metall, frossa i ett fylleri och en yppighet, som påminner om Vitellius och Sardanapal. Gästabuden kosta Krasnojarsken af högre eller medelklassen oerhörda summor, emedan man alltid och öfverallt dricker champagne, och det icke ur vanliga spetsglas, utan ur stora driksglas; också framsättas blott de finaste sorter, om 18—20 Rubel buteljen. Man må aflägga ett besök tidigt på morgonen eller sent på aftonen, man må anlända eller afresa, man må vara bjuden till frukost, middag eller qvälsvard, på tée eller bal, champagne måste dervid alltid flöda i strömmar, och blott hos några få af de mera bildade familjerna ersättes denna dryck, såsom redan alltför allmän vorden, af andra, mest dyra franska viner. Vi behöfva icke tillägga, att man derjemte äfven bringar spelets Moloch ett rikligt offer. Det af de rika gifna exemplet återverkar naturligtvis på de lägre klasserne med den enda skillnad, att dessa, i stället för champagne, dricka bränvin och i stället för kort nyttja terningar. Rättvisan fordrar likväl af oss den anmärkning, att på långt når icke alla Krasnojarsker öfverlemna sig åt ett sådant lefnadssätt, utan att det äfven gifves talrika, högst aktningsvärda undantag.*

Den som vill förskaffa sig ett begrepp om Sibirisk gästfrihet, måste bivista de måltider, som här gifvas af de rika Ryska köpmännen. Sidor Grigorjevitsch Schtschegaleff, hvilken med två andra grufägare, Mjasnikoff och Kusnezoff, bildar ett triumvirat af Krösussar, hvars årliga vinst skattas till 200 pud guld, gaf oss en sådan vid en större högtid. Man såg här de sällsyntaste rätter: alnslång sterlet, foreller, nelma (en förträfflig, endast i Sibirien inhemsk fisk), de mest olika ar-

ter vildt, fasaner från de Kirgisiska stepperne, coteletter af Burjatiskt svinkött, Kurdjakisk lammstek och biffstek af menusinskiska oxar, geléer, glacer, konfekt — med ett ord allt hvad man blott kan tänka sig. Det enda som felades var frukter och grönsaker, emedan trädgårdsskötsel och fruktkultur florera endast på Herr Konovaloffs landtgods och i Schtschegoleffs drifhus. Men vinerna! I långa rader stodo buteljerna, som innehöllo Spansk och Fransk, Rhensk och Ungersk nektar, och knapt hade man intagit soppan, förrän vår vänliga värd visade sig med fyra buteljer champagne i hvardera handen, åtföljd af några tjenare med en lika beskaffad börda. Uti sin gästfria ifver bortskickade han alltid de halftoma buteljerna, för att ersätta dem genom fulla.

Efter det vi suttit tre timmar till bords, tog äfven detta gästabud, liksom allt annat jordiskt, en ända. Gästerne uppstego, tackade värden, tryckte hvarandras händer och aflägsnade sig; jag åter besteg den mig väntande Tarantas och skyndade vidare till Irkutsk.

☞ Subskription å "KALLAVESI, BIHANG TILL SAIMA" för år 1846, emottages å boktryckeriet och boklådan härstädes.

ETT SKÖNT ÄNDAMÅL. I "Leipziger Zeitung" får man läsa följande ödmjuka förfrågan: "Hvarföre har redactionen för Auerbachska Weckobladet med början af detta år begagnat annat papper, och derigenom förtagit detta blad dess enda sköna ändamål, "att tjena till läskpapper."

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 12.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Joh. Thesleff.

Finnarne efter sina tros-förvandter, äfven hvad Påsk terminen vidkommer.

1845, det i Finlands annaler städse minnesvärda år, då Saima-kanal arbete företogs, är ock derföre märkeligt, att Finland då första gången och kanske sista — firade sin Påsk på en annan dag, än öfriga länder, nemligen den 30 Mars; oaktadt våra trosförvandter, till och med Svenskarne, som intill 1844 uträknade och begingo sin Påsk-helg efter den astronomiska (icke gregorianska cycliska) grunden, hade Påsken 1845 den 23 Mars. Saken är nemligen den, såsom t. ex. i-från "Förslaget till Kyrko-lag" kan inhemtas, att Finland, ehuru det tillika med Sverige, redan 1739, således före nya stilens införande och förr än England, — begynte följa med öfriga Protestantiska länder i afseende å Påsk-terminen, dock icke lät den förändring, som stadfästades vid Riksdagen i Regensburg 1776, och hvilken sträckte sig till Pommern, inverka på sig; hvarföre äfven Sverige 1818 stod i samma kategori med Finland, att nemligen få sin Påsk-termin, oberoende af det öfriga Europa.

Då nu en ändring i detta förhållande jemväl i Finland är i nämnde "Förslag" förordad, samt man således har hopp om, att icke mera nästa sekel-år, kanske icke heller då Saima Kanal-arbete slutas, behöfva, såsom vid sagde arbetes början, fira Påsken senare än andra nationer: så torde ej vara ur vägen, att göra äfven den cycliska beräknings-grunden för alla lika bekant, som den gamla astronomiska varit till och med för allmogen, genom de i Finska Psalm-boken intagna notiser också härom.

Normen eller, så att säga, receptet, hvarefter en hvar kan lätt bestämma Påsk-termin på detta århundrade — adertonhundratalet — cycliskt, är följande:

Dividera det gifna årtalet (t. ex. 1845 eller 1846) med 19; resten kallas „ „ „ A.
Dividera årtalet med 4; hvad som ej går jemnt, benämnes „ B.
d:o med 7; hvarpå resten må kallas „ „ C.
Dividera 19 A + 23 med 30, resten = „ „ D.
Dividera talet 2 B + 4 C + 6 D + 4 med 7; återstoden blir E.

Addera sedan talen D, E, 22. Om summan nu öfverstiger 31, så subtrahera 31 derifrån, då utvisar resten den dag i April, på hvilken Första dag Påsk infaller. Är åter summan under 31, så har man omedelbart datum på Påsk-dagen, som då inträffar i Martii månad.

Häraf finnes, att det var i fjol eller 1845 och icke i år, såsom Saima N:o 13 yttrar, som Finland har sin Påsk på annan termin, än öfriga länder. Påskdagen blir nemligen, 1846 den 12 April, äfven, enligt cyclisk grund, med antagande att vårdag-jemningen alltid inträffar den 21 Mars, d. ä. samma dag, som Nicänska mötes-tiden.

Deremot infaller, enligt ofvanstående uträknings-norm, Påsken 1845, den 23 Mars, således en vecka tidigare, än vi, som bekant och sagdt, begingo densamma.

H. C. Andersen.

Då denne författare äfven i vårt land vunnit talrika vänner och beundrare, så torde ett utkast af hans lefnads och verksamhets historia ej vara alldeles okärkommet för läsarene af denna veckoskrift. Men endast sedan man, genom skärskådandet af hans tidigare lefnadsförhållanden blifvit iståndsatt att bedömma denna egendomliga karakters bildningsmomenter, endast då skall man förmå värdigt uppskatta Andersens närvarande ståndpunkt. Låtom oss derföre kasta en blick på denne författares utvecklingshistoria, i det vi hålla de mest utmärkande dragen af hans tidigare lefnad för ögonen.

Hans Christian Andersen föddes den 2 April år 1805 i Odense. Hans föräldrar lefde i ganska torftiga omständigheter, dock var hans moder en af dessa naturer, som ställa en barnslig tros oöfvervinnerliga makt äfven emot det vidrigaste öde och hela fullheten af ett rikt hjerta emot de största försakalser, och sålunda äfven i olyckan äro lyckliga. Redan i döpelsen, hvarvid barnet skrek utomordentligt, tröstade en af faddrarne modren med dessa ord: "Ju värre det nu skriker, desto skönare skall det en gång sjunga!" Dessa ord hafva sedermera blifvit profetiska, men förrän de gingo i fullbordan måste det arma barnet lida oändeligen mycket. De första åren af hans barndom förflöto väl under till största delen angenäma intryck — sålunda erinrar sig skalden med djup rörelse sin älskade farmor, hos hvilken han ofta hela halfva dagarna lekte i trädgården bland blommor, och likaså lifligt de vintercraftnar, på hvilka han, vid spinrockens surrande, så ifrigt lyssnade till sagorna och spökhistorierna, att han blef i hög grad vidskeplig och ända intill sednare tider icke kunde utplåna dessa intryck ur sin själ.

Men på dessa barndomens rosendagar följde snart allvarsamma och bittra pröfningar. Först och främst dog hans olyckliga fader, och den faderlösa gossen kom i en prestenkas vård. Här hörde han den aflidne prestens skaldestycken föreläsas af dess öfverlefvande familj med högsta kärlek och vördnad, och derigenom kom han först på idéen att äfven blifva en skald. Han skref derpå med stor ansträngning en med bibelverser rikeligen späckad tragedi, hvari alla samteliga personerna förlorade sitt lif. Men detta första försök erfor till en del ett så ogynsamt emottagande, att den arme gossen gret en hel natt igenom och hans moder ännu dertill hotade honom med ris, om han ej ville hålla inne med sådant otyg. Likaså var den lön, han för sina närmast följande poëtiska försök skördade, nästan ingen annan än hån, sorg och tårar.

Likväl hafva vi att, som motsats till dessa sorgliga barndomsminnen, framhålla äfven några andra drag ur hans barndomslif, hvilka blifvit berättade af skaldens egen mun, och hvilka äro lika så uppmuntrande, som intressanta i psychologiskt afseende.

Den ungefär sexåriga gossen gick vid skördetiden ofta med andra barn ut på åkrarne omkring Odense, för att plocka ax. Redan hade de flere gånger rikt lastade återvändt hem, liksom fordom Ruth; men en dag gick det dem ganska illa. I stället för den vänliga Boas, som fordom så fridsamt mötte den fromma jungfrun, framkom plötsligen en rå dräng med höjd piske och jagade de förskräckta barnen framför sig. De undkommo lyckligt, endast vår stackars Hans Christian, som för sina tunga trädskor icke så snabbt kunde löpa sin väg, föll i den elake mannens händer. Men i stället att frukta eller bedja, såg gossen, liksom genom en ögonblicklig inspiration, förföljaren lugnt i ögat, och då denna likväl svängde sin piske, ropade han: "huru vågar Du slå, Herren Gud ser ju det!" Dessa ord ur barnets mun, gjorde ett sådant intryck på mannen, att han lät sin hand sjunka och, i stället för ett slag, gaf den stackars gossen den enda skilling, han torde hafva haft på sig. Glad ilade den lille sin väg, för att föra skillingen till sin moder, och denne sade: "Du är ett underbart barn, att den elake mannen bevisade Dig en sådan godhet!" — En annan, ännu egendomligare tilldragelse inträffade i gossens nionde år. Han hade hört, att Gud vore allvetande, och kunde icke lätt med sitt barnsliga sinne göra sig en alldeles klar föreställning derom, så att han ofta grublade deröfver. En gång stod han i aftonskymningen helt allena vid en stor, af lummiga träd tätt omsluten damm. Då talar plötsligen en röst inom honom: "Nu skulle Du kunna narra honom (skaldens egna ord), ty om Du här uti ensamheten skulle kasta Dig i dammen, hvem skulle då kunna säga honom det, eller huru skulle han kunna få veta det?" -- Men i samma ögonblick höjer sig äfven den bättre stämman uti gosseus bröst; han trodde, att de anförda orden voro en ingifvelse af den onde, och hastigt tager han till fötters och springer sin väg. — Man ser af sådana karakteristiska drag tydligare än någonsin, huru just uti ädlare naturer tillika med den gudomliga principen äfven det djefvulska elementet på allt vis söker att förskaffa sig inträde och inflytande, och huru anden endast genom frestelser och strider kan bana sig väg fram till ljuset.

(forts. f.)

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 13.

WIBORG, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Joh. Thesleff.

Finska Påsken.

H:fors Tidningar innehålla i N:o 32 en insänd uppsats i frågan om Finska Påsken, och som äfven vi berört denna sak, så må oss icke förmenas att, åtminstone för completterande af egna uppgifter, ännu yttra ett ord i ämnet.

"*Kalifen*" har i H:fors Tidn. N:o 32 yttrat, att en "*skengrund*" för Saimas bestämmande af Påsk-terminen låge uti Nicenska mötets beslut: att undvika Christna Påsk-termins sammanträffande med Judarnes. Häremot talar dock äfven den omständigheten, att i Sverige, oaktadt det först 1844 bestämde sig för cykliska grunden, redan den 8 Oktober 1823 stadgats, att intet afseende finge hafvas å collisionen med Judarnes påsktermin, vid bestämmandet och firandet af den Christna påsken. Alltså synes ingen annan grund vara möjlig, än den enkla, hvarvid och Kalifen stannar, — att nemligen året 1846 i Saima N:o 14 uppgifvits i stället för 1845, då Påsken i Finland firades sednare än hos våra trosförvandter, *som följde den Gregorianska tideräkningen.* Och är misstaget i Saima lika litet egnadt till underlag för "trollhistorier", som Kalifens egna sista ord: "i det öfriga Europa", enligt hvilka äfven Ryssarne, oaktadt sin gamla styl, skulle haft Påsk 1845 innan icke-Grekiska trosbekännare i Finland. Äfven H:fors Tidningar 1845, som tala om Påsktrollens och äggens framskridande ifrån gamla Norrige till Finland och ifrån Finland vidare österut, hade kunnat erinra Kalifen om det verkliga förhållandet med Påsk-termin 1845 i Ryssland, hvilket land Kalifen väl icke bestrider del i "det öfriga Europa".

I öfrigt kunde en spefågel frestas att kalla Kalifen sjelf för "den argaste trollpacka", då han påstår Saima hafva "helt beskedligt framtrollat Påsken 1846 annorstädes *sednare* än *i Finland.*" Saima har ju hvarken talt om *förr* eller *sednare*, utan endast sagt att "Finland är det enda land, som firat Påsken den 12 April 1846."

Kalifens förfarande härutinnan är en vanlig advokat-fint, för att få anledning till vidlöftigare icke blott qvickhets utan ock lärdoms prof och prål.

H. C. Andersen.

(Forts. fr. f. N:r)

Men jämte dessa ljuspunkter i Andersens inre lif, hade han att i det yttre göra mången bitter och nedslående erfarenhet. Så gick han t. ex. i en fabrik och sjöng för arbetarne under deras arbete med sin klara och klangfulla röst, men fann hos de råa karlarne ett så omildt bemötande, att han snart måste upphöra dermed och lemna fabriken. Hans moder bestämde nu honom för skräddarehandtverket. Men då hon nu åter ingick ett nytt giftermål, fick gossen ännu några lediga år, ända till hans konfirmation, hvilka år han till större delen tillbragte under poëtiska drömmerier och sin favoritsysselsättning, att nemligen läsa Shakespeare och uppföra dennes stycken med af honom sjelf gjorda pappfigurer. Härigenom och öfverhufvud derigenom att gossen var helt och hållet öfverlemnad åt sig sjelf, uppstod hos honom längtan att bliva skådespelare. Då han derföre slutligen skulle gå i lära hos en skräd-

dare, förklarade han helt barnsligt, att ju så många, som varit likaså fattiga och af lika ringa härkomst, som han, blifvit namnkunniga män och att han äfven ville blifva en sådan. Då man likväl hyste sina tvifvelsmål, framvisade han sina sammansparade tretton Riksbankdaler, "med hvilka man ju redan kunde göra en början," och detta argument var öfvertygande. Man rådfrågade endast ännu en gammal Sibylla, och denna gaf följande orakelsvar: "Eder son skall en gång blifva så namnkunnig, att staden Odense skall anställa illuminationer till hans ära!" Att motstå ett sådant utlåtande var alldeles omöjligt — modren låter den fjortonåriga gossen draga ut i verlden, ehuru hon inom sig tror, att han skall vända om, så snart han hunnit sjöstranden.

Detta skedde likväl ej; den unge Andersen reste tvertom öfver Yborg och Stora Belt till Seeland, och då han, kort efter landstigningen, kände sig så ensam och öfvergifven, att han föll på knä på stranden, för att bedja Gud om tröst och hjelp: så fann han sig på ett underbart sätt styrkt och vederqvickt, och gick så modigt vidare till Köpenhamn.

Här gällde hans första besök theaterhuset, hvilket han betraktade med förvåning och den innerligaste önskan, att det äfven för honom måtte öppna en verkningskrets. Men då han nu gaf theaterdirektören sin böjelse tillkänna, fann denne honom alltför "mager" och ville icke en gång gifva 100 R:dr. i lön, hvarmed den för skådespelet enthusiasmerade ynglingen dock lofvade "blifva fet". Likaså ogunstigt emottog honom ett fruntimer, till hvilket hans enda rekommendationsbref var ställdt. Med ett ord, det gick honom allt emot, och då han om aftonen såg "Paul och Virginia" uppföras, gret han öfverljudt, emedan han ej kunde likaså ådagalägga sin kärlek till konsten, som Paul sin till Virginia.

I sin stora villrådighet gick vår Apolloson till en snickareverkstad och erbjöd sig som lärgosse. Men redan samma dag dref honom gesällernas råhet, som var honom odräglig, derifrån, och nu uppgick ändteligen äfven för honom en lyckans stjerna uti nödens mörka natt. Gossen kom nemligen ihåg sin sköna röst, och lät anmäla sig hos Direktören för Konservatorium, Professor Siboni. Hos denna råkade som bäst ett stort sälskap vara samladt till middagen, och genom sin skämtsamma anmälarinnas förmedling fick han företräde. Han måste sjunga och recitera, och gjorde det på sitt egna naiva sätt så rörande att Baggesen, som var närvarande, vänligen lade sig ut för honom. Man insamlade en kollekt, och Siboni upptog honom hos sig, för att utbilda hans sång. Men redan efter sex månader inträdde målbrytnings-perioden hos den stackars gossen, och hans rösts fordna renhet förlorade sig så, att Siboni måste råda honom att dock heldre lära sig ett handtverk.

Sålunda stod Andersen åter ensam, öfvergifven, förskjuten i den för honom främmande verlden; men han fällde ej modet och — Gud hjelpte. Den ädle skalden Guldberg antog sig den öfvergifne, och denne var, ehuru han nästan alltid var illa klädd och till och med om

vintern gick med stöflor, som voro så godt som utan sålor, dock hvarje afton glad som ett barn, då han på sin lilla kammare fick sysselsätta sig med sin poësi och pappdockorne på sin lilla skådebana. Också lyckades det honom att erhålla tillåtelse att sjunga med vid chörerna på theatern, och en gång tänkte han på en nyårsdag: om Du i dag kan komma upp på scenen, skall Du helt säkert redan under detta år bliva skådespelare! — Men just den dagen var theatern tillsluten, och det lyckades honom endast att genom en tillfälligtvis öppen sidodörr komma ända till proscenium; der nedkastade han sig darrande och bad ett fader vår. Full af tröst och hopp ilade han hem — men hans önskan gick ej i fullbordan, emedan — någonting bättre blef hans lott. Man höll honom aflägsnad från scenen och tillbakavisade till och med några dramatiska försök af honom med köld, till dess den ädle Collin slutligen blef Intendent och upptäckte den hos ynglingen förborgade talangen.

Genom denne utmärkte mans bemedling kom Andersen på kronobekostnad i en lärd skola. Men äfven här behandlade Rektorn honom icke på bästa sätt (visserligen satt den 17 åriga, storväxte Andersen ibland helt små gossar, för att inhämta de första elementerna!), och först efter en sorgfälligare privatundervisning kunde han i sitt 23:dje lefnadsår, vinna inträde vid universitetet i Köpenhamn. (Forts.)

Uppbygglig predikan. I en af Frankrikes provinsstäder har nyligen följande händelse passerat: En prest hade händelsevis, när han förfogade sig till kyrkan, för att förrätta gudstjensten, råkat i bakfickan på sin rock medtaga några pastejer. När han uppsteg på predikstolen, ville olyckan, att hans hund på samma gång obemärkt smög sig in, och åtföljde honom uppför predikstolstrappan, lockad af den ljufliga lukten. Man kan lätt förstå, att Castor icke ville låta nöja sig med blotta oset af läckerheterna, utan efter vederbörlig rekognoscering var betänkt på att sätta sig i besittning af dem, hvarföre han innan kort tog sig dristigheten uppå och stack nosen under prestens kappa, för att rycka åt sig föremålet för sin lystnad. Presten började att gestikulera till höger och vänster, upphof sin mun och sade: "I namn" — en spark åt hunden — "Faders" — dito — "Sons" en näsknäpp åt hunden — "och" — hm! — "den Helige" — hm! — "Andes," — uff! — "Amen! Mine älskade åhörare." — utropade han förargad och brydd — "när vår Herre skapade Adam, sade han till honom" — (under allt detta gestikulerade predikanten och sökte genom hvarjehanda medel hålla hunden ifrån sig): "Ja, mina åhörare, Herran sade till Adam. . . . *Gå åt helf. . . . din sakramentskade hund!*"

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 15.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Joh. Thesleff.

ROMANEN.

UTGIVEN FÖR DEN SVENSKA LITTERATUREN.

1846.

№ 15.

ROMANEN.

TIDSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITTERATUREN.

1846.

№ 16.

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 16.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Joh. Thesleff.

H. C. Andersen.

(Forts. fr. N:o 14.)

Återvända vi nu till Andersens sagor och sagopoësin i allmänhet, så kunna vi väl med rätta påstå, att han just här rörer sig inom den likasom af naturen honom utstakade sfer af andlig verksamhet, emedan han just här skönast utvecklat hela djupet af sin själ och hela rikedomen af sin fantasi. Derföre står han också i detta slag af poësi oupphunnen af någon af sina samtida; ja, det torde blifva svårt, att ur hvilken period och hvilken litteratur som helst utleta hans jemlike. Ty han är likaså långt ifrån den blotta folksagan, om också genomväfd af humoristiska och satiriska anspelningar på tidsförhållande, såsom den visar sig hos Musaeus, som från de blott ideala och fantastiska skapelserna i Tusen och en natt; och dock äro begge dessa momenter, det nationaldrastiska och idealpoëtiska uti Andersens sagor på det innerligaste sätt förenade, eller rättare, sammanhållna genom ett högre, osynligt band, nemligen genom en sannt germanisk, religiös verldsåskådning.

Det är icke färgernas glans, fantasins glöd eller stilens prakt, som här fängslar oss, utan det är en, så att säga, psychologisk naivité, hvilken gifver dessa sagor en egendomlig trollkraft. Liksom författaren i det innersta af själslifvets sfer rönt en erfarenhet, sådan som få rönt densamma, så afspeglar sig äfven uti hans dikter en mängd originella typer af andens varelsesätt.

Dock stadne vi icke vid dessa allmänna kategorier, hvilka lätteligen kunde synas godtyckliga, utan erinre vi oss derjemte de lidanden och strider skalden hade att utstå, och sammanställe dessa med hans närvarande sjelfständiga, friska skaldelif, då först framstår dessa dikters väsende och egendomliga värde i all sin klarhet. Man inser då, att det icke är toma luftbilder, som för oss framställas, utan alla skepnader, till och med "Den Ståndaktiga Tennsoldaten" och "Den Fattiga Ankan", "Granen," likasom "Bollen och Snurran" äro verkliga påtagliga varelser med kött och blod, lif och ande. Ty uti hvar och en af dessa gestalter, ifrån "Holger Danske" ända ner till "Kortfiguren" låter Andersen det inre lifvet uti dess mest utmärkta drag utveckla sig inför vår själs inre blick.

Deraf den fängslande makten hos dessa poësier — man känner vid hvarje ord ett af lifvets pulsslag, emedan skalden uti hvarje inneslutit ett pulsslag af sitt eget lif; ja man kan säga, att dessa sagor innehålla (naturligtvis endast uti enskildta drag) den, måhända, bästa biografi öfver Andersen. Öfverallt fastknyter han sina skildringar vid någonting verkligt; han gör verkligheten till en saga, och sagan till verklighet. Och detta är hans djupaste, originellaste väsende, som endast behöfver älskas för att förstås. Följer man nemligen sorgfälligt de fina trådarne uti hans andliga väfnad, så finner man slutligen alltid en utgångspunkt ur det rent mänskliga lifvet, vare sig af komisk eller tragisk natur. Likaså sammanlöper det hela emot slutet

alltid till en betydelsefull knut, hvilken sedan, ofta skenbart kort och rhapsodiskt, men dock alltid på ett tillfredsställande och för en lefvande Ethik lärorikt sätt upplöses. Vi erinra här endast om den likaså frappanta, som sköna och lugnande utvecklingen uti "Den Fattiga Ankan", som plötsligen inför läsarens ögon förvandlas till svan och sålunda ger den mest träffande bild af en skalds genesis, som äfvenså under en lång tid hade att utstå endast hån, lidanden och misskännande af hans värde, till dess ändteligen den djerfva örnflygten satte honom i säkerhet för småaktiga förföljare.

Men derföre må man icke i dessa sagor söka endast biografiska fragmenter i allahanda omklädnad; tvertom finner man i dem nedlagda äfven de mest universella och djupaste, likaså filosofiska som poëtiska sanningar. Så t. ex. i "Snödrottningen", som är ett verkligt konstverk, såväl genom den sköna och djupsinniga grundidéen, som genom den mästerliga färgblandningen i teckningen. Huru skönt är icke t. ex. de bägge små barnens rosenlif på taket, hvarest de tillsamman sjöngo:

"Skönt blomstra i dalen de rosor små —
Med Jesusbarnet vi tala då."

Och huru anslående är icke skildringen af Nordpolspalatset, hvarest den arma Kay med det förstelnade hjertat förgäfves försöker att sammansätta ordet "Evighet" af isstycken, till dess slutligen den ljufva Gerda åter räddar honom genom sin barnatro. Men öfver de der diaboliska spegelspillrorna, om hvilka prologen till Snödrottningen handlar, kunde folianter skrifvas, och menniskoslägtets hela historie är ingenting annat än en Kommentar dertill.

(Forts.)

BIANCA CAPELLO.

Följande berättelse om Bianca Capellos öden är hemtad ur *"Souvenirs de Voyage en Italie"* af Alexandre Dumas.

Mot slutet af Cosmo den stores regering, vid början af år 1563, lemnade en ung man, vid namn Pietro Bonaventura, härstammande från en aktad, fastän fattig familj, Florens, för att söka sin lycka i Venedig. En farbror af samma namn, som hade lefvat 20 år i sistnämnde stad, skaffade honom genom sin rekommendation plats i Salviatibanken, bland hvars direktörer han sjelf var.

Midt emot Salviatibanken bodde en rik venetiansk ädling, hufvudman för huset Capello. Han hade en son och en dotter, men icke med sin då lefvande hustru. Med sonen har vår berättelse ingenting att skaffa; dottren, Bianca Capello, var en intagande flicka om 15 eller 16 års ålder, med en blek hy, hvilken vid minsta själsrörelse färgades af blodet, som flög upp deröfver, likt en rosenfärgad sky; hennes hår hade den rika linfärg, Raphael målat så skön; hennes ögon voro mörka och fulla af eld; hennes figur smärt och böjlig, men af det slags böjlighet, som icke antyder svaghet, utan styrka i karakteren; hon var som Juliette eldfängd

i kärlek och väntade endast, att någon Romeo skulle komma i hennes väg, för att, liksom jungfrun i Verona, säga: "dig skall jag tillhöra eller grafven!"

Hon fick se Pietro Bonaventura; fönstret i hans rum låg midt emot hennes; de vexlade blickar, tecken och kärleksförklaringar. Sedan de kommit till denna punkt, var afståndet dem emellan deras enda hinder; Bianca var den första, som öfvervann det.

Hvar natt, sedan i Salviatis hus alla hade begifvit sig till hvila, sedan amman, som ständigt höll Bianca sällskap, hade gått ut i sitt rum, och den unga flickan, lyssnande vid hennes dörr, hade försäkrat sig om, att denna sista Argus sof, kastade hon en mörk kappa öfver sig, för att vara mindre synlig i mörkret, smög på tå och lätt som en skugga utför fädernepalatsets marmortrappor, drog regeln ifrån porten och gick öfver gatan. I porten midt emot stod hennes älskare, färdig att emottaga henne, och de gingo tillsammans med återhållen andedrägt och under tysta smekningar uppför de trappor, som ledde till Pietros lilla rum. Före dagbräckningen återvände Bianca på samma sätt till sitt eget rum, der hennes amma på morgonen fann henne i en sömn, lika djup, som sjelfva oskuldens.

En natt, under det Bianca var hos sin Pietro, såg en bagare-lärling, som hade varit åstad att elda sin ugn i grannskapet, en port halföppen, och trodde sig göra en tjenst med att stänga den. Tio minuter derefter kom Bianca ned och fann, att hon ej kunde slippa i sin faders hus.

Bianca var en af dessa kraftfulla andar, hvilka fatta sitt beslut med ens för alltid. Hon insåg, att denna blotta händelse förändrade hela hennes kommande öde och fogade sig utan tvekan i det nya lif, hvaruti hon derigenom kastades. Hon gick åter upp till sin älskare, berättade hvad som hade händt, frågade honom, om han vore färdig att offra allt för henne, liksom hon för honom, och föreslog, att de skulle begagna de två ännu återstående timmarna af natten, för att fly från Venedig och dölja sig undan hennes föräldrars eftertpaningar. Pietro var trogen; han gillade genast förslaget; de stego i en gondol och flydde till Florens.

(Forts.)

☞ Af orsaker som icke stodo i redactionens förmåga att öfvervinna, utgafs omslaget tilll sista Nummer tomt.

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 17.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Joh. Thesleff.

BIANCA CAPELLO.

(Forts. fr. N:o 16.)

Ankomna till Florens togo de sin tillflykt till Pietros fader Bonaventura den äldre, som med sin hustru bebodde några rum vid San-Marco-torget. Besynnerligt nog är det hos fattiga föräldrar, som barn blifva bäst emottagna. De mottogo med öppna armar sin son och sin nya dotter. Deras tjenstflicka afskedades, både af hushållning och för hemlighetens bättre bevarande.

Den goda modren åtog sig sjelf bestyret för det lilla hushållet. Bianca, hvars hvita händer icke voro vana vid sådana sysslor, tog sig till att brodera. Fadren åter, som förtjente sitt uppehälle med renskrifning åt embetsverk, föregaf, att han antagit en medhjelpare och emottog dubbelt så mycket arbete, som förut. Alla voro fullt sysselsatte, och den lilla familjen slog sig väl ut.

Man kan lätt föreställa sig, hvilket uppseende Biancas flykt emellertid väckte i Capellos palats. Hela första dagen anställdes inga efterforskningar, emedan man, fastän under stor ångest, väntade, att hon skulle komma tillbaka. Men dagen förflöt, utan att den försvunna lät höra af sig; Pietro Bonaventuras flykt blef samma morgon känd; man påminte sig hundra små omständigheter, på hvilka man förut ej hade gifvit akt; och resultatet af allt detta var en säker öfvertygelse, att de hade flytt tillsammans. Slägten Capellos anseende var så stort, att saken genast kom för Tiomanna-rådet, hvilket förklarade Pietro Bonaventura i republikens bann. Detta domstolens utslag kungjordes för florentinska regeringen, som bemyndigade slägten Capello eller venetianska republikens tjenstemän att anställa de noggrannaste efterforskningar, ej blott i Florens, utan i hela Toscana. Spaningarne voro fåfänga. Hvar och en af den lilla familjen var intresserad i hemlighetens bevarande, och Bianca sjelf lemnade aldrig sitt rum.

Denna sorgliga hemlighetsfullhet räckte i 3 månader, under hvilka hon, fastän ifrån barndomen van vid alla rikedomens njutningar, alldrig yttrade någon klagan. Hennes enda nöje var att titta ut på gatan, bakom en jalusi. Bland dem, som ofta gingo öfver San-Marco-torget, var den unge storhertigen, hvilken hvar annan dag besökte sin far i slottet Petraio. Francesco var ung, ridderlig och vacker, men det var icke hans ungdom eller hans utseende, som fästade Biancas tankar, utan det var föreställningen, att denne furste, lika mäktig som han såg god ut, kunde med ett ord upphäfva Pietro Bonaventuras bannlysning och försätta både denne och henne sjelf i frihet. Det var denna föreställning, som tände en dubbel eld i den unga venetianskans ögon, då hon punktligen, vid den tid han plägade gå förbi huset, tog plats vid fönstret och gläntade på jalusien. En dag, då fursten händelsevis tittade upp åt fönstret, mötte han sin vackra åskåderskas eldiga blick. Bianca drog sig hastigt undan.

Hvad derpå följde, behöfver icke utförligt berättas. Francesco blef förälskad och stämde möte med Bianca, som utverkade sin älskares frihet och skaffade honom rikedom, men sjelf deremot blef den unge hertigens älskarinna. Pietro var fullkomligt nöjd härmed; han hade sjelf gifvit

första profvet på obeständighet. Han började föra ett utsväfvande lefnadssätt, som slutade med hans våldsamma död.

Till åtlydnad af sin faders vilja förmälde sig Francesco med en prinsessa af österrikiskt furstehus; men Bianca bibehöll icke destomindre sitt inflytande. Hans gemål, som hade sörjt mycket öfver detta hennes medtäflerskas företräde, dog, och den ångrande enklingen svor, att aldrig återse Bianca. Han höll sin ed i fyra månader; men då kom hon liksom händelsevis i hans väg och återvann hela sin fordna inflytelse. Genom sin faders död blef Francesco regerande hertig af Toscana, och Bianca Capello hans gemål och hertiginna. Vid denna tid framträder på scenen Ferdinando, Francescos broder, som hade så stort inflytande på Biancas öde.

Omkring tre år efter deras förmälning dog den unge erkehertigen, som var född i Francescos förra gifte, och lemnade Toscanas hertigstol utan arfvinge i rätt nedstigande linie, i brist hvaraf kardinalen Ferdinando var närmast berättigad att efterträda sin broder. Bianca hade väl skänkt Francesco en son; men utom det, att han var född före deras äktenskap, påstod äfven ett rykte, att han var understucken. Om icke storhertiginnan finge något annat barn, skulle hertigdömet derföre öfvergå till kardinalen; och Francesco sjelf hade begynt misströsta om denna lycka, då Bianca tillkännagaf, att hon åter var i välsignadt tillstånd.

Denna gång beslöt kardinalen att sjelf bevaka sin älskade svägerskas förehafvande, för att icke blifva lurad genom något nytt konstgrepp. Han började derföre ifrigt vinnlägga sig om sin broders vänskap, under förklarande, att storhertiginnans närvarande tillstånd bevisade, huru ogrundade ryktena om hennes förra nedkomst hade varit. Glad öfver att finna sin broder i en sådan sinnesstämning, gick honom Francesco med största hjertlighet till mötes. Kardinalen drog fördel af denna vänskapliga känsla, och flyttade in i palatset Pitti.

Kardinalens ankomst var ingalunda angenäm för Bianca, som icke misstog sig om rätta afsigten med detta broderliga besök. Hon visste, att hon i kardinalen hvart ögonblick hade en spion på sig. Spionen kunde likväl icke upptäcka någonting, som liknade bedrägeri. Om hennes belägenhet var låtsad, spelade hon åtminstone komedien förträffligt. Kardinalen började tro, att hans misstankar voro ogrundade. Icke desto mindre beslöt han, att, om något knep vore i fråga, skulle han icke genom brist på uppmärksamhet förlora spelet.

Den vigtiga dagen inföll. Kardinalen kunde icke vara i Biancas rum, men han tog plats i ett yttre, genom hvilket hvar och en, som skulle besöka Bianca, måste gå. Der började han, gående fram och tillbaka, högt läsa sitt breviarium. När han bedt och promenerat på det sättet en timma, kom ett bud till honom ifrån den sjuka, som anhöll, att han måtte gå in uti ett annat rum, emedan han störde henne. «Låt henne sköta sina affärer och låt mig sköta mina!» var det enda svar han gaf, hvarefter han åter började sin vandring och sin läsning.

Kort derefter inkom storhertiginnans biktfader, en kapucinermunk, klädd i en vid kåpa. Kardinalen gick fram till honom, omfamnade honom och anbefallde ömt sin svägerska i hans fromma vård. Under det han

omfamnade munken, kände han, eller trodde sig känna, någonting besynnerligt i hans långa ärm. Han trefvade under kapucinens kåpa och framdrog derur — en liten välskapad gosse.

»Min käre broder,» sade kardinalen, »nu är jag lugnare, ty jag vet, att min älskade svägerska icke dör i barnsäng den här gången åtminstone.»

Munken insåg, att allt hvad nu återstode vore att, om möjligt, undvika skandal, och frågade kardinalen sjelf, hvad han skulle göra. Denne bad honom gå in i hertiginnans rum, hviska till henne, hvad som händt och sedan rätta sig efter hennes tillsägelse. Med tystnad skulle hon köpa tystnad; ville hon göra väsen, så skulle han göra så med.

Bianca insåg, att hon för tillfället måste öfvergifva sin plan att skaffa en arfvinge till den hertigliga kronan; hon föregaf ett missfall. Kardinalen å sin sida höll sitt ord, och förrådde aldrig det misslyckade försöket, så länge hon lefde.

Några månader förflöto under oförändrad vänskap emellan bröderna, och Francesco inbjöd kardinalen, som var vän af jagt, att tillbringa någon tid hos honom i ett palats på landet, ryktbart för sin djurgård.

Samma dag kardinalen ankom, beslöt Bianca, som hade sig bekant, det han tyckte mycket om ett visst slags tårta, att sjelf tillaga en sådan åt honom. Denna smickrande uppmärksamhet från hans svägerskas sida meddelades kardinalen af Francesco, hvilken omtalade den såsom ett prof på hertiginnans tillgifvenhet; men, som kardinalen icke satte stor lit till sin förlikning med Bianca, ingaf honom denna underrättelse stor oro. Lyckligtvis ägde kardinalen en opal, den han fått af Sixtus V, och som hade den egenskapen att blifva dimmig, då den nalkades något giftigt ämne. Han underlät icke att profva den på den af Bianca tillagade tårtan. Opalen blef dimmig. Kardinalen sade med obekymrad min, att han af vissa skäl ej ville smaka tårtan den dagen. Hertigen trugade honom, men då han ej kunde förmå honom till att smaka den, sade han: »nåväl, fastän Ferdinando ej i dag vill äta sin favoriträtt, så skall det ej sägas, att en storhertiginna förgäfves gjort sig till sockerbagare. Jag skall smaka på den, jag.» Och han tog ett stycke tårta.

Bianca var på väg att hindra honom, men hejdade sig plötsligt. Hennes belägenhet var förskräcklig. Antingen måste hon tillstå sitt brott eller låta sin gemål dö af giftet. Hon kastade en hastig blick öfver sitt förflutna lif; hon såg, att hon uttömt alla verdens nöjen och vunnit all dess ära; hennes beslut var hastigt, lika hastigt, som den dag, då hon flydde från Venedig med Pietro. Hon skar också en bit af tårtan, räckte ena handen åt sin make, log och förde med andra handen det förgiftade stycket till munnen.

Följande morgon voro Francesco och Bianca döda. På Ferdinandos befallning öppnade en läkare deras lik och förklarade, att de hade dött af en elakartad feber. Tre dagar derefter aflade kardinalen sin röda hatt och satte sig i den hertigliga stolen.

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 18.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Joh. Thesleff.

H. C. Andersen.

(Forts. f. N:r 16.)

Dock vida klarare, än det ur den mer subiectiva erfarenheten eller tänkandets allmänna sfer tagna momentet, framstår i dessa älskvärda dikter ett religiöst element. Det är den barnsliga förtröstan på en allgod fader, den ömma och djupa fromheten, som uppfylla skaldens hela själ och lif. Liksom han i sin barndom vid alla sorgliga tillfällen blott i bönen, merendels ett enkelt fadervår, sökte och fann tröst: så uppenbarar sig för oss i mannens poësier, om ock blott genom lindriga häntydningar, denna hjertats barnsliga enfald och fromhet. Det är, som om öfver alla dessa älskvärda gestalter en mild sky, en lätt slöja hvilade, som påminner oss, att himmeln hvilar öfver jorden som en moder öfver barnet. Ty om ock gestalterna i dessa dikter ofta framställas såsom lidande och kämpande, så framstå de dock slutligen segrande öfver de diaboliska mäkterna, och den poëtiska synpunkten förblifver alltid baserad på en religiös verldsåskådning. Eller äro icke de älskvärda dikter, som helt och hållet leda sitt ursprung ur det inre af en ädel själ, lika så många hymner öfver trons gudomliga makt, som i lifvet och i kärleken uppenbara sin verklighet? Och kan icke såväl barnet, som den gråhårige, i detta afseende, ur dessa dikter hämta den ädlaste näring för ett sannt kristligt och menskligt lif.

Ty det är ännu isynnerhet anmärkningsvärdt, att icke allenast fullvuxne, utan äfven barn läsa dessa sagor med lika så myckets intresse, som nytta. Vi sågo t. ex. helt unga flickor, som ville höra samma saga trenne gånger och som icke allenast fästade sig vid målningen, utan verkligen med äfven så stor lätthet som klarhet fattade sjelfva nerven af det hela. Och detta är, vi tro oss kunna våga påstå det, den bästa probersten för dugligheten af en så själfull skapelse.

Slutligen hafva vi ännu att nämna om den nationella coloriten hos några, ja de flesta af dessa sagor (vi vilja blott påminna om "Holger Danske" och "Alfkullen"). Dansken är af naturen böjd för det komiska, qvicka, humoristiska, och äfven från detta element, som ock från sina egna lefnadsvexlingar, har författaren icke frigjort sig. Han lefver och rör sig snarare deri, än i sin egen sfer — ty onaturligt voro det, om han alldeles afsade sig sin nationalkaraktär — men om vi ock på intet vis vilja antaga Andersens herrliga, ofta ymnigt flödande humor som en blott national-hemgift eller arf, så torde dock ofvangjorda häntydning på Danskarnes tydligt uttryckta historiska karaktärsprägel i detta afseende icke vara opassande.

Uppfatta vi nu det som hittils blifvit nämndt i brännpunkten af en psykologisk spegel tillsamman, så hafva vi i Andersens hela lif och sträfvande intet annat än en fortsatt andens kamp mot den motsträfviga materien, men en kamp som alltid är säker om den andliga kraftens seger öfver det blott jordiska och slutligen i en ädel poësi firar den san-

na fromhetens skönaste triumf, ty denna fromhet är den basis, på hvilken skaldens hela lif hvilar.

Andersen är således väl icke någon af poësiens verldsgestaltande heroer, sådan som ett årtusende kanhända blott en gång frambringar; — men i anseende till känslans djup, originalitet i tanke och skönhet i uttryck kan han värdigt ställas vid sidan af hvarje hans samtida. Hvad som isynnerhet gör honom så älskvärd och kär för hvar och en, är hans herrliga lekande lynne. Såsom detsamma redan visar sig i hans ansigtsdrag och i hans talande ögon, så uppenbarar det sig och tydligen i hans röst. Man hör sällan ett så själfullt föredrag, som så omedelbart tränger till hjertat och oemotståndligt förvärfvar bifall, genom enkla, men dock fria modulationer i rösten och en själfull mimik. Det visar sig och öfverallt en tankens innerliga samband med formen, ordets med ideen. Med ett ord, Andersen är helt och hållet själ i ordets egentligaste bemärkelse; det är en själ så djup och klar, som söderns rena, blåa himmel — men deröfver tåga nordens hvita moln, och ur dessa utsänder ofta den annars så milda fantasiens sol humorens blixtar i glödande färger genom det klara blå. Och denna blixtrande humor, som framstrålar än i kraftfullt-enkla ord, än åter i tankens öfverraskande bilder, utgör i bredd med den barnsliga fromheten och öppna hjertligheten Andersens hufvud karaktär. Derföre kan ock både ung och gammal njuta af hans poësier, hvilka öfverallt vilja det sköna och ädla, öfverallt förklara det jordiska till något andligt, något himmelskt.

* * *

Andersen, för närvarande stadd på en resa till Italien, var i början af Januari d. å. ännu i Berlin, der han gladdes öfver mötet med Jenny Lind, som han redan dessförinnan kände och som, (vi tillägga detta som ett utmärkande drag i bådas karakteristik) till julgåfva skänkte honom ett skönt julträd, ehuru skalden sjelfva julafton var i en annan krets, der han till det mesta fröjdades med barnen åt det strålande julträdet. Äfven i Weimar, dit han reste från Berlin, råkade han nordens Näktergal, och besökte tillsammans med henne Schillers och Goethes grafvårdar. Från Weimar reste Andersen öfver Leipzig (der för närvarande en original upplaga af hans arbeten är under pressen) Dresden och Prag till Wien och derifrån till Italien, och lär troligen i höst resa till Spanien och Frankrike samt slutligen öfver England återvända till sitt fädernesland.

Kanhända, att han sedan utgifver en Sjelfbiografi, som grundligare och djupare utvecklar trådarne af hans själslif, än det i dessa löst framkastade shizzer kunnat ske. Måtte emedlertid museerna vänligt ledsaga honom, och återföra honom, riktad med nya hesperiska skatter hem till norden.

Paremmat ajat. I Tyska handeln finnes sedan någon tid en märkvärdig artickel, benämnd "*skogsull*", och för beredandet af detta ämne är förr icke lång tid sedan en fabrik, under namn af Humboldtau, anlagd. Uppfinningen, att förfärdiga detta ämne, för hvilken man har att tacka Herr Friedländer i Breslau, synes i Tyskland icke hafva väckt det intresse som den verkligen förtjenar, men kommer väl härefter att väcka mera uppseende, sedan Friedländer rest till Paris för att äfven i Frankrike göra sin uppfinning användbar. Den kan förorsaka en fullkomlig revolution i flere industrigrenar och i många fattigare länder förvandla tall- och gran-barr, som hitintills varit nästan obegagneligt, till en källa för välstånd och rikedom; ty Friedländer bereder af densamma först ett slags fint lin och sedan en ull, den ofvan omnämnde skogsullen, som förträffligt låter använda sig till stoppning af madrasser, soffor, m. m., som icke har att frukta för mask och dylikt och som, efter en ny bearbetning, låter förvandla sig till papper, till och med väfva sig till tyger.

Gran- och tall-barren gifva en slags olja, som är förträfflig, isynnerhet till brännmaterial för lampor och blir så billig, att den troligen kommer att blifva en farlig concurent för gasen. Äfven det, som efter alla dessa bearbetningar af barren återstår, är icke oanvändbart, ty man förfärdigar deraf en slags torftegel, hvilka brinna som harts och värma lika mycket som bokträd. — Efter någon tid skola damerna bära klädningar af granbarrstyg, shavlar af likadant ämne, och herrarne rockar af skogsull. – Hvilka herrliga auspicier för vår annars så fattiga, men gran- och tallbarrsrika finska bonde!!

Proforma skall det vara. En Landtmätare från landet beställer hos en stadsskräddare en uniforms--rock. Sedan riddaren af nålen tagit mått och gjordt den vanliga, något åt sidan lutande bockningen, blir fråga om kragens höjd och styfhet, m. m. och bland annat talar landtmätaren om tvenne rader knappar. «Hvad, aldrig må väl Insenjören vilja hafva tvenne rader knappar?!« utropar skräddaren. «Jo, för tusan! det är visst min önskan«, svarar Landtmätaren. Ja men si, det kan jag icke göra, jag menar två rader knappar«, återtar skräddarn. «Hvarföre icke det?» frågar Landtmätaren. «Huru skulle jag våga bryta mot uniforms reglementet, svarar skräddaren, det står ju tydligen tryckt — se här nu, och härvid framvisar han uniforms-mönstren — att alla uniforms-rockar böra hafva en rad knappar, och om *jag* gör en rock med tvenne rader, så kunde *jag* ju tilltalas och förlora mina borgerliga rättigheter och plikta till på köpet. Nej, si tack för det, *proforma* skall det vara. Herrn får bli utan rock, om inte en rad knappar duger. . . . Och Landtmätaren fick, åtminstone hos den skräddaren, ingen uniforms-rock med två rader knappar.

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 19.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

Bättre konjunkturer för Finn–vänner och Finska församlingar.

Den tid har då ändtligen inträffat, att de, som egna sina bemödanden åt fosterlandets i så många afseenden utmärkta och herrliga språk, äfven kunna hoppas annan uppmuntran härföre, än den hittills vanliga, för flertalet så litet lockande — martyrkronan. Tidningen Suomalainen, hvars Redaktör är måhända den ende, som, redan långt innan Finskan räknade ens så många vänner, som nu offrat tid, verksamhet samt både materiell och andelig förmögenhet odeladt åt sitt älskade Suomi, har med skäl anmärkt, att en epok inträffat för de Finska syften i och genom den Hög-öfverhetliga förordning, som tillägger de i Finskan fullt hemmastadde företrädes-rätt, icke blott vid förslags-upprättande i allmänhet till Pastorater i landet, utan ock vid anmälan till besättande af sådana Kyrkogäll, der utnämningen beror på Regeringens åtgärd. Suomalainen, den enda Tidskrift som med sin kända, varma nitälskan för sitt ädla mål, omfattat denna sak, har ock med skarpt framstående, ja slående exempel visat det stora behofvet af att en Kyrkoherde känner det språk, hvarpå han kommer att meddela sig med sina åhörare; hvilket dessutom troligen gäller såsom sjelfklart, annorstädes åtminstone. Utan att derföre underkänna de välsignelserika följder, i afseende å en fullkomligare själa–vård, som den Nådiga Förordningen ovilkorligt måste medföra, och hvilka visserligen äro de vigtigaste och mest maktpåliggande, vela vi nu endast, såsom supplement till hvad Suomalainen ordat, uppdraga en kort framställning af de förnämsta följder, som ännämnde Författning och dess mer eller mindre noggranna efterlefvande kan hafva å Finska språk-studierna, dervid äfven egnande en hastig sidoblick åt de invändningar, som möjligen kunna framkastas emot nyttan och oumbärligheten af allt detta.

Det är en känd sak, och så enlig med menskliga förhållanden, att skyldigheter aldrig, åtminstone icke med ifver och fröjd, uppfyllas, om icke dessa skyldigheters uppfyllande, der påbudet af dem ej grundar sig på egen, djup rotad öfvertygelse, äfven belönas utifrån, derifrån de utgått. Det egna medvetandet om att hafva fattat det rätta och uppfyllt det, — detta är visserligen den ädlaste, bästa driffjeder till stora och goda handlingar; men då samhället, hvars omdöme är sammanfattningen af flera individers, icke synes gilla hvad den enskilte funnit godt och rätt, har åtminstone den svagare delen skäl, att misstro sin egen uppfattning Och, när staten belönar alla andra literära och fosterländska, ja till och med allmänt menskliga sträfvanden, men icke skulle visa sträfvandet för fosterlandets språk och literatur samma uppmärksamhet, — så kan ju häraf ingen annan slutsats dragas, än att detta icke gillades af den allmänna rösten, och altså vore en inskränkt hjernas förvillelse, som icke förtjenade annat än idel motsatsen af belöning, d. ä. åtlöje och förakt. Dock, hvarföre vidare må-

la med så dystra färger? Det vore ju att misskänna sin tid, långt ifrån att vara tacksam derför, såsom vi nu önska. Upptagom nu motskälen.

Det enda förnuftiga inkast, som kan göras emot nödvändigheten för Pastorer, att genom lärdomsprof ådagalägga kännedom af Finska, vore att församlingen genom sina kallelse-röster utredde, hvilken af prof-prdikanterne egde bästa kännedom af språket. Ingenting kan dock lättare vederläggas. Först bör anmärkas, att detta inkast naturligtvis gäller endast vitsordandet om de föreslagne till imperiella pastorat; ty vid sjelfva förslagets upprättande har ju menigheten ingen del. Men äfven i det andra fallet, der församlingens val mellankommer, vore det grundfalskt, att bygga sitt omdöme om sökandernes Finska språkkännedom på utgången af valet. Ty, exempel saknas ingalunda, thy värr! att predikanter, som sjelfve erkänt sig icke kunna tala Finska i alldagliga ämnen, dess mindre vid en sjuksäng eller, i allmänhet sagdt, i religiös väg, — dock, genom ett skickligt och flitigt anbringande af "Jesus" och "perkele," kunnat, tillochmed om predikan varit improviserad, eller — att tala med prediko-termer — extemporerad, intaga, ja förtjusa allmänheten; — då deremot en samvetsgrann predikant, som bemödat sig om ej mindre språket än innehållet, knappast förmått underhålla eller väcka uppmärksamhet, om han ej varit så lycklig, eller så fåfäng, att behörigt ordna ofvannämnda eller andra lika konstmässiga "knall-effekter."

Finska bondens öra är så vänjdt vid bruten Finska hos ståndspersoner och i skrift, att han nästan blyges för ett närmande till det rätta eller hans eget uttal, anseende det för härmande eller hån. — Ett träffande bevis härpå, är äfven, att Savolaksarne icke vela vidkännas Hr Gottlunds orthografi, ehuru denna, enligt sakkunnigas och äfven D:r Lönnrots ingalunda partiska yttranden, i det förnämsta eller vocalerne är öfverensstämmande med hela Östra Finlands orthoëpi.

Att dessutom allmogen, mer än någon annan, icke kan af prof-predikan bedöma talarens theoretiska kännedom af språket, — torde knapt behöfva nämnas. Och dock hör väl åtminstone tjelplig förmåga att felfritt skrifva Finska till en icke minst väsendtlig del af hvad man hos en Finsk Pastor kan vänta och fordra. — Huru härmed hittills varit beställdt, visa, — att icke nämna om sjelfva prediko-concepterna, — församlingarnes kyrko-böcker, der namn förekomma, hvilka en med i församlingen brukliga namn obekant icke vågar uttala, utan att blottställa sig för löjligheter och misstag. Här må endast nämnas af Refer:s erfarenhet: Pasonen, som ofta skrifvits äfven der det borde heta Paasonen, Päkonen, i sig sjelft ett ofinskt ord, men som brukats i st. för Pekonen eller Pääkkönen. Vid val har Refer. ofta sett härigenom uppstå krångel. Val-längden är väl icke upprättad af Presterskapet; allt nog — äfven ordandet härom leder till att bevisa, hvad vi ofvan yttrat, att menigheten icke kan bedöma en prof-predikants kännedom

af Finska, förutsatt att allmogen ville det; hvilket dock, såsom af förut anförda redan kan slutas, visst icke allmänt är fallet. Ty om ock, liksom få ädla undantag gifvas, bonden visste sätta värde på ordentlig Finska, huru skall han hos en till församlingen törhända första gången anländ prof-predikant kunna utreda förhållandet med dennes Finska, i synnerhet som, då efter bruket, äfven lysningar lemnas denne i händerna, dessa, som bekant, innehålla namn, så illa skrifna, att den som nödgas uttala dem enligt orthografin, derigenom förefaller okunnigare i Finska, än mången annan i församlingen tjenstgörande, som känner huru namnen uttalas och således äfven borde skrifvas.

Att äfven eljest utmärktare Pastorer, så framt icke Finskan ingår i deras lärdoms-prof, kunna uraktlåta detsammas grundligare inhemtande, kan beklagligtvis nogsamt bestyrkas. — Refer. känner en ibland de största församlingar i sjelfva Savolaks, der kyrkoböckerne ännu för par decennier sedan upptogo bya-namnen, ehuru ställda i sedvanlig alfabetisk ordning, sålunda, att Haapataipale (troligen förut skrifvet Haabataipale) förekom före Haahkala, Seppälä (fordom törhända Säppälä) efter Soikkala, samt Olkkolanniemi (Ålkkolanniemi?) efter Wäärälä och näst framför "Åkräwäisen-by." — Och dock hafva denna församlings äfven nästföregående Pastorer tillkämpat sig ett rum ibland lärde och vetenskapsmän, ja, dessutom varit nitiske själasörjare, äfvensom allmänt älskade och aktade upprätthållare af ordning och skick.

— Hvilka qvinnor kyssa bäst. Denna qvistiga fråga finner man uppkastad i en tysk tidning och äfven besvarad sålunda: "Ostridigt Engelskorna." Horkins anmärker i sina visor, att man af en kyss ostridigt på det bestämdaste kan erfara de inre känslorna hos en engelsk dam. Han kallar detta förfarande kyssarnes mimik". Har man kommit så långt, att om man får en kyss af en engelsk miss, behöfver man icke någon vidare förklaring öfver hennes känslor. I England hörer konsten att kyssas till en del af qvinnans uppfostran. Älskar flickan en man, så kysser hon honom med nedslagna ögon, men så hastigt och eldigt, att man tror sig träffad af åskstrålen; är henne mannen icke likgiltig, så kysser hon honom med något motsträfvighet, men ömt; är mannen henne fullkomligt likgiltig, så kysser hon honom så kallt, att man skulle tro sig beröra en isbit med läpparna. Mot sina vänninnor yttra engelskorna ännu flera gradationer, och aldrig ger hon afskedskyssen åt dyrbara personer, utan en nästan krampaktig rörelse. En judaskyss är i England mer föraktlig än en kriminalförbrytelse.

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 20.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

ETT OLYCKLIGT VAD.

BERÄTTELSE AF ESBJÖRN.

Det var på blå porten. Några unga män hade der tillsamman haft en glad middag, som redan skridit öfver deserten. Också började redan cigarrerna tändas, och en af bordsgästerna drog, till stöd för sina ben, en oupptagen stol närmare intill sig, i det han vårdslöst yttrade. «Excusez, messieurs!» och sedermera, temligen beqvämt, utsträckte sig i hela sin längd, hufvudet lutadt mot den ena stolsryggen, armen stödd mot bordet. En annan af sällskapet hade redan lemnat bordet och sysselsatte sig lifligt med den ena af uppasserskorna, en ung, blåögd, vacker flicka, ännu nästan på gränsen mellan barndom och ungdom och som tills vidare föreföll synbart generad af sin täcka bindmössa: hon bar vid bröstet en rosenknopp, efter hvad det ville synas, med våld utrifven till blomma, innan dess blad ännu af egen drift öppnat sig för solen. En tredje af gästerna sysslade, med konstnärsmin, kring en kokställning af silfver, der en blå sprittåga gjorde sitt bästa för att uppglödga ett qvantum punsch. En fjerde, som skapat sig ett rykte i salongerna genom att härma menniskor och kreatur, hade just nyss, som prof på sin konst, gifvit några variationer på Telgevisan.

"Man måste medge," yttrade baron Cesar Kopparhjelm), och betraktade mot ljuset de lekande, upp- och neddykande perlorna i sitt champagneglas, "att det alldeles förträffligt lyckats vår vän, Rutersvärd, att ända till högsta illusion identifiera sig med de älskvärda djur, hvilkas hela tonverld han, en annan Orfeus, för oss öppnat."*

"Har du hört," frågade Rutersvärd, "det svar hertigen de Lauraguais, fransysk ambassadör i London, gaf Ludvig XV på en ungefär lika beskaffad propos. Denne konung, missnöjd med de äfventyr i nog låg genre, af föga furstlig hållning, som man i London tillskref hans ambassadör, yttrade, vid Lauragais' första audiens, med mycken sträfhet i tonen: "Monsieur de Lauraguais, il m'est revenu, que dans votre ambassade vous aviez passé votre temps en diners et en galás, et que vous faisiez la-bas le gros cochon." Lauraguais svarade: "Sire! jag har inskränkt mig till att, efter min bästa förmåga, representera Ers Majestät." — Skål, bror Kopparhjelm!"

"Låt mig se på dig," ropade nu den unge man, som intagit en så beqväm plats öfver tvenne stolar, till uppasserskan, hvilken han fattade i begge händer, och med en granskande, man skulle kunna säga, förolämpande blick betraktade. "Du ser ut som en oskuld," ropade han, "men som en oskuld efter syndafallet. Du måste skaffa dig mera färg. Litet "rouge vegetal" skulle göra en skönhet af dig. Men det minsta, hvarmed du kan vedergälla en sådan kompliment, är att du skaffar mig en tandpetare."

"Det häntyder på en hög grad af indolens att peta i tänderna," inföll Rutersvärd, "men hvarför sitter den enda trolofvade i sällskapet, vår lysande och snillrike vän, löjtnant Blomster, så tyst och sluten

*) Naturligtvis äro samtliga namnen förändrade till fullkomligaste oigenkänlighet.

och betraktar etiketten på en utdrucken "Jackson." Han tänker säkert på sin fästmö, han tänker kanske på en möjligen kommande tid, då äktenskapet för honom presenterar sig i samma gestalt, som den toma buteljen. Trösta dig, bror Blomster! det finns mycken kolsyra hos din fästmö! I skolen bornera i kapp."

"Hon är, förbanna mig, en charmant possession," läspade mannen på de begge stolarne, den nygifte grefve von Trots, "jag gjorde, på sista Innocensen, min hustru uppmärksam på hennes hals. Sådana der uppmärksamheter från en mans sida äro merendels för hustrun ytterst tillfredsställande."

"Älskar er fästmö politik, herr löjtnant?" frågade baron Kopparhjelm, "det vore förbannadt ledsamt, ty jag har just i dag hört berättas om tvenne trolofvade, som slagit upp med hvarandra i följd af en tvist om representations-kommittéens sammansättning. De hade bråkat litet om de bekanta bråken i Svenska Minerva, och nu är det omöjligt att få dem att gå ihop."

"Kommer icke i fråga," yttrade löjtnant Blomster med ett groft, godmodigt leende, "det enda min fästmö sysselsätter sig med utom hushållet, är litet blomsterskötsel. Hon har några kamelier och en myrten."

"Och hvad tänker du hvar gång du ser myrten," inföll Rutersvärd, "på — på! nå! så svara då?"

"På att vi skola få allting färdigt till bröllloppet, naturligtvis. Man vet, hur handtverkarne ljuga här i Stockholm.»

»Men, herr löjtnant!» återtog grefve von Trots, »är herr löjtnanten rätt säker om sin fästmös fortfarande tillgifvenhet? Man har sett exempel på fästmör, som velat sluta opp att vara fästmör.»

»Och det utan att derföre bli fruar,» tillade Rutersvärd.

»En karl, som allt förstod sig på dylika ting, Frans I i Frankrike, har yttrat: »souvent femme varie,» och Ninon de l'Enclos, som var ett mönster för qvinnor, skref till en af sina tillbedjare: »Je t'aimerai trois mois; tu sais! trois mois, c'est pour moi l'infini.» Hvad säger herr löjtnanten derom?»

»Jo! att vi ännu icke varit förlofvade tre månader, så att jag icke kan yttra mig deröfver med någon säkerhet, men nog tror jag, att Florentine och jag ska bli hvarandra trogna.»

»Det vore, fördöma mig, mera, än besynnerligt,» mumlade Kopparhjelm halfhögt, »men,» fortfor han, »se der kommer gamla Kristin! Jag måste väl säga dig några uppmuntrande ord, sedan de öfrige herrarne uttömt sig i loford för din kamrat, den uppgående solen. Nå väl! Kristin lilla! vet du, att en mamsell, som hette Diane de Poitiers, var fyratiotre (säger 43) år gammal, då en herre, som hette Henrik III af Frankrike, blef kär i henne. Hvad säger du om sådane utsigter! Lefver du icke opp på nytt, gamla Kristin!»

Det undfaller säkert icke läsaren, att löjtnant Blomster, annars en rödblommig, vacker, välvext, välkammad, ung man, för ögonblicket var den skott-tafla, på hvilken sällskapets qvickhet, efter rang och ancienneteet, sköt till måls. Reunioner, sådane som de, af hvilka vi ofvan-

före i korta drag skildrat tycket och hållningen, utsöka vanligen för sin »drift» något dylikt, beskedligt, icke till motstånd hågadt eller mäktigt villebråd, som sedan jagas »ventre-à-terre« kring alla föremål för mensklig vetande, och ju pusslustigare språng det gör öfver de med flit utlagda hindren, desto mera jublande stiger jägarnes glädje i höjden. Deremot var protokollssekreteraren Rutersvärd bland dessa lyckliga, som en gång blifvit förklarade, man känner ej rätt af hvem, för genier, som endast behöfva öppna sin egen mun, för att genast se hvarje annans spetsad till skratt, hvilkas svagaste infall torgföras, som något utomordentligt, och hvilkas dumheter någon gång debiteras som snilledrag. Modet, som i ett depraveradt samhälle är en gudomlighet, hade gifvit honom en fullmakt på qvickhet, den ingen vågade undanrycka honom af fruktan att stöta sig med modet, hvilket, med åtlöjet till vapen, här och hvar lyckats bilda en terroriststyrelse.

Den person, som ända dittills varit samvetsgrannt sysselsatt vid punschkokaren, rätade sig nu i sin ovanliga längd och utropade högtidligt: »Mine herrar! det rätta ögonblicket är inne. Punschen är lagom varm.»

Enär denna person kommer att spela en betydligare rol i vår berättelse, måste vi något längre uppehålla oss vid honom. Major Törnekrantz var en af dessa societetslifvets gåtor, som man, besynnerligt nog! ofta anträffar. Han hade inträdt i verlden utan ringaste förmögenhet, men, detta oansedt, ständigt visat sig som deltagare i ungkarlslifvts dyraste nöjen; han hade alltid blifvit sedd vid de spelbord, der pointen bestämdes öfverdådigast, der spelet drefs vildast; i första radens oxöga hade man mången gång öfverraskat en skymt af honom och derbredvid, i hel figur, någon af de kända damer, hvilkas aktier för ögonblicket stodo som högst. Man visste — det är sannt — att major Törnekrantz räknade ögonblick, då han för att nyttja en len och vacker term, var ganska generad, men han visste imedlertid alltid rädda sig ur det tillfälliga bryderiet, och uppträdde innan kort mera glänsande, än någonsin. Ryktet tillade honom en viss tur hos damer, mera dock hos de redan gifta, än hos de obundna skönheterna, ty oaktadt hunna två och fyratio år, fastän major Törnekrantz ingalunda sparat på frierier, hade ännu ingen slät guldring prydt det betydelsefulla fingret på hans venstra hand och han hade tills vidare endast i inbillningen erfarit hvad det ljufva bekymret att välja fästmans-presenter vill säga. Må man dock icke, med anledning af hans andra segrar, föreställa sig, att majoren i ringaste mån var, hvad man kallar vacker karl, att ens hans umgänge hade något egentligen fängslande. Men han ersatte med djerfhet hvad honom fattades i behag: effronteriet kan någon gång supplera älskvärdheten. (Forts.)

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 21.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

ETT OLYCKLIGT VAD.

BERÄTTELSE AF ESBJÖRN.

(Forts. fr. N:o 20.)

»*Emedan vi nu,*» *inföll Rutersvärd,* »*äro vid den vändpunkt i en karlmiddag, då damerna alltid bli samtalsämnet, — ty här vid lag ge vi tryffeln och ostronen vår sista välsignelse*», *och till och med sparrisen vare graflagd utan ytterligare åminnelsetal — alltså, mine herrar! får jag äran vördsamt föreslå er att tömma ett glas punsch, sådan den nyss gått ur vår konsterfarne väns, major Törnekrantz händer, för damerna. Jag önskar, mine herrar! att deras lif för framtiden måtte fyllas tillräckligt af toiletten, promenaderna, konversationen, galanteriet och dansen, — att de måtte lära sig tillräckligt uppskatta behaget af en elegant, glänsande, poetisk, hvit, genombruten silkesstrumpa, med darrande masker, elastisk spänd öfver en förtjusande liten vrist, för att icke vidare draga på sig den gemena, satans fula blåstrumpan, hvilken alltmera och mera tyckes vara på väg att bli deras älsklingsplagg. Mina herrar! Ninon de l'Enclos hade sina* »*martyrs*;» *mademoiselle de Rambouillet hade sina* »*mourants.*« *Måtte vår tids damer hvarken ha det ena eller det andra, och bror Törnekrantz på hyggligt sätt få sig en fästmö! Har Blomster funnit sin Florentine, hvarföre skulle icke äfven ett skönlockigt hufvud, besegradt, böja sig inför Törnekrantz. Måtte damerna hädanefter icke mera, än hvad ytterst behöfligt är, bemöda sig att synas heliga och höjda öfver jordens små passioner. Må de erinra sig, att den sublimaste af Rafaels madonnor, Madonna della Sedia, på kostymen och accessoirerna när, icke är annat, än helt simpelt porträttet af la Fornarina, af den mest glödande bland Rafaels älskarinnor.*«

Här afbröts Rutersvärd genom en temligen högljudd gäspning af en bland sällskapet — en gäspning, som med afsigt tycktes beräknad att göra diversion i den inspirerade talarens föredrag. Den person, som sålunda gjorde sin närvaro bemärkt, hade under de föregående samtalen icke yttrat ett ord, utan i filosofiskt lugn förtärt ett par klasar högröda, skälfvande drufvor, som han, med ett vandt ögas urval, lagt på sin deserttallrik, hvars ostindiskt rika, fantastiska bildverk han emellanåt sysselsatte sig att studera. Han var en man af mera angenämt, än egentligen vackert yttre, med harmoniskt förenade anletsdrag, med qvickt öga och spirituellt leende.

»*Min kära Rutersvärd!*« *yttrade denne interlokutör, med en druf-va vägd mellan fingrarne,* »*förlåt mig att jag gäspade, men du undfägnar oss med förtvifladt bannala fraser. Att göra sig lustig på qvinnans bekostnad, hör så till hvardagligheterna karlar emellan, att ett geni, och för något dylikt vill du väl ändå gälla, bror Rutersvärd! borde kunna bryta sig en mera originell väg.*«

»*Välkommen på banan, ädle kämpe!*« *ropade Rutersvärd,* »*det är åtankan på din unga frus blonda lockar, som kallar dig inom skranket.*«

»Jag fruktar,« mumlade von Trots, »att de der lockarne likväl egentligen hafva den färg, som fransosen, artigt undfallande, kallar: »blond ardent,« och svensken nämner helt simpelt: »rödt.«

Fru Nicolai var verkligen, då man i viss dager betraktade hennes lockar, rådhårig. Hennes man, grosshandlaren Nicolai, en man om åtta eller nio och tjugo år, hade kanske, inom det sällskap hvari vi infört läsaren, den högsta bildningen; en under svenska förhållanden furstlig förmögenhet hade satt honom i tillfälle att några år i alla riktningar genomströfva Europa och derunder samla skatter af erfarenhet och menniskokännedom, hvilka, nedlagda på grunden af en allvarlig klassisk underbyggnad, städse borde göra herr Nicolai, öfverallt der han visade sig, till en ganska utmärkt, till en nära nog lysande personlighet. Han hade tidigt gift sig med det idealiskt vackra föremålet för en ungdomspassion; han var far till en treårig, blåögd cherub, som, smekande, klättrade sig upp till hans läppar, då han återvände från sitt europeiskt välberyktade kontor, men, genom en besynnerlig ödets lek, i följd af den dunkla Nemesis, som förbjuder någon stoftets lycka att vara fullkomlig, fattades denna bildade, harmoniska, rikt begåfvade natur ej sällan af en grym, tärande hypokondri, som mera än en gång kommit honom att med en slags lysten känsla betrakta emellanåt den skarpa eggen på sina rakknifvar, emellanåt de yppigt, med underlig lockelse svällande vågorna under Norrbro.

Nicolai tog till orda med ett välljud, en klang i organen, som man sällan finner hos manliga stämmor: "Hvem vill förtänka qvinnan, om hon någon gång, uttröttad af hvarandra, veckor igenom, jagande baler, med hufvudet hvimlande af alla de själlösa och svulstiga komplimenter, hvilka j, mine herrar! använden för att spränga ett hjerta i luften, i ett stödjande soffhörn hopkrupen med sina tankar, slutligen måhända kommer till en aning, att hon ändå möjligen kan vara skapad till något bättre, än att parera sig, spegla sig, dansa, sjunga en aria och kurtiseras, serdeles, mina herrar, som i ert sätt att kurtisera icke så sällan ligger något nästan förolämpande. I den hyllning, j helgen en qvinna, jag menar icke här någon af de olyckliga, som man kurtiserar endast för att håna, utan af den verkliga, veritabla, såkallade societeten, skall en uppmärksam betraktare utan svårighet kunna upptäcka något fräckt, något sjelfkärt, något af nittonde seklets cynism, hvilken ganska väl låter förena sig med en utsökt klädsel, med städade manér, ty denna cynism ligger — i själen. Vore jag qvinna, skulle min själ, i all sin stolthet, resa sig mot en dylik hyllning, som äfven verlden nämner med det förnedrande namnet: kurtis. Den ömma, tystlåtna uppmärksamhet en chevalerisk, en ädel känsla helgar sitt hjertas dam, hur står den tillsamman med det eviga pladder om väder och vind, om sol och måne, om emellanåt icke fullt rena föremål, som kärleken nu för tiden bär på läpparne. Jag skulle rodna att inför en person jag älskar nämna ett sudladt namn, häntyda på ett fallet rykte — för hennes skull, ty det låga, det dåliga bör icke, som ord endast, få hvila på hennes läppar, som sqvaller blott, susa för hennes öron; in-

galunda, mine herrar, för min egen: jag har sett hvad verlden eger djupast fallet, hvad den i synd har mest storartadt. Tillåten mig, mine herrar! ett enda exempel, för att inför er någorlunda göra tydligt hvad jag menar med kärlek. I de tider, då man ännu någon gång ärade qvinnor, som drottningar, och drottningar, som gudomligheter, förälskade sig hertigen af Medina, blickande uppåt, såsom en äkta spanjor, i Filip IV:s gemål Elisabeth. Under en af honom för de kungliga gifven festlighet satte han eld på sitt palats, endast för att dymedelst köpa sig företrädesrättigheten, att, som värd, i sina armar få rädda drottningen ur lågorna. — Jag har anfört detta exempel, för att dymedelst antyda, att i hvarje sann, innerlig kärlek ingår uppoffring, som ett hufvud-element. J, mine herrar! älsken någon gång med serskildt afseende på den möjliga behållningen."

"Det var fan till strafflektion!" utbrast Rutersvärd, "du har öfver oss svängt sjelfva Birger Jarls gissel! Rusken på er, mine herrar! det skall vara en nyttig rörelse efter utståndet prygelstraff."

"Men, bror Nicolai," inföll Törnekrantz, "vet du rätt hvilka qvinnor du tar i försvar, till en stor del koketta, tillgjorda stycken, som, i stället för uppoffringar, icke förtjena annat än att uppoffras. Det finnes qvinnor, som ordentligt tilltro sig att göra narr . . ."

"Af öfverårige friare, det är väl möjligt," fullföljde Nicolai, och Törnekrantz hade den goda takten att icke taga humör; "men utan tvifvel finnas bland dessa qvinnor många älskvärda, själshöga, dygdiga . . ."

"Se så!" utbrast Kopparhjelm, "nu talar du till och med om qvinnodygd! Låt oss då heldre tala om den Macferlandska trillan, om den magnetiska flickan, om norska hafskraken eller någon dylik, lika bastant hoax. Träffar du någon qvinna, som är dygdig, så härrör det helt simpelt deraf, att hennes dygd aldrig varit ställd på prof."

"Ja! för min del," yttrade grefve von Trots, "får jag åtminstone öppet förklara, att jag mera förlitar mig på min hustrus sjuklighet, än på hennes dygd."

Man såg att denna alldeles opåkallade cyniska bekännelse, på åtminstone ett par af de närvarande, gjorde ett pinsamt intryck.

"I sådant fall lyckönskar jag dig till ditt äktenskap," utropade Nicolai, och blickade mörkt på von Trots.

(Forts.)

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 22.

WIBORG, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

ETT OLYCKLIGT VAD.

BERÄTTELSE AF ESBJÖRN.

(Forts. fr. N:o 21.)

*"Gör, som jag, mina herrar!" skrek Rutersvärd, och slog sin arm om uppasserskans lif; "så länge j sålunda hållen vakt om en vacker midja, "à prendre dans les dix doigts" *) kunnen j åtminstone vara lugna för andra otroheter, än tankans."*

"Och jag, mina herrar!" inföll Nicolai, med någon häftighet, "förklarar, att jag tror på qvinnans ädelhet och renhet, tror, att för henne finnes en högre bestämmelse, än att vara en vehikel blott för mannens nöjen, att reta hans sinnlighet i salongerna och tillfredsställa den i boudoiren. Jag tror, att lättsinnet, vår tids arfsynd, gör mannen låg och grym, ty den gör honom egoistisk, och att annars en öm, en verklig passion skulle mindre ofta, än som sker, höra till lyxartiklarne i hans lif. Jag vet alltför väl, att damer finnas, hvilka äro den stora verlden förkroppsligad — falskhet endast och egenkärlek, men med stöd af egen ljuf erfarenhet, med exemplet hemtadt från mitt eget husliga lif, kan jag försäkra er, mina herrar, att jag, på min vandring genom lifvet, åtminstone träffat en qvinna, som det endast fattas vingarne och odödligheten, för att vara en engel."

"Lycka till, bror, lycka till!" ropade åtskillige och tömde sina glas. Man lemnade bordet.

Någon stund derefter återfinna vi major Törnekrantz och grosshandlaren Nicolai inbegripna i ett samtal, just med anledning af hvad i det föregående blifvit sagdt om qvinnan, hennes ställning och egenskaper.

Med den utomordentliga säkerhet, som var ett framstående drag i Törnekrantz' karakter, yttrade denne:

"Det finns ingen qvinna, med undantag af den späda, skygga flickan, som jag icke leder till det mål, jag önskar, blott hon icke förut fattat en bestämd ovilja emot mig. Min redan vunna erfarenhet är mig i sådant hänseende fullt tillräcklig. Utaf din egen hustru skulle jag kunna tilltvinga mig ett rendez vous."

"Tala icke om min hustru," yttrade Nicolai, med en sträng tonvigt på orden, "hon hör icke hit."

"Nicolai kastade en föraktlig blick på ett hörn af rummet, der ett par af uppasserskorna befunno sig, omringade af fem eller sex lifliga kurtisörer.

"Att du blott vågar svara på min propos med ett förbud att vidare tala derom, tyckes bevisa någon fruktan, någon tveksamhet om den möjliga utgången af ett försök. Jag är imedlertid beredd att foga mig efter din önskan. Jag vill icke plågande vidröra ett sårbart ställe."

---

*) Vi bedja om ursäkt för de tidt och ofta återkommande fransyska uttrycken, men de höra oundvikligt till skildringens "lokalfärg."

Nicolai mätte Törnekrantz från hufvudet till fötterna. Sedan utbrast han skrattande: "Så att du verkligen kan ha den oförsyntheten förmoda, att min hustru . . . ha! ha! ha!"

"För din hustru på Pohls och Schnötzingers maskerad i morgon, lemna mig blott för en timma hennes arm, och jag parerar, att jag på denna tid skall utverka mig ett möte hemma hos mig på mina egna rum. Sedermera kan du skratta så mycket du behagar."

Nicolai kände en utomordentlig vedervilja för att göra sin hustru, på hvars uteslutande tillgifvenhet han i öfrigt icke ett ögonblick tviflade, till föremål för ett lättsinnigt, ett pojkaktigt vad. Men han bäfvade tillbaka för en fruktansvärd gudamakt inom det moderna, sociala lifvet, för åtlöjet. Han fruktade att hans nekande skulle tydas, som misstroende, och således alltför illa stå tillsamman med den varma, passionerade tillit han i det föregående yttrat för sin hustru.

Efter några ögonblicks inre strid, yttrade Nicolai med konstladt lugn till Törnekrantz: "Jag antar ditt vad. Du skall på maskeraden, under en timmas tid, få föra min hustru. Men ursäkta henne på förhand, om hon bestämdt afslår mötet."

"Huru högt behagar du bestämma vadet? Jag skulle önska, att det icke tilltoges alltför knapphändigt."

"Åh!" svarade Nicolai, "låt oss sätta ut hundrade dukater! Du skall, om du vill, få betala dem i terminer."

"Då återstår blott, att någon slår af. Kom hit, Rutersvärd! Men du får icke veta hvarom fråga är."

Vadet försiggick i den legala form bruket helgat.

Fru Nicolai var en af de vackraste qvinnor på sin tid. Hennes gestalt var serdeles liten, hon skulle med hänförande illusion kunnat spela en välgörande fée i något trollerispektakel. Men hvarje form var fulländad, hennes händer och armar skulle varit ett afundsvärdt föremål för Byströms mejsel, hennes fot var den minsta, som någonsin uppburit ett smalben af ytterst eleganta proportioner. Ansigtet tycktes vara formadt af en hvit törnros, och öfver kinden lyste den bleka, ljufva rodnad, som man äfven någon gång finner på bladen till detta slags blommor. Hennes hår, som under inflytelsen af vissa dagrar, något stötte i rödt, hade vanligen en hög gullglans af äkta nordiskt skaplynne. Hennes djupblåa ögon egde det uttryck af på en gång barnets naiveté och qvinnans känslighet, som icke sällan utöfvar en så egen tjusningskraft.

Sådan var den qvinna grosshandlaren Nicolai förde på Schnötzingers maskerad, för att der undergå ett dygdeprof, som, derest hon vetat det, icke kunnat annat, än förefalla henne sårande och förödmjukande.

Då Törnekrantz, i fullkomlig redig sinnesstämning, utan champagneångor spökande i hufvudet, började öfvertänka beskaffenheten af det vad han ingått, fattade honom oemotståndligt en viss fruktan att bli den tappande. Han erinrade sig, att icke ens det mest lösa sqvaller vågat öfver fru Nicolais rykte fläkta en halfdragen anda af tadel;

han kunde icke för sig sjelf dölja, att större delen af hans segrar i kärleksväg liknade rekrytens, som högg armen af en fiende, af hvilken en annan redan huggit hufvudet. Han bäfvade alfvarsamt tillbaka för tanken att förlora hundrade dukater; i hans ekonomiska ställning, sväfvande på branten af ett bråddjup, behöfdes det blott en aldrig så liten tyngd, för att ohjelpligt draga honom i förderfvet. Han beslöt att gripa till en list. Den var låg, lumpen, usel, men i hans ställning ursäktligare än i de fleste andras. Då det gäller att hålla sig uppe eller sjunka, erkänner menniskan icke mera någon moral. Kan hon rädda sig med att i dödsångsten omfatta djefvulen sjelf, så vedervågår hon försöket. Deremot har det alltid förefallit mig temligen löjligt, då jag hört någon prisa en millionär för hans hederlighet. Skänk Peru åt den största skursk, som går i ett par skor, och jag vill hålla fem mot ett, att han blir hederlig karl. I sig sjelf är det visserligen intet nöje att vara en bof. Det är hunger eller snikenhet eller fåfänga eller åfund, behof eller passion, som störta menniskan in på brottets bana.

Med sin föresatta plan väl förberedd och öfvertänkt, inträdde Törnekrantz i maskradsalongen, och inställde sig genast i den loge på första raden, der Nicolai med sin fru efter öfverenskommelse tagit plats. Någon stund hvälfde sig samtalet kring fullkomligt likgiltiga ämnen, kring Schnötzingers stråkförning, kring de genom prakt eller urblekthet mest i ögonen fallande kostymerna, kring små gissningar under maskerna på de närmast sittande dominorna. Med den spelade ingifvelsens tvära utbrott reste sig då Nicolai från bänken, under förmälan, att han glömt sin nyckel i kassakistan. Han måste ögonblickligt skynda till kontoret, och anbefallde sin hustru åt Törnekrantz's omsorger och beskydd.

Fyra trappor upp i det hus, hvars andra våning Törnekrantz bebodde, fanns inhyst en fattig enka med fyra barn, som vid flere tillfällen fått emottaga besök af Fru Nicolai, hvilken med egen hand der torkat nödens tårar och brutit välgörenhetens bröd. På denna omständighet byggde Törnekrantz sin plan. Han lät, i den fattiga enkans namn, skrifva ett bref till fru Nicolai, hvari hon besvor sin välgörerska, att ännu samma natt, om också endast på några ögonblick, skänka henne ett besök. Hon kämpade redan med döden, hette det i brefvet, men kunde icke i lugn lägga sina ögon tillhopa till den sista sömnen, innan hon fått anbefalla sina efterlemnade små i deras enda jordiska beskydderskas omvårdnad. I ett postskriptum fanns tillagdt, att brefskrifverskan, med hänseende till reparation å hennes fordna boning, fått tillstånd att flytta ned i ett rum af andra våningen.

(Slutet följer.)

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 23.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

ETT OLYCKLIGT VAD.

BERÄTTELSE AF ESBJÖRN.

(Forts. och slut fr. N:o 22.)

Med den säkra blick, som ej sällan tillhör industririddaren, hade Törnekrantz ganska klokt baserat sin operationsplan på den kända välgörenhet, som städse utmärkt fru Nicolai. Han hade beräknat, att denna en döendes åkallan för henne skulle ega en vida starkare dragningskraft än herr Schnötzingers musik och balgästernas frenetiska polkor. I sådant ändamål höll äfven hans vagn utanför operahuset, färdig att när som helst afgå till sin bestämmelse. Sedan Törnekrantz, genom den falska uppgiften af våning, lockat fru Nicolai in i sina rum, hade han någon obestämd aning, att möjligen det förderf, som låg i sjelfva atmosferen, skulle komma honom till hjelp, att han åtminstone i utbyte mot ett löfte, att för ingen nämna, det fru Nicolais steg sväfvat öfver hans mattor, skulle kunna utverka sig hennes medgifvande att aldrig, inför sin man eller någon annan, yttra ett ord om det sätt, hvarpå hon blifvit ditlockad.

Skulle det falla Nicolai in att afbryta den påbegynta tête-à-tête:n antingen i vagnen eller uppe i Törnekrantz' egna rum, hade den förre likväl allt möjligt skäl i verlden att tvifla på sin hustrus uppgift om brefvet, serdeles då Törnekrantz, såsom vi nedanföre få tillfälle erfara, beslutat att, på ett eller annat sätt, skaffa detta farliga bevis tillbaka i sina egna händer. Med ett ord, under hvad stadium af tilldragelsens fortgång, som Nicolai uppträdde, för att hejda densamma, skulle Törnekrantz icke gerna kunna bli betraktad annorlunda, än som den vinnande, serdeles med den kännedom han egde af Nicolais ridderliga, all småaktighet skyende sinne.

"Jag har ett bref till er, min fru!" yttrade Törnekrantz sedan Nicolai aflägsnat sig. Fru Nicolai betraktade honom med ett uttryck af förundran i sina stora, blå ögon.

"Ett bref från en fattig," fullföljde majoren, "en trasig gosse, som förgäfves sökt er i er bostad, frågade efter er i teaterförstugan. Han hade hört af edra domestiker, att ni farit på maskeradbalen. Jag emottog brefvet, med löfte att öfverföra det till er."

Vid ordet fattig, glänste genast i fru Nicolais ögon en stråle af deltagande, af interesse. Hon emottog utan betänkande brefvet, hvilket hon i början med ett slags skygghet betraktat.

"Åh, jag måste nödvändigt dit," yttrade hon, sedan hon, nedlutad i logen, genomögnat papperet.

"Jag hoppas ni icke förgäter, att ni har här en riddare, lika villig som skyldig att följa er öfverallt, hvart ni behagar bestämma."

"Men kanske ni finner det alltför afskräckande, om jag säger er, att min pligt kallar mig till en fattig, en döende. Det är kanske bäst, att jag afvaktar min mans återkomst."

"Ah! min fru! "Qui donne aux pauvres, prête au Dieu." Nekar ni mig att få vara delaktig i er välgerning? Mitt ekipage står ju färdigt. Det vore ljuft att återvända bland nöjets yra dansar med medvetandet af ett lättadt bekymmer, af torkade tårar. Men som ett minne af detta ögonblick, af en god gerning, öfvad tillsamman med den ljufvaste, den huldaste af qvinnor, tillåt, att jag utbär mig få behålla den der lilla biljetten! Den skall hädanefter för mig bli en helig relik."

"Ah! herr major! det är det minsta, hvarmed jag kan erkänna er chevalereska uppoffring af maskradens nöjen, endast för att följa ett fruntimmer till en torftig dödssäng."

Vi hafva af kännare hört påstås, att kolen i helvetet skola lysa med en alldeles egen glans. En mörk eld, närbeslägtad med denna glans, lågade i Törnekrantz's öga, då han af fru Nicolai emottog det vigtiga papperet, enda afgörande beviset på hans låghet.

Snart sutto Törnekrantz och fru Nicolai i vagnen. En person hoppade upp bakpå. Det var Nicolai. Ekipaget stannade utanför Törnekrantz's bostad. Vid skenet af gatulyktan såg Nicolai sin hustru, som under åkningen aftagit masken, stödd på majorens arm, skynda in i förstugan.

Nicolai gjorde en rörelse, liksom för att störta fram, men han hejdade sig.

"Har han redan vetat snärja sina band om själen, har hennes hjerta redan varit mig otroget? Nå väl! må hon fullända! Jag försmår att åt mig rädda den sämre delen af hvad jag så innerligt älskat! Må kroppen följa själen åt!"

"Den ensliga gatlyktan ser, i nattens tysta timmar, mycket elände, men ännu aldrig hade den lyst öfver ett så gräsligt uttryck af grymmaste förtviflan, som det, hvilket i detta ögonblick förvrängde millionärens anlete.

Han ilade bort, såsom jagad af furier.

"Hvad är detta?" ropade fru Nicolai, uppkommen i Törnekrantz's våning; "Ni har tillåtit er ett oerhördt gäckeri, herr major! Öppna genast er dörr. Jag måste bort."

Törnekrantz vågade ett knäfall.

"Förlåt ett bedrägeri, hvartill jag, vansinnig af kärlek, tagit min tillflygt! Ah! min fru! om ni visste, hvad jag har lidit . . . . ."

"Vare det långt ifrån mig, herr major! att vilja veta det. Min enda vilja är här att komma ut. Öppna eller jag gör buller!"

Majoren ansåg sig böra ändra operationsplan. Han steg derföre upp, och yttrade med isande köld: "Var, för all del, icke så narraktig! Ni känner icke, hör jag, det ställe der ni befinner er. Hvarje qvinna, som träffas här, i mina rum, vore hon också min egen slägting, går endast vanryktad öfver denna tröskel. Imedlertid — jag skall öppna för er, som en artig riddare, den der icke kan emotstå sin skönas tårar, jag skall, "sauve et saine," på maskraden återställa er hulda person till er herr man, men med ett vilkor: ni måste vid er ära, som hustru, vid er salighet, som kristinna, svärja mig att aldrig, för

hvilken dödlig som helst, yppa anledningen till detta lilla äfventyr, hvilket ni torde förklara som ett infall, ett försök, en frestelse, huru ni behagar.«

Fru Nicolai aflade den begärda eden. Men hon träffade icke sin man på maskraden, icke sedermera i hemmet. Han var försvunnen.

De första vårflägtarne susade i de knoppande träden. Sakta sorlade rännilarne, uppsvällda af den försmältna snön, längs Djurgårdens berg, och kastade sig slutligen i den nästan isfria Brunnsvikens dunkla vatten. Nya, glada lärkor hade längesedan efterträdt den första, åt norden förirrade vårsångaren, hvars unga lif, emedan det gälde en dukat, blef så kort, så flygtig, och föll innan han ännu fått söka sig en maka, en deltagerska i sommarns solbeglänsta fröjder.

Ungefär samma kotteri, af hvars medlemmar vår berättelses första början lemnat en kort skildring, hade återigen samlat sig på Blå Porten. Glädjen och champagnen skummade i taket; ett par af bordsgästerna befunno sig redan i skjortärmarne; Rutersvärd höll just på att prisa fru Nicolai lycklig, emedan hon när som helst kunde börja anlägga sorg efter sin redan i flere veckor saknade man. Det är ingen blondin, tillade han, som icke svart kläder »à merveille.«

I detsamma öppnades dörren, och gamla Kristin instörtade, med förskräckelsen målad i sitt ansigte.

»Kors i Jesu namn!« utropade hon, »grosshandlaren Nicolai har flutit opp vid Framnäs.«

Men i detsamma togo hennes sentimentala tendenser öfverhand, och kon brast i gråt. »Han var ändå en hederlig, fastän litet butter herre,« fortfor hon snyftande, »och han gaf dessutom duktiga dryckspengar.«

Sällskapet ilade, om hvarannan, ned till stranden nf Framnäs. Der vaggade vågorna så lugnt millionären, som de skulle vaggat tiggaren, hvilken af hunger och köld bragts till sjelfmord.

På en båt, som i hast anskaffades, fördes liket i tysthet till staden. Ingen klocka ringde, ingen vältalare öste sina fraser öfver stoftet af sjelfspillingen.

Man ser häraf, att en lättsinnig handling, och en sådan var, äfven å Nicolais sida, det ofvanbeskrifna vadet, icke sällan leder till följder, dem ingen mensklig slutkonst kan beräkna.

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 24.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

LEOCADIA,

sann tilldragelse ifrån 19 århundradet,

af THADDEUS BULGARIN.

(Öfversättning från Ryskan.)

Till f. d. Ungerska öfversten Walettis villa ankommo flera gäster. Efter middagen föll ett starkt hällregn och den muntre värden öfvertalade sina gäster att hos honom tillbringa natten. Värdinnan besörjde om qvällsvarden; de äldre damerna, som slutit sig i en ring, berättade för hvarandra dagens nyheter och familjeförhållanden; gubbarne tvistade om politik, och berömde, enligt gammal vana, förflutna tider; ungdomen af hvardera könet roade sig med lekar. Öfverste Waletti satt nära kaminen vid schackspelet med den gamle presidenten Wullmers, hvilken vida hellre fattade den bredvid honom stående pokalen med tokayervin, än schackpjeserna. Plötsligen hör man bullret af ett åkdon, och pisksmällar. Hela sällskapet intogs af en enda känsla — nyfikenhet. Öfversten höjde upp hufvudet, och handen, som skulle flytta pjesen, stadnade. Presidenten betjenade sig af detta ögonblick, tog sig en klunk af vinet och vände hufvudet mot dörrn, dit alla närvarandes blickar otåligt riktades. Ändtligen klingade sabel och sporrar i tambouren, dörrn öppnades och en ståtlig husarofficer inträdde hastigt i salen, stadnade, såg sig omkring och kastade sig i öfverstens armar. "Älskade oncle!" — "Dyre neveu!" — Se der det enda man kunde höra under de första minuterna af det kära sammanträffandet; och härmed var gåtan upplöst. Öfverstens fru och Amalia, den ankomne officerns syster, skyndade att dela den dyre gästens omfamningar, under det de öfriga otåligt väntade på slutet af denna tysta scen, för att fråga efter sina vänner och anförvandter, som befunno sig vid arméen.

Slutligen påminte öfverste Waletti sjelf sin neveu, att de ej voro ensamme i rummet, och ryttmästaren Ferdinand Waletti helsade särskildt på hvar och en af sina fordna bekanta, hvilka med möda igenkände honom. Nio år hade han tillbragt vid arméen, skild från sin hemort, och efter freden vid Luneville (år 1801) besökte han nu för första gången, efter så lång tid, sitt fädernesland, det lyckliga Ungern. Under denna tid hade mycket förändrat sig! Hans skolkamrater hade blifvit män; de små, älskvärda flickorna hade blifvit fullkomliga skönheter, de större flickorna stadiga mödrar, gossarne ynglingar, de urblekte skönheterna gummor och gubbarne ännu mera alfvarsamma än förut. Krig och mödor hade äfven förändrat Ferdinand. Han lemnade fäderneslandet som en nittonårig yngling, vacker som en dag, och återvände som en manlig krigare. De svarta moustacherna hade utvidgat sig på hans mörka ansigte, ett djupt ärr gick öfver pannan och högra kinden; venstra armen bar han i band. Mariæ Teresiæ och S:t Leopolds ordnar, som vårdslöst hängde på gullsnoddar vid hans doloman, utvisade att han fått sitt sår med heder. Tiden före qvällsvarden förgick hastigt

under ömsesidiga frågor och då bordet serverades, förde alla gästerna den ankomne i triumph till bordet, och den stolta presidenten afstod åt honom högsätet. Lycklig den, som efter krigets mödor, kan hvila ut sig i kretsen af slägtingar och ungdomsvänner!

Då en broderlig pokal med gammalt tokayer gick laget omkring, sade öfverste Waletti till Ferdinand: "Af tidningarne känna vi dina hederstecken. Men det vore angenämt för mig att från din mun utförligare höra de bragder, i hvilka du, min älskade brorson, uppehållit Walettiska slägtens ära och anseende. Jag tror att alla mina värda gäster skola med nöje höra dig." — "Vi bedja ödmjukast," sade presidenten, "jag förutsåg att det af dig skulle blifva en tapper husar, redan då du bodde i mitt hus och tufflade om alla skolgossar i Ofen, icke undantagandes ens mina söner. Berätta huru du varit ihop med Fransoserna?"

"De ordnar jag erhållit äro ett verk af slumpen," svarade Ferdinand. "Hvarje Ungrare hade gjort detsamma i mitt ställe. Lyckan gynnade mig."

"Du har rätt, Ferdinand," yttrade öfversten. "Ungraren behöfver endast tillfälle för att utmärka sig."

"Men behöfver då en infödd Österrikare mer än endast tillfället för att utmärka sig," sade presidenten Wullmers, rynkande ögonbrynen.

"Jag talar endast om Ungrare, och ej om Österrikare," svarade Ferdinand leende. "För öfrigt upprepar jag endast det som Fransoserne — våra fiender, Ryssarne — våra bundsförvandter — och Italienarne, — vittnen till våra bedrifter, — hafva yttrat." Ferdinand jemkade sina moustacher och såg leende på de sköna tärnorna, hvilka med känslan af nationalstolhet åhörde hans tal.

"Du är allt ännu samma Ferdinand, som du var i skolan," yttrade presidenten; "allt ännu tycker du ej om Tyskarne." Ferdinand teg, och presidenten ville ej fortsätta tvisten, utan tog sin tillflykt till pokalen.

"Berätta oss nu något om dig sjelf," sade öfversten, och Ferdinand började:

"I kännen den seger de Allierade vunno öfver Fransoserna vid Novi, 1799. Vårt regemente var då i avantgardet tillika med de tappre kosackerne, med hvilka vi lefde vänskapligt, som bröder. Då vi simmande begåfvo oss öfver floden, anföll oss en stark Fransk afdelning, i afsigt att afskära oss. Ungrarne bröto sig igenom i kolonn och kosackerne i tirallieurkedja med sina pikar. Vi skingrade fienden och marcherade framåt för att rensa och intaga slätten. Oförmodadt delade sig den Franska kolonnen, och från midten sprutade på oss en häftig kartetseld. Våra leder glesnade, och de tappre husarerne kommo i villervalla genom detta oväntade möte. Emellertid vadade vår armée öfver och vår oordning hade kunnat hafva farliga följder. »Låt mig taga dessa fyra små kanoner,« sade jag till öfversten; »gör ni falsk attaque mot flanken, jag kastar mig i midten och — ske som Gud vill!« — »Bravo!« sade öfversten. — »Gif mig handen, Ferdinand, jag igen-

känner hos dig mina gamla vänners och kamraters, din fars och farbrors blod!« — »Den tappre Grubius,« sade öfverste Waletti, »som till och med under kartetschregnet kom ihåg mig!« — Ferdinand fortfor: »Jag aflägsnade mig från fronten med min sqvadron, och samlade de skingrade kosackerna som flankörer; hornen dånade, det gafs ett: hurra; öfversten störtade mot flanken, och vi kastade oss i midten mot kanonerna. Ett skott, ett annat — kanonerna äro våra, artilleristerne nedhuggne, Franska kolonnen på flykten, fältet rent. Den store Suvoroff befallte mig att uppvakta sig; med egna händer fäste han på mig S:t Leopoldskorset och sade: »Bär det ärligt, slåss tappert och förtrösta på Gud!»

— »Lefve den Ryske Hannibal, den namnkunnige Suvoroff!« utropade öfverste Waletti, steg upp och tömde högtidligt pokalen.

»Lefve!« ropade alla gästerna och ett högt vivat ekade i salen. — «Fortsätt, min älskade brorson, fortsätt!« sade öfversten, utom sig af glädje. »Mitt blod kokar, jag blir ung ånyo af din berättelse.« Ferdinand fortfor:

»I Juni månad 1800, slogos vi en hel dag vid Marengo, fördrefvo Fransoserna från stridsfältet, och trodde redan — segern vara vunnen. Flera regementen återvände från stridsfältet, trossen från arriergardet närmade sig redan arméen; de uttröttade soldaterna vandrade hoptals på slätten, sökande lugn under trädens skugga. Vår främsta linie stadnade, endast skarpskyttarne och flankörerne voro i handgemäng. Fransoserne retirerade på alla punkter. Plötsligen stadnade de. — I centern framryckte en tät kolonn af grenadierer i björnskinsmössor; den tågade tyst och långsamt framåt, som ett svart moln före stormen. Framför kolonnen syntes tvenne ryttare: det var Napoleon sjelf och hans vän Desaix. — I ett ögonblick skallade på den Franska linien krigsropet: framåt! — Med fälld bajonett kastade de sig på vårt uttröttade infanteri, och drefvo det framför sig. Franska kavalleriet fullbordade oredan. Förgäfves ville vårt artilleri motstå fiendernas snabba anfall. Fransoserne ropade: »vive la France, vive le premier consul,« och som förtviflade kastade de sig på bajonett och kanoner. Vår general en chef, general Melas, hvilade sig redan i qvarteret, och emottog gratulationer öfver den vunna segern. Då inlopp till honom underrättelsen att bataljen var förnyad. Han kom till hären, men — endast för att vara ett vittne till vårt nederlag. Fransoserne drogo oss segern ur händerna! Han är ett vidunder, ej en menniska, den der Napoleon!«

(Forts.)

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 25.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

LEOCADIA,

sann tilldragelse ifrån 19 århundradet,

af THADDEUS BULGARIN.

(Öfversättning från Ryskan.)

(Forts. fr. N:o 24.)

»*Under denna villervalla omringade en afdelning Fransoser tvenne bataljoner af vårt Ungerska infanteri, och högg in på dem obarmhertigt. Fyra sqvadroner af vårt regemente ilade de våra till hjelp — men till egen olycka. Fienden var starkare och skingrade våra husarer samt afskuro och omringade mig med en half sqvadron. — »Bröder, hvad är att göra?« sade jag till husarne. — »Brytom oss igenom,« utropade de, och hals öfver hufvud kastade vi oss mot de fiendtliga lederna. Fransoserne voro, så att säga, döfvade af vårt oförmodade anfall; deras täta kolonn skingrade sig och vi trängde oss igenom. Under vår attaque märkte jag en Fransk officer, som höll i handen tvenne fanor, tagna af våra slagna infanterister. »Kamrater, låtom oss dö för den Ungerska äran!« ropade jag och kastade mig mot officeren: med ett hugg klöf jag hans hufvud, ryckte bort fanorna, och huggande omkring mig till höger och venster, slapp jag ur den fiendtliga hopen och förenade mig med de mina. Jag var då i feber, i raseri, och märkte ej hvad som hände mig: jag tyckte att jag endast fått några stötar; men dessa stötar — voro sår, till antalet elfva. Knappt hann jag aflemna fanorna till generalen, förrän jag föll sanslös från hästen.*«

»*Då jag återkom till besinning, befann jag mig i krigshospitalet. Efter tre månader voro mina sår läkta. Första dagen jag gick ut, var det marknad i Inspruck. Jag befallte att man skulle gifva mig en ny doloman — och föreställen eder min förundran: Mariæ Teresiækorset hängde i bredd med S:t Leopolds. Min trogne väktare dolde för mig denna glädje, fruktande deraf menliga följder för min helsa. Han lemnade mig ett bref från min vän regements-adjutanten, tillika med patentet. Se der äro de.« Ferdinand tog från barmfickan några papper, och räckte dem åt sin farbror, hvilken påsatte glasögonen och läste högt: »Älskade Broder! Franska sablarne voro odelikata mot dig; en af dem pröfvade fastheten af din hufvudskål och var hardt nära att råka förståndet, några sablar började skämta med dina ben, och en artig strimma kysste dig på panna och kind. Gud vare lof att du är vid lif! Dina trogna kamrater hörde med glädje att du var utan fara. De af dig återtagna fanorna helsa dig äfven: de hafva skaffat dig i Wien en förgät mig ej, hvilken jag nu öfversänder dig tillika med ett officiellt patent.« Låtom oss nu se på patentet. »Ledamoterna af Mariæ Teresias militair-ordens capitel hafva efter granskandet af chefskapets föreställning, enstämmigt beslutit: att räkna ryttmästaren Ferdi-*

nand Waletti till riddare af Mariæ Teresiæ orden, för räddandet af fanor och fäderneslandets vapenära.«

— »Bravo, Ferdinand,« sade öfversten: »omfamna mig. Öfverste Grubius igenkände hos dig mitt blod på slagfältet; jag erkänner dig som blomman af vår slägt, och värdig att räkna slägtskap med Tökeli och Ragoczi. Drickom en skål för räddaren af fäderneslandets fanor och vapenära — så står det ju i patentet.« Alla gästerne stodo upp och drucko Ferdinands skål. »Hvar och en måste kyssa den tappre husaren, icke engång damerna derifrån undantagna,« sade presidenten, upprymd. »Jag börjar.« Han kysste Ferdinand, och lemnade honom i grannens händer. Skönheterna kysste husaren utan att rodna, och Ferdinand märkte att hans ärr var ett föremål för deras ömhet och målet för deras kyssar.

»Mitt dyrbara ärr!« sade Ferdinand, klappande sig på kinden, »aldrig trodde jag att Ungerska skönheterna skulle kyssa dig. Nu först är jag rätt belönad för fäderneslandets tjenst, då jag ser att våra tärnor värdera tapperhet, och ej afsky ett sargadt ansigte!"

— »Tecken af tapperhet är mannens högsta prydnad,« sade en älskvärd dam, rodnande. Ferdinand betraktade henne och hjertat klappade starkare än vid Marengo.

— »Min brorson!« sade öfversten: »hvilken skada, att min dotter Leocadia icke nu är här. Jag hade gerna gifvit fem år af min lefnad endast du hade kommit före hennes bröllop.«

— »Det är ej mitt fel, min onkel, att ni så brådskade,« svarade Ferdinand. »Leocadia är nu endast 17 år och är redan på andra året gift!«

»Qvinnan — är ett snart moget träd,« yttrade presidenten Wullmers: »ju förr det kommer i trädgårdsmästarens händer, desto bättre.«

— »Det är sannt, men hvilken trädgårdsmästare!« yttrade Ferdinand.

— »Men, hvad felas då väl min svärson, Schreckenwald?« sade öfversten med vigtig min.

— »Han är rik,« sade öfverstinnan Waletti.

— »Han härstammar från en gammal Tysk adelig familj,« yttrade presidenten Wullmers.

— »Han är vacker,« sade öfverstens välmående cousin. »Nära sex fot lång. Dertill så artig och förekommande.«

Ferdinand teg; hans ansigte blef mörkt, ögonbrynen rynkades.

— »Jag vet att herr ryttmästaren Waletti icke tycker om Schreckenwald,« sade presidenten, »utan afseende på att han är slägt med mig, och att jag är en gammal vän till familjen Waletti.«

— »Jag är soldat, och kan ej förställa mig,« svarade Ferdinand. »Jag var tillsamman med Schreckenwald i skolan, sedermera vid Universitetet i Pressburg, och redan då var jag en förklarad fiende till Schreckenwald. Han är en älskare af osanningar, och det tycker jag ej om; han sqvallrade på sina kamrater, ställde sig in hos de äldre, förolämpade de svage, var grym mot djur« .....

Öfversten afbröt honom: — »Håll upp, håll upp, min brorson, grumla icke denna dagens glädje. Kan man väl bedömma en menniska efter hans barnaår? Barnet och mannen äro tvenne skilda varelser.«

— »Visserligen i anseende till förståndet, men i anseende till hjertat, tror jag på ordstäfvet: »sådan i vaggan, sådan i grafven!« svarade Ferdinand.

— »Men med allt detta är min dotter lycklig med honom, och om mina barn nu vore här, är jag öfvertygad att du skulle hålla af min svärson, af kärlek till din cousin,« sade öfversten.

— »Gifve Gud!« svarade Ferdinand: »men jag tror lika litet på min cousins lycka, som på Schreckenwalds rikedom. I vårt regemente tjenar en hans slägtinge; denna försäkrade oss att Schreckenwalds arf var ganska, ganska obetydligt.«

— »Det är mycket sannt,« sade presidenten, »men han har samlat sig ofantliga capitaler genom boskapshandel vid Turkiska gränsen, i Semigradska furstendömet.«

— »Detta känner jag ej och tviflar derföre ej heller,« svarade Ferdinand.

— »Om du hade sett hans briljanter, guld- och silfversaker, vapen, hästar och equipage, hade du trott att han ärft sjelfva Turkiska Sultan,« sade öfversten leende, och såg gladt på alla.

— »Och allt detta har han vunnit genom sin boskapshandel!« tillade fru Waletti.

— »Jag tror det ej är svårt att förvärfva rikedom med får,« sade Ferdinand, försmädligt leende.

Öfversten steg upp från bordet, för att afbryta detta obehagliga samtal; gästerne följde honom till salen, och skingrades snart till sina rum.

Följande morgon samlades gästerne till frukosten. Några equipager stodo redan för trappan för att återvända till staden. Då inkom en lakej och öfverlemnade ett bref åt öfverste Waletti, sägande att den kommit med en exprès från Schreckenwald. Det svarta lacket på couvertet bragte öfversten att darra: hastigt uppbröt han det, och sedan han genomögnat det, bleknade han; hans ögon blefvo orörliga: en dödsblekhet betäckte hans ansigte, han stod liksom slagen af åskan, utan att röra sig ur fläcken. Hans fru såg i brefvet. — »Min Gud, min dotter är död!« utropade hon, och föll sanslös till marken.

(Forts.)

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 26.

WIBORG, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

LEOCADIA.

(Forts. fr. N:o 25.)

Jag kastar ett förhänge för denna dystra tafla. En hvar kan lätt föreställa sig föräldrarnes sorg öfver förlusten af sin enda dotter, i blomman af sina år, på första steget till lycka. Döden skonade föräldrarne vid detta svåra slag af ödet, men deras lif uppfylldes med smärta, med själslidanden.

Sorg och jemmer flyttade in i huset, der fordom herrskat munterhet och glädje. Ferdinand sökte ett års permission och lemnade ej sina goda slägtingar, hvilka långsamt funno sig i sin sorg, och synbart närmade sig grafven. Sex månader hade förflutit efter Leocadias död, men Schreckenwald infann sig ej i hennes föräldrars hus, och lät ej det ringaste höra af sig. Detta förundrade alla och till och med presidenten Wullmers.

En dag då öfversten promenerade med Ferdinand på gården, kastade sig för hans fötter en gammal, ganska snyggt klädd gumma. »Rädda, göm mig!« sade hon med afbruten röst: »jag har hemtat underrättelser om eder dotter!« Öfversten och Ferdinand skyndade högst förundrade in i ett rum. De läste sig in i detta rum, och hon berättade dem den förskräckliga händelsen — — — — Men låtom oss börja vår berättelse från Schreckenwalds giftermål.

Schreckenwald ärfde, såsom vi redan hört, efter sin fader en obetydlig egendom i Transsylvanien på Turkiska gränsen. Han bosatte sig på landet, snart efter det han lemnat Universitetet, och började att handla med boskap, hvilket snart förskaffade honom en ofantlig förmögenhet. Hvarje vinter tillbragte han i Wien, och förde der ej allenast ett yppigt, utan äfven oordentligt lefverne.

Han strödde guld för tillfredsställandet af sina nycker, och alla förundrade sig huru det var möjligt att samla en så ofantlig förmögenhet genom handel, då man hade en sådan passion för slöseri och liderlighet. Han handlade förmedelst commissionärer; stundom besökte han äfven sjelf marknaderne, men bodde vanligtvis hela sommaren på landet. Då han reste från Transsylvanien till Wien, vek han alltid in i Buda, till sina slägtingar och sin dervarande förmyndare, presidenten Wullmers. Här var det som Schreckenwald gjorde bekantskap med öfverste Waletti, och förälskade sig i hans dotter Leocadia. Öfverste Waletti var Wullmers mycket förbunden, ty denne hade genom sitt bemödande frälst hans egendom från konfiscation, efter upproret i Ungern. Leocadias moder hänfördes af Schreckenwalds rikedom, och den femtonåriga flickan gifte sig med honom, utan att känna äktenskapets pligter, endast af lydnad för sina föräldrar, utan kärlek eller hat för sin fästman. Bröllopet följde så snart på förlofningen, att Leo-

cadias föräldrar ej hade tid att göra sig bekanta med sin blifvande svärsons uppförande och lefnadssätt, utan förlitade sig helt och hållet på den kännedom Wullmers trodde sig äga om hans förhållanden.

Schreckenwald reste en månad efter sitt bröllop till sin egendom. Hans boning var belägen på en hög backe, emellan ogenomträngliga skogar och kärr, en half mil från en stor by, i hvilken hans vasaller bodde. I klart väder syntes från husets fönster tornspetsarne af en liten stad, som låg vid stranden af Aluta. Rundtomkring funnos inga grannar på ett längre afstånd; den närliggande jorden tillhörde kronan. Till Schreckenwald kommo inga fremmande från staden. Oaktadt allt detta, var hans hus utmärkt väl prydt och försedt med alla lyxens fordringar. Under de första dagarne efter sin ankomst visade Schreckenwald sin fru alla sina hushållsinrättningar, utom jagtgården, som låg en half verst derifrån. Han bad Leocadia aldrig närma sig detta ställe, af fruktan för hundarne, hvilka, enligt hans utsago, kunde rifva ner henne. I hans hus var liten betjening, och en gammal enka efter en prest, en tyst och stilla qvinna, var bestämd till att tjena Leocadia och att tillika utgöra hennes sällskap. Hon tillbragte sina dagar under böner och tårar. Den sorgsna enkan hade tvenne söner, af hvilka den äldre var en ibland Schreckenwalds jägare, men den yngre var i skolan på hans bekostnad.

Leocadia, i sina föräldrars hus van vid ett godt och gladt sällskap, ledsnade snart vid denna sin nya ställning. Hennes man var aldrig hemma — än var han på jagt, än åter borta i handelsaffärer. Hon bodde i en afskiljd afdelning af huset med Margaretha (så hette prestenkan), och endast i musik och läsning fann hon någon förströelse. Sålunda förgick mer än ett år, och sorgen lägrade sig i Leocadias hjerta. Mannen umgicks med henne vänligt och förekommande, öfverhopade henne med skänker, och tröstade henne med det hoppet att de skulle tillbringa den följande vintern, dels hos hennes föräldrar, dels i Wien. Endast detta hopp styrkte Leocadia att uthärda sin ensamhet och sina qval.

Våren nalkades och Schreckenwald började att göra allt tätare och långvarigare utflygter från hemmet. Ehuru han bodde i en särskild flygel, märkte dock Leocadia att han ofta reste ut om nätterna, och återvände vid dagsgryningen. En ny sorg plågade henne: svartsjukan tärde hennes hjerta.

En gång, då Schreckenwald promenerade i trädgården med sin fru, och var muntrare än vanligt, började Leocadia, som i början endast tycktes vara sorgsen, plötsligen att stormgråta.

Schreckenwald bleknade, och sedan han en stund fäst oroliga blickar på sin hustru, frågade han uppskrämd: »Hvad betyder detta? hvarföre gråter du?« Leocadia teg. — »För Guds skull, säg, hvad är orsaken till dina tårar?« frågade han. »Dina nattliga utfarter,« svarade Leocadia. — »Mina nattliga utfarter!« upprepade Schreckenwald, knappt dragande andan, »men hvad tror du då derom?« — »Jag tror att du icke älskar mig,« svarade Leocadia, aftorkande sina tårar. —

Schreckenwald lugnade sig, och uppgaf plötsligen ett gapskratt. — »Min vän, Leocadia!« sade han, omfamnande henne: »kasta bort sådana tankar om min otrohet! Det är sannt, att kärleken som oftast för mig ut om nätterna, men — det är kärleken till penningen och ej till qvinnor. Jag har felat deri, att jag, i anseende till min flyktighet, ej förberedt dig på detta. Och det således, att om nätterna drifves vanligen boskap och hästhjordar, längs stora Bucharestska vägen, förbi mitt gästgifveri, vid inträdet i skogen, tre verst härifrån; jag reser dit, följd af några af mina jägare, köpmännen till mötes, för att underhandla med dem. Se der allt.«

— »Är detta allt sannt?« frågade Leocadia, fixerande honom skarpt.

— »Har Margaretha då sagt dig något annat?« invände Schreckenwald.

— »Margaretha har sagt mig intet, och jag har alldeles icke upptäckt för henne mina misstankar. Men är det då verkeligen sannt, att du älskar mig allena?« sade Leocadia.

— »Jag svär vid allt hvad heligt är,« svarade Schreckenwald: »att jag ej ens tänkt på någon annan qvinna, sedan vårt giftermål.«

Leocadia kastade sig i sin mans armar och lugnade sig fullkomligt. Hon var några dagar muntrare än vanligt. Efter en vecka sade henne Schreckenwald, att han måste resa bort på några dagar, kanske också veckor, allt efter omständigheterna — men, tillade han med ett leende, att detta var för sista gången, som han skulle resa bort, och att han efter sin ankomst skulle göra anstalter till en resa till hennes föräldrar. Leocadia beledsagade sin man med tårar, och väntade med otålighet hans återkomst.

Tvenne veckor förgingo, men ingen Schreckenwald återvände. En afton bekände Leocadia för Margaretha sina misstankar i anseende till sin mans otrohet, och berättade henne sitt samtal med honom i trädgården. Margaretha skrattade bittert; tårarne tillrade utför hennes kinder. »Han misstänker mig alltid för trolöshet,« sade hon. Leocadia kastade sig om hennes hals. »Återgif mig lugnet,« sade hon, gråtande: »bringa mig ej till förtviflan, pina mig ej med ovisshet, goda Margaretha, berätta mig allt hvad du vet! Min man påminte ej förgäfves om dig i förklaringshettan: du måste veta något af det, som man döljer för mig.«

Margaretha gret, och tryckande Leocadia till sitt bröst, sade hon: — »Hvad fordrar du af mig, olyckliga? Jag förstör med ett enda ord alla dina förhoppningar!«

(Forts.)

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 27.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1845.

Imprimatur: Jac. Judén.

LEOCADIA.

(Forts. fr. N:o 26.)

— »*Och således älskar Schreckenwald en annan?*« *frågade Leocadia hastigt.*

— »*Han älskar ingen,*« *sade Margaretha.* — »*Samvetet gnagar mig, och tvingar mig att tillstå sanningen. Olyckliga Leocadia, fly härifrån, återvänd till dina föräldrar: Schreckenwald har bedragit dig!*«

— »*Bedragit!*« *utropade Leocadia.* »*För Guds skull upplös för mig denna gåta.*«

— »*Svär, att du ej förråder mig, och att du evigt kommer att tiga,*« *sade Margaretha.*

— »*Jag svär: så sannt mig Gud hjelpe till kropp och själ!*« *svarade Leocadia darrande.*

— »*Nå vet då,*« *fortfor Margaretha:* »*att din man är — en röfvare!*«

— »*En röfvare!*« *utropade Leocadia,* »*hvad betyder väl detta? Jag besvär dig vid Gud, att tala tydligare!*«

— »*Ja, Schreckenwald är en röfvare, en mördare,*« *sade Margaretha.* »*Hans såkallade jägare — äro hans medhjelpare, förrymde bofvar, hvilka han döljer undan för schavotten; och biträdd af dem mördar han resande, plundrar handlande, och bryter sig till och med in i hus. För att med någon god förevändning dölja sina bofstreck, handlar han med boskap och hästar, lockar köpare med penningar till sitt hus och mördar de olycklige. Min man blef ett offer för hans misstankar; han mördade honom och förförde min äldsta son, hvilken nu finnes bland röfvarne. Den yngre uppfostrar han någonstädes aflägset, och för den minsta oförsiglighet af mig, hotar han att mörda honom. I jagthuset bo omkring trettio röfvare, och utomdess några Judar, handtverkare, som omarbeta det röfvade guldet och silfret. Det är redan på sjette året som jag bor i detta helvete, och jag måste tillstå, att, ehuru jag haft tillfälle att förklara mig för styrelsen, den blinda kärleken till mina barn och fruktan dock hafva afhållit mig derifrån. Men du, olyckliga, fly, fly härifrån! Om du ej vill förgöra dig och mig, så bevara denna hemlighet till dess du kommer till dina föräldrar! Stadna då qvar hos dem, och upptäck allt hvad du vet. — Jag har ledsnat vid lifvet, och endast derföre underlåtit att rymma, att jag hoppats på min sons ånger och bättring; men nu har jag redan öfvertygat mig om att han är obotlig. Jag öfverlemnar hans öde åt Gud — men jag kan ej längre tiga. Må straffet drabba såväl min son som mig, för min brottsliga tystnad. Jag är färdig att uppoffra mig för att rädda så många olyckliga, för hvilka Schreckenwalds dolk slipas.*«

Leocadia hörde med fasa denna berättelse. Hon hvarken gret eller visade några tecken till svaghet. Endast ansigtets blekhet och läpparnes krampaktiga rörelser förrådde hennes själs tillstånd. Hon iakttog un-

der en lång stund en djup tystnad, hvarunder hennes inre strid stod att läsa på hennes ansigte. Slutligen sade hon: — »Lugna dig, Margaretha, jag är en qvinna — men jag är en Ungerska; och om jag ej dör i denna förskräckliga minut, så skall jag veta att bära detta förfärliga slag af ödet. Lita på mitt ord: jag förråder dig ej. Kan jag ej härifrån på något sätt få bref till mina föräldrar? Jag vill kalla dem hit.«

— »Sådant är alldeles omöjligt,« svarade Margaretha: »i byn tager ingen emot brefvet, utan Schreckenwalds vetskap. Man måste vänta ännu tvenne månader; om Schreckenwald under denna tid ej för dig till dina föräldrar, så gör jag en vallfart till S:t Basilii kloster, som ligger 7 mil härifrån, och underrättar då om alltsammans. Man tillåter mig att årligen vallfärda till detta kloster, och för denna tid tager Schreckenwald min yngsta son från skolan, som gisslan för min tystlåtenhet. Men jag är färdig att uppoffra allt för din och min själs räddning. Gud skall beskydda oss.«

»O! utan tvifvel skall Gud beskydda oss,» sade Leocadia. »Och således måste jag ännu några månader bo tillsammans med en bandit,» tillade hon. »Jag skall göra mig sjuk, för att slippa hans blickar och för mig afskyvärda smekningar.« Leocadia lade sig på sängen, men hon behöfde ingalunda göra sig till. Den rysliga upptäckten, tanken, vara en mördares hustru, uppflammade hennes blod, och förstämde hennes nerfver; hon var verkligen sjuk. En häftig feber infann sig samma afton.

Margaretha lemnade ej den sjuka, och hämmade genom sina bemödanden inom några dagar en farlig sjukdom. Men slapphet följde på den häftiga skakningen; Leocadia magrade och vissnade märkligen: rodnaden flydde från hennes kinder, ögonen fördunklades, läpparne bleknade. Hon kunde knappt röra sig.

Efter sex veckor återvände Schreckenwald; med honom ankommo tvenne Moldauiska köpmän med några tjenare; efter dem följde tvenne foror, lastade med varor, hvilka köpmännen voro sinnade att utbyta mot boskap. Schreckenwald underrättade sig med bedröfvelse om sin hustrus sjukdom; han skyndade sig till henne för att uttrycka sitt ömma deltagande. Hennes köld förundrade honom till en början — men tillräcknande detta hennes sjukliga tillstånd, lemnade han henne i fred, och skyndade sig att undfägna köpmännen.

Aftonen inbröt; Leocadia betogs af förtviflan, vid tanken att de olyckliga gästerna utan tvifvel om natten skulle mördas. Vetande sig ej kunna rädda dem, beslöt hon doek, att, hända hvad som helst, åtminstone förbereda dem på den hotande faran. Till all lycka gick en af köpmännen, som återvände från lidret, dit deras foror blifvit satte i förvar, förbi Leocadias fönster; hon bad honom stadna, men fruktande att hennes röst skulle höras af banditerne, skref hon hastigt med blyertspenna på en papperslapp: »Rädda eder, detta hus är uppfyldt af röfvare: de skola mörda eder!« Denna biljett vecklade hon in i en näsduk och kastade den ut genom fönstret. Köpmannen upp-

tog näsduken, och försvann. Utan att tänka på egen fara, föll Leocadia på sina knän, och tackade Gud för detta lyckliga tillfälle.

Bofvarne söndersleto rofvet like vilddjur, och kalasade efter mordet. Omkring 20 man sutto omkring ett bord i jagthuset. Vinet stod i stora krukor och anlitades i öfverflöd; men hvarken groft skämt eller vin kunde göra glädjen hemmastadd ibland mördarne. Förgäfves sökte de medelst vin utplåna minnet af sina bofstreck, förgäfves sökte de genom ett högljudt skratt locka glädje ur sitt kalla hjerta: på deras mörka anleten, bleka af sömnlöshet och oupphörlig fruktan för straff, stämplade sig en viss dysterhet, förespående ett grymt öde. Oordentligheten i klädseln, utslaget hår, orakadt skägg, allt förrådde deras vana att bo skilda från menskliga samfundet. Deras vilda, grofva umgängeston och obildade manér utvisade att de tillbragt största delen af sitt lif i fängelsen, i skogar och på krogar. En af Afrikanska öknarnes vildar hade hyst afsky för att vara i sällskap med dessa menskighetens afskum. — Schreckenwald föredrog dem framför hufvudstadens mest lysande sällskaper. En svart själ finner samma njutning i samtal med bofvar och liderliga, som hyenan af liklukten.

Schreckenwald trädde in i rummet, och, utan att taga hatten af, närmade han sig bordet, tog en stor silfverbägare med vin, tömde den i ett drag, stötte den hårdt mot bordet, och sade: »En förskräcklig natt! Vi förlorade för alltid trenne tappre kamrater; fem äro sårade. Hvem kunde väl tro, att desse sex Moldauare, hvilka jag lockade i bakhåll, och tänkte plocka som orrtuppar, skulle slåss som ursinniga vargar!«

— »Det är ditt fel, kapten!« sade en af röfvarne, som var upphetsad af vin. »Du tycker nog om att samla kol med fremmande händer. Oss låter du mörda, men sjelf lefver du af rofvet: icke sannt?«

— »Tig, Hans!« utropade Schreckenwald vildt, fattande pistolen: »eller spränger jag hufvudet på dig.«

— »Mitt hufvud är dyrt,« yttrade den druckne Hans: »sjelfva Ungerska palatinen värderade det till fem hundra thaler.« Röfvarne skrattade.

— »Det är ej dyrare än detta skott,« sade Schreckenwald, visande pistolen.

(Forts.)

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 28.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

LEOCADIA.

(Forts. fr. N:o 27.)

— »*Mitt hjerta är af jern, kapten, men mitt hufvud är ej af sten,*« *yttrade Hans;* »*vi äro nu ej i fängelse, ej heller fastsmidde, och låta derföre ej skjuta oss som sparfvar.*«

— »*Det låta vi ingalunda!*» *hördes från alla kanter. Schreckenwald gömde pistolen i sin bröstficka.*

— »*Vredgens ej, mina vänner,*« *sade Schreckenwald,*» *jag har svårt att finna mig för idel sorg; jag sörjer vår tappre Blutdurst, som blef dödad af Moldauaren.*

— »*Hvartill sörja!*« *sade Hans:* »*han hade icke mera mycket att fordra af verlden, då han redan tvenne gånger rymt från galgen.*«

— »*Det vore mycket bättre, om du blifvit hängd tio gånger,*» *sade Schreckenwald.*

— »*Vi vandra samma väg, kapten,*« *tillade Hans,* »*jag vet ej, hvem af oss bägge som kommer till målet!*»

— »*Kapten,*« *sade en af röfvarne,* »*i ditt hus finnes en förrädare. Hvarföre ville ej köpmännen dricka vin vid qvällsvarden? Hvarför gingo de om natten ut från sina rum, och stängde sig in i lidret, tillsammans med sina tjenare? Det är intet tvifvel underkastadt att de först här i huset blifvit förberedde på faran; i motsatt fall hade de icke rest in till dig. Du gjorde väl, kapten, att du ej släppte ut dem, utan med öppen styrka anföll dem; — men sålunda kan man ej drifva sitt handtverk: en annan gång kan det hända att det ej lyckas. Ibland oss finnes en förrädare.*«

— »*Du har rätt; jag kom just derföre till er, för att rådgöra med er om denna sak,*« *svarade Schreckenwald.* »*Carl, jag misstänker din moder.*»

— »*Utan orsak,*« *svarade Carl,* »*har hon ej i sex år iakttagit en obrottslig trohet? Dessutom är hon mig alltför mycket tillgifven, liksom äfven min yngre broder, att kunna besluta sig till detta förtviflade steg. Nej, du misstänker orättvist min moder!*«

— »*Men, har ej din hustru kunnat spela oss detta spratt?*« *sade Hans.*

— »*Hvem fan bad dig gifta dig!*« *sade Gripper.* »*Är det väl i vårt handtverk, som man skall tråkas med qvinnor? Också jag hade en hustru, men jag gaf henne pass till alla fyra väderstreck, och se här med hvem jag sedan gift mig.*« *Gripper slog vid dessa ord på dolkfästet.*

— »*Men hvarifrån har väl min hustru kunnat få veta af vårt handtverk?*« *sade Schreckenwald.*

— »*Det är ej svårt,*« *sade Carl.* »*I vårt hus finnes ett halft dussin Judar; det är detsamma som tre dussin spioner. Äfven kommo hit,*

under din frånvaro, några resande musikanter, hvilka tröstade henne en hel dag. Dessutom kan man ju fråga efter.«

— »Evig hämd åt den skyldige!« yttrade Hans.

— »Utan tvifvel, evig hämd, evig hämd!« skreko röfvarne. Schreckenwald gick ur rummet, utan att säga ett enda ord.

— »Sägen, hvad ni viljen, bröder,« sade Hans, »men denne kapten behagar mig alldeles icke. Han betraktar, som en listig räf, hvarje rof, hetsar oss på detsamma som hundar, men gömmer sig sjelf i tid. Det är ock sannt, att han är rädd som en hare, och kär som en klockarkatt! Hvem har gifvit honom rättighet till hälften af hvarje rof? Fan i mig, om hyran för detta qvarter kostar det vi göra för honom. I hvarje håla hade vi lefvat vida muntrare och friare. Hvad har han att yfva sig öfver framför oss? Sannerligen har jag ej lust att höja mig lika högt, som denna båla kaxe!«

— »Du pratar idel persilja!« sade Carl. »Vinet vrider omkring din tunga, som ett qvarnhjul. Det är tid att sofva, mina vänner; det dagas snart. De, hvars tur det är, må gå att aflösa vakterne!«

Röfvarene gingo ragglande till sina bäddar, och lade sig till hvila, utan att kläda af sig.

Följande morgon inträdde Schreckenwald i sin hustrus rum. Leocadia låg på sängen, med ansigtet mot väggen, och ändrade ej ställning.

— "Huru mår du, Leocadia?" frågade Schreckenwald.

— "Illa."

— "Har du sofvit lugnt i natt?"

— "Nej, oroligt."

— "Har du ej sofvit?"

— "Nej."

— "Hörde du några skott?"

— "Jo."

— "Nå, men vet du hvad de betydde?"

— "Nej, hvad har jag väl dermed att göra!"

— "Mina hundar blefvo rasande, och jägarne kunde knappt skjuta dem."

Leocadia teg.

— "Se på mig, Leocadia!"

— "Dagsljuset är skadligt för mina ögon!"

— "Här ligger en hund begrafven," sade Schreckenwald i raseri, fattade Leocadias hand och vände hennes ansigte till sig. "Se på mig!" röt han med en röst som injagade förskräckelse. Leocadia upplyftade sina ögon.

— "Är du galen, Schreckenwald," sade hon sakta, "hvad vill du af en sjuk qvinna? Hvarföre plågar du mig?"

— "Vet du, hvem jag är?" sade Schreckenwald.

— "Du är min man!"

— "Du gör dig till, du vet allt!"

Leocadia teg. Schreckenwald gick skyndsamt ur rummet, och, sedan han kommit till sin egen flygel, kallade han på Margaretha.

— "Tillstå, jag vet allt!" röt Schreckenwald, riktande pistolen mot Margaretha, då hon inträdde i rummet. Den olyckliga föll på sina knän och sade, i det hon lade händerna på bröstet: "Döda mig, men förskona din hustru!"

— "Har du sagt henne, hvem jag är?" skrek Schreckenwald, fradgande af raseri. Vrede och förvirring beröfvade Schreckenwald all besinning, och af hans första ord märkte Margaretha att Leocadia ej förrådt henne.

— "Har väl då en sexårig trohet kunnat svigta, utan den ringaste orsak," svarade Margaretha. "Hvarföre skulle jag väl upptäcka för Leocadia hennes läge? Kanske för att ännu mera föröka hennes olycka! Nej, Schreckenwald, du har ej betänkt, det jag sjelf ville gifva mitt lif, endast detta arma barn ej visste sitt öde . . ."

Hon ville tala vidare, men Schreckenwald röt:

— "Bort ur min åsyn, orm! Eder alla, käringar, borde man expidiera till en annan verld!"

Margaretha aflägsnade sig hastigt.

Schreckenwald gick i förtviflan med stora steg upp och ned i rummet. — Hvem har sagt henne detta? tänkte han. Kanske har det verkligen varit någon trolös Jude eller Zigenare! Eller kanske hon denna natt sjelf genom fönstret sett vår drabbning; eller kanske hon äfven, ledd af den qvinnan medfödda nyfikenheten, sjelf närmat sig stridsplatsen. Hvarföre var jag så oförsigtig vid denna affär? Mera än trettio skott, aflossade i huset, skulle ju utan tvifvel väcka misstankar. Men huru härmed än må vara, måste dock Leocadia försvinna; jag vågar ej öfverlemna mitt öde åt en qvinnotungas medlidande. Och dertill, så älskar hon mig ej mera, hon afskyr mig. — Hör hit, någon der! ropade Schreckenwald, ringande med sin klocka. Margarethas son, Carl, inträdde.

— "Sätt dig till häst, rid till staden och säg pastorn, att min hustru dött. Hör du, att hon dött. Tärningen är kastad, hon skall icke mera se dagsljuset. För eder gör jag detta offer!"

(Forts.)

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 29.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

LEOCADIA.

(Forts. fr. N:o 28.)

Schreckenwald kallade fyra röfvare och gick med dem in i Leocadias rum. Den olyckliga anade att hennes sista stund var kommen. Hon läste sina böner och väntade på dödsslaget. — Schreckenwald gaf ett tecken åt röfvarne; de lyftade upp sängen och buro den sjuka genom rummen. I matsalen vid buffeten, var en falldörr som ledde till ett hvalf. Sängen sänktes ner. Schreckenwald gick med röfvarne ned i det underjordiska hvalfvet. De iordningställde skafferiet, som var i sjelfva slutet af källaren, nedställde sängen derstädes, och Schreckenwald sade med ett ilsket leende: "Nu känner du mig?" —

— "Jag vet att du är en bof, ett afskum!" sade Leocadia.

— "Tag således för evigt afsked af verlden. Du är död för menniskor!" Han läste igen dörren och stack nyckeln i sin ficka.

Följande dagen kom pastorn och begrof ett af de mördade Moldauernes lik, under det han trodde sig begrafva Schreckenwalds hustru. Man tillät honom ej närma sig liket, under åtskilliga förevändningar. Samma dag afskickades en exprès med bref till Leocadias föräldrar.

Schreckenwald öfverlemnade sig åt liderlighet och dryckenskap, och trodde sig sålunda kunna glömma Leocadia, men hennes bild sväfvade alltid för hans ögon. Några gånger var han sinnad att döda henne, men han kunde omöjligen besluta sig att utgjuta den qvinnas blod, som han så älskat, oaktadt hennes afsky för honom. Han gick ej en gång till henne, för att alldeles utplåna henne ur minnet och hjertat och för att ej möta Leocadias hatfulla blickar. Margaretha skötte henne i hvalfvet, och hämtade henne tvätt och föda. En gammal röfvare följde henne alltid och gaf akt på deras samtal. — Schreckenwald reste med sitt band till Wallachiet, och Carl qvarblef som värd i huset. Denne unge man hade ännu ej alldeles grånat i laster. Leocadias öde rörde honom. Han tillät henne till och med att stundom gå i trädgården, och förskaffade henne några förströelser i hennes olyckliga läge. Hon tillfrisknade från sin sjukdom, men hennes lidanden fördunklade nästan alldeles hennes skönhet, och beröfvade henne kraft och munterhet. Hela hennes tröst bestod i böner och — tankar. Hoppet öfverger ej de olyckliga förrän vid grafvens dörr: detta är en af Skaparens största välgerningar mot vårt svaga slägte.

Högtiden, på hvilken Margaretha brukade valfärdas till S:t Basilii kloster, instundade. Carl tillät sin moder att fullfölja sitt löfte, men tog dock för säkerhets skuld sin yngre broder ur skolan och förklarade henne, att den minsta trolöshet å hennes sida skulle göra honom till en brödermördare. Margaretha vandrade till klostret. Der föll hon till föreståndarens fötter, och begärde af honom hjelp för att skynda till

öfverste Waletti, i en vigtig angelägenhet; och utan afseende på sin ålderdom och svaghet, nådde hon lyckligt öfverstens hus.

Schreckenwald återvände från sin färd med rikt byte, nya röfvare och några glädjenymper, med hvilka han ämnade glömma Leocadia. Han ville ej se henne, och var tillfreds med Carls svar, att hon tåligt bar sitt öde. »Vet du, hvad jag ärnar göra med henne?« sade Schreckenwald. »Jag vill sälja henne åt Turkarne eller till och med åt Algierarne.« »Deri gör du ganska väl,« sade Carl, »min hand skulle sannerligen ej höjas mot detta lam.« — »Men hvar är din moder?« frågade Schreckenwald. — »Hon vandrade efter gammal vana till S:t Basilii kloster, men på vägen vrickade hon sin fot. Jag fick bref, såväl af henne, som af föreståndaren, att hon snart blir frisk och återvänder hem.« — »Dåre, hvad har du gjort!« sade Schreckenwald, »om hon af medlidande ämnar upptäcka Leocadias öde . . .« — »Huru kan du väl tro sådant,« svarade Carl, »min yngre bror är här, och min mor vet, att såväl hans, som mitt lif hänger på spetsen af hennes tunga. Hon förråder oss ej.« — »Men om hon insjuknar, om hon kanske vid bikten upptäcker allt! . . . Nej, Carl, tag ett åkdon och far redan i morgon efter din moder.« — »Godt!«

Röfvarne sysselsatte sig sorglöst med delningen af bytet; i huset tillreddes en yppig aftonmåltid, då helt oförmodadt Schreckenwalds spion återkom från staden. Han berättade att Ungerska palatinen väntades till Hermansstadt och att der skulle anställas en stor manöver med de i trakten stående trupperne. Från byn, som tillhörde Schreckenwald, lät man på samma tid veta, att dit kommit i nattqvarter ett kompagni jägare, hvilka om morgonen skulle inrycka till Hermansstadt. Officerarne bådo om att få hvila på herrgården. Schreckenwald befallte säga att han ej vore hemma, och att alla rummen voro stängda; han skickade i inspektorns namn vin och matvaror, för att vara fri från alla besök. Emellertid befallte han att taga nödiga försigtighetsmått, och att ställa ut poster på alla gångstigar, som ledde från byn.

Utröttad af resan, och tung af vinet, sof Schreckenwald ganska tungt. Ett starkt slag mot hans kammardörr uppväckte honom. Förskräckt for han upp ur sömnen. Med det andra slaget slogs dörren in: en skock krigare med påsatta bajonetter inströmmade i hans sängkammare, och vände sig rakt mot hans säng. Vid fackelskenet igenkände han gränsjägarne. Schreckenwald utsträckte handen efter pistolerna som hängde öfver hufvudgärden af hans säng, men i samma ögonblick fattade en husarofficer honom om strupen, kastade honom ned på golfvet och ropade: »binden den bofven!«

Schreckenwald bands till händer och fötter, och en kappa kastades öfver honom. Han gjorde ej motstånd, han yttrade ej ett ord; fruktan beröfvade honom målet. Hans bleka läppar darrade, hans förvirrade ögon voro stindt riktade på husarofficeren. Plötsligen hördes skott och klagorop, och Schreckenwald liksom vaknade för andra gången ur sin sömn. Han började rycka på sina bojor och ropade med hes röst: »Hit, kamrater, hit, öfvervåld, rädda, hjelp!« Men husarofficeren satte pistolmynningen för hans bröst och sade: »Tig, niding! för dig finnes ingen räddning; i alla fall skall du dock duka under och dö som du förtjenar!« Schreckenwald föll då på sina knän, och bad med ömklig röst: »Förbarma dig öfver mig, beröfva mig ej lifvet!« I samma ögonblick inträdde en jägare och yttrade: »Seger, herr ryttmästare; alla bofvarne äro fängslade och bundne. Några af dem vandrade förut till den andra verlden, för att beställa qvarter åt sina kamrater!« — »Gud vare lof!« svarade husarofficeren. »Vet du, usling, hvem jag är?« fortfor han, vänd till Schreckenwald. »Hvem du än må vara, så haf medlidande med mig och beröfva mig ej lifvet!« jemrade Schreckenwald. »Bandit!« genmälte husarofficeren, »kan du väl uppväcka medlidande, då du aldrig sjelf känt hvad det vill säga. Du känner mig ej: jag är Ferdinand Waletti, just densamma som redan i ungdomen kände ditt skurkaktiga hjerta. Tala: hvar är Leocadia?« — »Så, jag anade således rätt, att hon skulle blifva orsaken till mina olyckor,« sade Schreckenwald, tankfull, utan att fästa någon uppmärksamhet vid de närvarande; »jag hade bordt döda henne. Ifrån sitt hvalf har hon kallat hämnden öfver mitt hufvud». — »För mig till henne i ditt hvalf», återtog Ferdinand, hotande: «eller hugger jag dig i stycken. Lösen hans fötter!» Schreckenwald leddes genom rummen. Ankommen till matsalen, stadnade han och tvekade att visa lönndörren. Ferdinand blottade sin sabel, svängde den öfver Schreckenwalds hufvud och upprepade hotelsen. Då tryckte han med foten på en fjäder, och dörren öppnades. Ferdinand steg ned i hvalfvet med några soldater och Schreckenwald. «Allt är förloradt», sade han, sänkande hufvudet mot bröstet: «se der, bakom denna kista äro nycklarne, och der är dörren!» Han kastade sig på kistan och vände ansigtet mot väggen.

(Slutet följer.)

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 30.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

LEOCADIA.

(Forts. o. slut fr. N:o 29.)

Leocadia hörde skotten genom en liten öppning i hvalfvet. Hon trodde att det var ett nytt mord, och bad sakta. När hon hörde buller utanför sin dörr, sprang hon hastigt upp från sängen, kastade på sig en klädning, och väntade sitt öde, darrande, i det hon tog för afgjordt att hennes dödstimma var slagen. Dörren öppnades. Blek, med utslaget hår och utsträckta armar, kastar hon sig på sina knän. »Leocadia, älskade cousine, du är fri!« utropade ryttmästar Waletti, slutande henne i sina armar. »Känner du ej igen mig? Jag är din cousin, jag är Ferdinand. Dina föräldrar äro här i byn; du återser dem straxt. Din plågoande är i våra händer; hela hans anhang är gripet. Med Guds hjelp hafva vi räddat dig!« Leocadia, som med sådant mod burit sina olyckor, kunde icke bära denna plötsliga glädje. Utan känslor låg hon i sin cousins armar. Man bar henne i ett rum och lade henne på sängen. När medvetandet återvändt, såg hon sina föräldrar och Margaretha, hvilken under tårar bemödade sig att återkalla hennes lifsandar. Föräldrarnes smekningar uppfriskade hennes krafter, och lugnade hennes uppskrämda inbillning. — »Min befriare!« sade Leocadia till Ferdinand, »du har återgifvit mig mera än lifvet, du har återgifvit mig mina föräldrar!«

— »Leocadia, se der den som befriat dig!« sade Ferdinand, pekande på Margaretha. »Om hon ej underrättat oss om ditt öde, hade du ovilkorligen varit förlorad. Jag har icke gjort något synnerligt för dig. Sedan jag af gouverneuren fått ordres för gränshären att vara oss behjelplig till röfvarnes utrotande, skyndade jag mig med din fader hit, och Gud har i rättvisans händer öfverlemnat de förhärdade bofvarne. Till och med din moder ville ej blifva hemma, utan följde med oss, tillsammans med Margaretha. Nu är allt slut: du är fri, och måste för evigt glömma att du varit förenad med Schreckenwald. Min älskade cousine, du vet att jag alltid älskat uppriktighet, och att jag är fiende till alla smygvägar i affärer. Hör mig: vår familjs ära och glans bör ej fördunklas med Schreckenwalds namn; se här min hand och se här hjertat: de äro dina. Så snart lagen frikänner dig från att vara Schreckenwalds maka, bör du antaga namnet Waletti — jag skall blifva din man — och se der försvaret för din heder!« Ferdinand slog på sin sabel. Leocadia gret vid sin moders bröst. — »Bravo, Ferdinand,« sade öfversten, »det tycker jag om, att du med storm tager dig hustru. Se der har du min hand! Leocadia blir din hustru. Hon måste samtycka dertill af kärlek till mig, af aktning för dig och för vår familjeära. Schreckenwalds namn får ej nämnas i mitt hus. Och dertill, för att säga sanningen, är en sådan tapper husar ingen fästman — utan en skatt. Haf tålamod, vi skola reglera denna affär!«

Vid baden i Töplitz mötte jag ofta på ensamma promenader ett skönt fruntimmer, stödande sig mot en ståtlig husarofficers arm. Hon var ovanligt blek; dysterhet och vemod voro stämplade på hennes älskvärda drag och i hennes blickar. — Hon undflydde alla sällskaper, och mot sin vilja var hon dock intéressant. Detta var Leocadia och hennes man, Ferdinand Waletti. Tvenne år hade då förflutit sedan den olyckliga händelsen med henne, men hon kunde ännu ej trösta sig, eller återställa sin förlorada helsa. Man berättade mig hennes historia. Den afskyvärde Schreckenwald hann ej sitt straff, han dog af fruktan i sitt fängelse. Rättvisans svärd befriade jorden från deltagarne i hans bofstreck. Jag ville veta huru det gick med den olyckliga Margaretha. Domarne förläto hennes brottsliga tystnad, men hennes samvete förlät henne ej. Hon helgade sina återstående dagar att under nunneslöjan bedja om nåd hos Gud, under det hon begret sin äldste sons lastfulla lefverne och nesliga död. Den yngre sonen tog öfverste Waletti till sig, och sörjde för hans framtid. Öfversten tröstade sig snart, och blef åter munter som förr. Presidenten Wullmers, en oskyldig orsak till Leocadias olycka, vågade ej på länge visa sig i öfverstens hus. Slutligen råkades gubbarne, och förnyade den gamla vänskapen. Då de hörde talas om något giftermål i grannskapet, sade de alltid till flickorna och föräldrarne: »skynden ej, intagens ej af rikedomar. Lären eder först rätt känna mannen, på det ni sedermera ej må ångra eder: vi hafva för ögonen ett offer för ett obetänksamt giftermål.»

— *En Kaukasisk hjelte.* *Ryska tidningar meddela från Kaukasus följande exempel på en Kacheters sinnesnärvaro och ståndaktighet. I November förra året begåfvo sig några bönder, innevånare i byn Naparkuli, på arbete iskogen. Vid återkomsten såg sig en af dem, kyrkobonden Joakim Sananaschwili, hvilken gick skiljd från sina kamrater, oförmodadt anfallen af sex Lesgier. Oaktadt stridens olikhet, försvarade sig likväl Sananaschwili tappert, dödade med ett bösskott en Lesgier och nedhögg med sabeln en annan, då i detsamma en Lesgier bakifrån gaf honom ett väldigt slag, hvaraf han, utan att såras, kastades till marken. Sananaschwili höll det nu för säkrast att ställa sig såsom död, särdeles som flere fiender uppträdde på valplatsen. Lesgierne, fruktande att vapenbullret skulle kalla bondens kamrater till stället, beslöto hastigt att draga sig tillbaka, sedan de först afskurit högra handen på bonden. Den nye Scævola uthärdade denna amputering, utan att säga ett ord eller gifva ett tecken till lif. Lesgierne togo den afhuggne handen såsom en trofé och lemnade det förmenta liket qvar. Efter deras aflägsnande begaf sig bonden till sitt hemvist. Den afhuggna handen och de begge liken tala för sannfärdigheten af denna berättelse.*

— *Hundar i de Kaukasiska fästningarna.* *De nattliga öfverfall, för hvilka Kaukasiska fästningarna oupphörligt äro blottställda*

från bergfolkens sida, hafva föranledt kommendanterne och officerarne vid garnisonen att påhitta alla möjliga medel, för att betrygga sig mot dessa oförmodade öfverraskningar. Sålunda nedsänker man i grafvarna bräder, genomslagna med spik, så att spetsarna stå uppåt, omger fästningarna med varggropar och mera dylikt. Dessa medel uträtta likväl ingenting annat, än att de för några ögonblick uppehålla fienderna; intet af dem har visat sig tillräckligt att helt och hållet afvärja ett nattligt anfall. Under de sednare åren har man, så mycket möjligt, anlagt fästningarna på öppna, flacka fält, och afröjt skogen omkring, för att hafva fri plats. Men de äldsta fästningsverken och särdeles de, hvartill man begagnat gamla genuesiska befästningar, hafva ofta ett mycket vådligt läge. Detta gäller isynnerhet fästningen Gagre, som ligger nära svarta hafvet. Dess verk bilda en liksidig trekant. Den mot hafvet belägna vallen är gammal och uppförd af sten, men de båda andra äro af jord och sammanlöpa i en vinkel, hvars spets vetter åt en hålväg. Omedelbart bakom vallen reser sig berget, så brant, att man från dess spets med någorlunda lätthet kan nedkasta stenar i fästningen. Det enda pass, som leder från Abchasien längs kusten till de fiendtliga bergfolken, går genom hålvägen. Fästningen Gagre ligger således till mycket men för Kaukasierna. Sällan förflyter en vecka, då den icke flera gånger, merendels om nätterna, angripes af dem. Men sedan garnisonen skaffade sig hundar, hafva anfallen blifvit, om också icke omöjliga, likväl ytterst försvårade. Hundarna hafva sina kojor tätt under fästningens vallar, och då de skola stå på utpost, föras de några hundra steg från fästningen, der de blifva sittande med nosen åt fiendens sida, till dess aflösning kommer. Intet buller, ingen rörelse i hålvägen eller på berget undgår deras vaksamma öron, och det häftiga skall de uppgifva vid minsta anledning göra soldaterna på vallarne uppmärksamma, så att vid hvarje fara hela garnisonen inom få ögonblick kan vara under vapen. Hatet emot Tscherkasserna ingifves hundarne på ett helt enkelt sätt, nemligen genom — prygel. En soldat, klädd i tscherkassrock och mössa, kommer dagligen till hundkojan, pryglar hunden och fråntager honom maten. Straxt derefter kommer en annan soldat, klädd i rysk uniform, och ger hunden en ny ration samt hetsar honom efter den bortgående Tscherkassen. Inom mindre tid än en vecka kastar hunden sig med raseri öfver alla, som bära tscherkasskläder. Till det yttre äro dessa hundar icke vackra; deras lurfviga pels är vanligen smutsgul eller grå till färgen och till storleken lika de en medelmåttig fogelhund. De erhålla en half soldatration om dagen, men blifva dock sällan feta, ehuru de, såsom soldaternas favoriter, ofta af dem erhålla ytterligare extra förplägning.

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 31.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

EN VÄL ANVÄND FÖRMIDDAG.

BERÄTTELSE AF ESBJÖRN *).

Förmiddagssolen baddade, het och brännande, på de nedsläppta rullgardinerna till det rum, der kapten Tranhjerta och löjtnant Svanschöld hvilade ut efter en sommarbals ansträngningar. Den sednares ställning i bädden var tvungen och hopkrumpen, örongottet med ena armen tryckt under hufvudet, täcket till hälften afkastadt. Han, i likhet med alla svagare, nervöst retliga naturer, hade lidit af den feberaktiga svallning i blodet, som kroppslig ansträngning, häftigt uppjagad transpiration, måhända äfven en öfver vanligheten utsträckt njutning af spirituosa vanligen medföra. Tranhjertas jättelika konstitution hade deremot vetat hålla stånd mot hvarje inverkan af dylika förhållanden. Utsträckt i hela sin atletiska längd, njöt han af en, som det ville synas, djup och lugn sömn. Allt omkring de båda officerarne bar pregel af en brådstörtad reträtt i bäddens famn. Der låg kastad en uniformsfrack, der hvilade, vårdslöst slängda utåt golfvet, ett par sporrbeslagne stöflor, der redo ett par byxor grensle öfver en stol. Vattenkarafinen vid Svanschölds säng stod tömd; den vid Tranhjertas var orörd. Den förre hade kastat af sig nattmössan; den sednare hade dragit ned den öfver ögonen, för att icke generas af morgonsolen.

Svanschöld kastade först en dunkel, omorgnad blick omkring rummet och grep efter vattenkarafinen. Han hade dock redan förut under natten, ehuru halfsofvande, muntligen öfvertygat sig om att den var tom. Samma erfarenhet nu förnyad, inskränkte han sig till en sträft återljudande harkling, och sträckte sedan begge armarne, med mäktig ansträngning, mot skyn.

»Nu skulle en half flaska sodavatten vara en hel salighet,« mumlade han för sig sjelf, »ah! om jag ändå hade Markattan så nära, som i Stockholm.«

Efter några ögonblick, egnade åt betraktelser, frågade han med halfhög röst: »Är du vaken, Tranhjerta?«

Tranhjerta svarade med en af dessa värdiga, djupa nästoner, som gifva tillkänna, att det lider mot finalen af någon komposition för bastrumpet på en i hast arrangerad matiné.

»Är du vaken?« återtog Svanschöld, temligen högljudt. Han började känna behofvet af sällskap.

»Åtminstone blir jag det, om du får skrika litet till,« svarade Tranhjerta med en gigantisk gäspning, som slutade i ett dofft gnölande.

»Fy f—n! jag känner mig riktigt medtagen! Jag har en släng af hufvudvärk! Jag skall aldrig dansa så mera,« beklagade sig Svanschöld, och sprang upp, för att på toilettbordet taga en flaska eau-de-cologne. Han fuktade en näsduk med luktvattnet, och knöt den tillsamman öfver pannan.

*) Ur ett Svenskt blad.

»Hå!« återtog Tranhjerta, skrattande, »jag satte ner dansen med punschen. Förb—dt god punsch! Näst bergslagspunschen har jag aldrig druckit någon bättre. Nå nå! i den nyttjas också aldrig en droppe vatten, utom hvad som redan kan finnas i arracken, då den köps.«

»Men hvad tyckte du annars om vår landsbygds blyga skönheter? Jag skulle tro, att man hos dem kan uppspåra rätt vackra former. Och ändå, om du visar dem en repkjortel, tro de bestämdt, att det är stommen till en dykarklocka — presenterar du dem en af dessa förstärkningar, hvarmed damerna, då de aflägsna sig, bruka betäcka reträtten, vilja de svära på — dock endast, det förstås, med ett: ta mig katten, eller: ta mig tjufven — att det är ett nytt mod peniforer för små barn. Åh! här råder den mest hidösa oskuld i allt hvad toilett heter. Det högsta ett fruntimmer här kan tillåta sig, är att stoppa ett par klippingshandskar i barmen, för att höja formerna. Och ändå rodnar hon af elakt samvete, då hon möter någon.«

»Åh! hvilka tjusande, små herdinnor!«

»Vet du, jag roade mig en gång att ge min landtliga kusin allenast en vink om alla de mysterier, hvari en snörlifssömmerska invigde mig, då hon, en vacker afton, förde mig in i det aldraheligaste, i sjelfva rustkammaren, — bland harnesk, tillhöriga den unga svenska aristokratien på qvinnolinien, — bland brynjor, som skulle betäcka skeppsbroadelns svaga sidor — hå! jag såg till och med en slags säck på ressorter, som skulle hålla en generals uppstudsiga mage i styr. Min stackars kusin hade aldrig trott, att det fanns så mycket förställning till i verlden. Jag fruktade nästan, att hon af häpnad skulle falla från stolen. Och hon hade, ty värr! ingen repkjortel, som kunde taga emot henne i fallet.«

»De voro, fördöme mig, rätt snälla, våra små dansöser i går — danslustiga som killingar och pratsamma som skator! Man såg tydligen på dem, att en bal på landet har något af märkvärdighet, något af utomordentlighet. Man kunde observera, huru en känsla af rörelse bemäktigade sig dem då de intogo sina platser — jag vill svärja på, att de, liksom en viss notabilitet, före balen på Börsen i anledning af kröningen, dansat öfver på förmiddagen. Men likvisst, bror! två saker har jag emot dem i all deras älskvärdhet. För det första chaussuren! Uff! hvilka fötter! Trojanska trähästen kunde knappt stå säkrare! Hvilket grandiöst skomakeri! Och för det andra, hvilken fruktansvärd förmåga att rodna, att transpirera! Jag älskar att se ett fruntimmersansigte i fullkomligt lugn, ögat klart och värdigt, pannan ren och hvit, andedrägten harmoniskt höjd och sänkt! Och nu pannan fylld af röda skyar, små kaskader perlande utåt kinderna, bröstet flämtande, ögat förvildadt! Får jag en dotter, gör jag henne bestämdt arflös, om hon vågar dansa med passion. Ingenting ruinerar mera utseendet på en bal. Men, ser du, vid alla mina anmärkningar måste jag likväl göra ett undantag — för mamsell ***! Hon är ostridigt graciös. Min fantasi har icke nog blommor, för att värdigt fira henne.«

»Du kan plocka hvad som brister der nere i trädgården,« anmärkte Svanschöld och sträckte, med en temligen lat åtbörd, ena benet utom täcket.

»Jag hade nästan en half lust att fria till henne; men, ser du, den förtrollning, som fordomdags omgifvit gardeskaptener börjar allt mera och mera att försvinna. Det är exempel på att vi fått korgar och att vi icke fått landshöfdingedömen, fastän vi ordentligt friat både i det ena och det andra afseendet. Tänk nu« . . . .

»Tro mig! Uniformen kräfver alltjemt ut sin rätt. Kunna vi icke mera få verlden att darra för vår tapperhet, skola åtminstone damerna darra för vår älskvärdhet — och våra mustacher. Apropos! Leczenskas gula lockar ha flera gånger i natt fladdrat genom mina drömmar! Jag saknar verkligen Guerras.«

*»Och jag då! Louise Letard rider nästan beständigt volt i mina idéer. Men för att återkomma till mamsell ***«. . .*

*»Nej du! blif heldre qvar hos Guerras! Det är ett trefligare samtalsämne. Jag är dessutom öfvertygad, att mamsell *** icke är dig obenägen. Ha! vid den här tiden repeterar man redan i manegen! Jag ser just Chiarini med sin jätte-chambrière. Lilla Mosser var ändå icke oäfven. Men hvar dj—n håller Håkansson till? Det tyckes likvisst vara tid, att låta Guds sol skåda våra fagra anleten. Rullgardinerna måste upp — och vatten sedan! Jag förgås af törst.«*

Löjtnanten ringde eftertryckligt på en vid sängen stående klocka. Betjenten inställde sig.

(Forts.)

ILMOITUS.

Kun Kirjanpaino Mikkelin kaupungissa nyt on saatu sellaiseen laitokseen että se näinä päivinä jo on pantu käymään, niin saavat sen omistajat tämän kautta kunnioitettavalle yhteisyydelle ilmoittaa, että siinä nyt voidaan präntätä kaikellaisia kirjoja ja kirjotuksia. Toivoen ja kehottaen kunnioitettavia kirjantoimittajoita ja kustentajoita sitä teetteillänsä muistelemaan, luvataan joutuisa valmistus ja tarkkaus toimituksessa, kaikki sellaisille töille tavallisista hinnoista.

J. Cederwaller ja Poika.

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 32.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

EN VÄL ANVÄND FÖRMIDDAG.

BERÄTTELSE AF ESBJÖRN.

(Forts. från N:o 31.)

«*Nå munsiör! hvarföre passar han icke på? Här kunde vi ju ha sofvit till i qväll?*»

«*Löjtnanten befallde mig,*» *svarade betjenten ödmjukt,* «*att icke komma förr än jag kallades. Herrarne ville sofva ut, nämnde löjtnanten.*»

«*Men då det dröjde så länge, borde du ha förstått af dig sjelf... fastän du begriper ingenting, det är saken. Skaffa mig fort friskt vatten.*»

«*Bror Birger!*» *yttrade Tranhjerta, sedan betjenten lemnat rummet,* «*finner du det icke litet enformigt att så här sysslolösa tillbringa vår tid i sängen? Man säger ju annars, att morgonstund har guld i mun. Skulle vi icke i största hast kunna improvisera en liten ecarté, bara fem partier, med Jan, om du behagar?*»

«*Du har alltid varit känd för dina lyckliga idéer,*» *genmälde Svanschöld.* «*Fem partier således med Jan. När jag spelar utan Jan, förefaller det mig alltid, som om jag saknade någon.*»

De begge militärerna trädde fötterna i tofflorna, och, utan någon särdeles förökning i deras särdeles lätta toilett, flyttade de hvar sin stol till ett midt på golfvet stående bord, der redan ett par nyttjade kortlekar lågo färdiga till begagnande.

«*Vårt vanliga, kan jag tänka?*» *frågade Tranhjerta.*

«*Och särskildt en dukat på första kungen,*» *tillade Svanschöld.*

«*Får gå!*» *yttrade Tranhjerta entonigt.*

«*Roi,*» *ropade Svanschöld och slog upp hjerterkung vid gifningen.*

«*Fy tusan!*» *skrek Tranhjerta,* «*hade jag bara alltid, lika säkert, som då jag tar af, en kung på mina fingrar.*»

«*Jag håller damen,*» *mälde Svanschöld, sedan alla korten, utom det sista, blifvit utspelta.*

«*Du är alltid dig lik,*» *anmärkte Tranhjerta med en viss vresighet i tonen.*

«*Ska' vi flytta fram på ett? Saken är då hastigare afgjord,*» *hemställde Svanschöld.*

«*Löjtnanten vill för fort genom graderna,*» *svarade kaptenen;* «*jag proponerar.*»

«*Begär icke omöjligheter!*» *utropade Svanschöld,* «*jag har kort att spränga berg med.*»

«*Jag undber mig alla explosioner. Jag har i den vägen haft tillräckligt af olyckan på Kastellholmen. Kom ihåg, tolf rutor! Hade de blifvit utslagna för mig 1838, hade jag kanske nu varit öfverste-löjtnant vid något landtregemente.*»

«Återkalla icke minnet af mina kampanjer. Fördöme mig, jag då får annat än hackor. Besynnerligt ändå att fältherren Carl XIV:s regering endast har segrar i det lilla kriget att uppvisa. Ålands gränd, Peter Myndes backe! Sjelfva namnen säga, att man der icke kunnat utveckla några stora härmassor, att någon rangerad slagtordning icke kommit i fråga.»

«Rangera du dina köpta kort och lemna de redan nedlagda i fred. Se så! Kungen! Bravo! damen föll.»

«Har du någonsin sett någon dame, som icke fallit för en kung. Det hör ju till spelets reglor. Vill du ge om?»

«Blixtrar för mycket! Jag har spelet i min hand. Kung, dame, knekt! jag är ute och bror är Jan. Gratulerar, ty, om jag icke misstar mig, skrifva vi i dag midsommarsdagen.»

«Jag har då beständigt otur i spel, till och med på helgdagsförmiddagarne,» utbrast Svanschöld; «lyckligtvis har jag börjat spelet i blotta sk. . . .n. Annars skulle någon kunna tro, att jag till och med spelt bort kläderna. Håkansson, min nattrock!»

«Håkansson! äro damerna ännu uppe?» frågade kapten Tranhjerta, och drog stöflarne på sig.

*»Fröken promenerar redan i parken med mamsell ***,» genmälde betjenten.*

»Mina byxor!» skrek kaptenen, så att det gaf genljud i rummet.

"Mais, monsieur! le domestique aura de soupçons," erinrade Svanschöld.

"Mais, monsieur, c'est brottom. Je frierai ce matin," genmälde kaptenen, som var starkare i reglementet, än i fransyskan;" byxhängslarna, hvar f—n har jag gjort af med dem? Och ge mig se'n hårborsten! Fördöme alla brådstörtade toiletter."

"Ja! min bästa Tranhjerta, segrar du nu, så kan man säga att du segrar genom öfverrumpling. Du förefaller mig rasande lik en fästningskommendant, som gör utfall, innan det ännu visat sig spår till någon belägring."

"Ser du," yttrade Tranhjerta i så låg ton, att det icke kunde höras af betjenten, "jag har slagit vad om två buteljer champagne med Carl Robert, att jag innan semesterns slut skulle vara förlofvad, och om intet så mycket för champagnens skull, så i alla fall . . . . sakramenskade halsduk, som aldrig vill låta knyta sig" . . .

"Nå, nå! bara det här andra låter knyta sig, har du just icke skäl att svärja."

"För tusan! det var sant! en ren näsduk! Om hon gråter, måste jag åtminstone torka mig i ögonen. Se så, nu är jag färdig. Men snusdosan får jag likvisst icke glömma. Farväl, Birger!

"I middag denna hand, förlofvad, räckes dig."

Å sin sida deklamerade Svanseköld:

Gudinna! folkens öden
Du skrifver. På hans lott
Skrif farorna, skrif döden,
Men skrif ej korgen blott.

Skrattande störtade Tranhjerta utför trapporna.

*Svanschöld, som af naturen hade ljusa mustacher, men vanligen bar dem svarta, satte sig ned framför spegeln, i ändamål att bemedla denna metamorphos. Härunder värdigades han inlåta sig i följande diskurs med sin egen värda person: "Sådana här sjelfdenigrationer äro just icke den mest angenäma sysselsättning; då är det verkligen mera underhållande att svärta sin nästa. Den galne Tranhjerta — han tror då, att hvartenda hjerta tillhör honom, och det är likvisst blott ett enda, som hänger i ändan af hans namn — fy fan! nu svärtade jag mitt eget skinn — visserligen är han min kamrat, men en sådan tur vore för mycket: att på en förmiddag vinna en fästmö och tre partier ecarté — just nu har han väl börjat sina operationer; han söker utan tvifvel att spränga åtskiljs de båda förenade korpserna, min kusin och mamsell * * *, eller, om jag känner Tranhjerta rätt, är han nog i stånd att börja en kärleksförklaring i tredje persons närvaro — han är den oförskämdaste officer vid hela regementet — det skulle likväl icke vara fult med en blond och en ramsvart mustach: nord och söder — men, min Gud! hvad generalen och förste majoren komme att larma; minst dömdes jag till en veckas arrest, endast för det jag sökt sammangjuta natur och konst — vid det kär laget ligger Tranhjerta på knä (på landet får man väl lof att iakttaga de gamla sedvänjorna) hu! hvad han slår sig för bröstet; en oxe skulle kanske stupa för mindre; han talar — fördöme den smörjan; den smetar af sig, som damernas färgade handskar på en pigbal — han svär väl efter vanligheten, att mamsell * * * är hans första kärlek, — hundrade gånger har jag svärtat mina knefvelbårar, men jag tror, att knefveln sjelf borrar sig i dem; aldrig vilja de bli jemnsvarta — Tranhjerta tvingar kenne till en förklaring, till ett bestämdt ja eller nej. Han är som ett skrufstäd i dylika fall. — Min nageltång, Håkansson! — Det är ändå ett vackert mod, dessa stålliga, långa naglar, som nu utgöra våra kavaljerers ögonstenar. I fordna dagar lät man naglar och skägg vexa, för att betyga sin sorg, sin likgiltighet för alla toilettens omsorger; nu är det just det långa skägget och de långa naglarne, som konstituera en lefnadslustig, ung man "comme il faut." Hvad vi annars ha vunnit på detta mod, de fria konsterna att klösas och luggas ha åtminstone vunnit skarpare vapen och rymligare spelrum."*

(Forts.)

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 41.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

Prenumeration å VECKOSKRIFTEN ROMANEN för år 1847 emottages å boktryckeriet härstädes och å landets alla postkontor. Årgången kommer att bestå af 25 häften i 12:o format; hvarje häfte om 140 sidor, utom omslaget, på fint, hvitt tryckpapper. Första Nummern utgifves 2:dra Lördagen i Januari. Prenumerationsafgiften är härstädes 3 Rub., eller 12 kop. för hvarje häfte, och å postkontoren 3 Rub. 45 kop. Silfver årgången.

De första romaner, som intages i Veckoskriften, blifva:

HITTEBARNET MARTIN, eller en Kammartjenares Memoirer, af Eugène Sue. Ehuru af denna roman blott trenne delar äro utkomne i Paris, och de återstående tvenne först inom December eller Januari månader utkomma, torde dock öfversättningen, utan uppehåll, kunna införas i Veckoskriften.

PETERSBURG NATT OCH DAG, af Kawalewski, öfversättning från Ryskan, så framt ej Censuren lägger något hinder i vägen. Denna roman är på det fördelaktigaste recenserad i »Magazin für die Literatur des Auslandes» och Författaren för närvarande den mest omtyckte Belletristen i Ryssland.

PLÅNBOKEN.

BERÄTTELSE AF BRN.

(Forts. fr. N:o 40.)

»Det var väl, både för dig och mig, att du icke gjorde det. Jag är resande och ni måtte väl veta, att jag, som sådan, har skydd af lag och författningar. I annat fall klagar jag för landshöfdingen, som jag känner mycket väl.»

»Jasså, ä harrn resande å känner nådi landshöfdinge?» sade bonden och aftog hatten. »Ja, trodde, Gu' straffe mej! mä respekt te säjandes, att harr'n va en å de darninge pionerna, sum arbeta ve kanalena å sum också ha muntaser å römma sin väg å göra ufre' i bögdera å anfäkta sek sum rasanne mennesker.»

»Tackar för komplimangen!» sade den resande, leende. »Men hör nu, min far lille! jag vill förlåta dig, att du velat skjuta på mig, om du bara beskedligt hjelper mig att söka rätt på gästgifvaren, så att jag kommer härifrån. Det är redan skumt och jag har brådtom.»

»Men ä dä då sannt, att inte harrn ä svinegalen? Ja' ä än i denna stunn liksom lite rädder å mek, för nåket tocket har ja' allri i mi

ti' sett eller hört. Eller hur, gossa'?» sade han och vände sig till de kringstående.

»Nä, allri i vår ti'!» ropade dessa.

»Låt aldrig förleda er af lättrogenhet, godt folk!» sade den resande, »ty det kan ofta förorsaka stora brott. Tänk om ni nu skjutit på mig, blott derföre att jag kan härma ett svin, liksom jag nu vill härma en häst» — och härvid började han gnägga af full hals, några gånger, och detta så naturligt, att de förundrade åhörarne började draga sig tillbaka, liksom de fruktat att en verklig häst skulle springa på dem. — »Gån derföre J, vackert, hvar och en till sitt och låten mig vara i fred, ty jag är en karl, som icke låter skrämma sig.»

»Dä va en lustiger och galanter harre,» sade skytten. »Gå er väg, sum han sagt, ty den sum gör hånum nåket förnär, får mä mek å göra, å ja' ä inte rädder för halfva sockna, dä vet J, um ja' än, sum di säjer, ä litet enfalldiger å mek.»

Hopen lydde skrattande tillsägelsen och började att skingra sig. Så lätt är den råa massan alltid färdig att öfvergå från raseri och öfvertro till sitt vanliga lugn, endast den ger sig tid att höra ett förnuftigt ord.

Kort derefter inträdde herr Spöstedt, som nu repat mod, då han fått höra att den resande ingalunda var galen.

»Här finnes ju hållhäst inne?» frågade den resande och kastade en hotande blick på gästgifvarens banditfysionomi.

»Ja, värdaste herre, det är säkert,» smilade Spöstedt.

»Låt då genast spänna för, men tag först hit dagboken, ty jag måste klaga öfver alla de oordningar, som jag sett i detta usla näste. Hit med dagboken, karl!» röt han, då herr Spöstedt, som hade stora skäl att undvika vidare klagomål, ännu dröjde.

Då herr Spöstedt fann att här icke gafs någon undflykt, nedtog han dagboken från en hylla, jemte bläck och penna och närmade sig den resande med darrande steg. »Det är värdaste herrns rättighet att klaga, det är säkert,» sade han (»det är säkert» var nemligen herr Spöstedt's favorituttryck, ehuru ingenting kunde vara mindre säkert, än hans ord och hans boning). Men att jag är alldeles oskyldig inför Gud och mitt samvete, det är också säkert, och om min värdaste herre i alla fall skulle vilja med klagomål skaffa en hederlig man schåkaner, så tager jag mig den friheten att i största ödmjukhet protestera efter min värdaste herres pass, ty att detta är min rättighet, det är säkert.»

»Ja, det är er rättighet, det är säkert,» härmade den resande; »men det förefaller mig rätt besynnerligt likväl, att en sådan kontrabandsskråpuk, som ni är, skall fråga hederligt folk efter pass. Tag imedlertid hit den gula läderportfölj, som jag vid mitt inträde i denna mördarekula satte ifrån mig på ett bord derborta; i den finnes mitt pass bland mina andra papper.»

Herr Spöstedt gick, men efter något sökande, sade han: »pottföllen finnes icke här, det är säkert.»

»Då skall du ansvara mig för den, du gamle skälm! ropade den

resande och for häftigt upp emot honom, »eljest skall jag skaffa dig på pålen, som så länge väntat på sin högsta prydnad.»

»Värdaste herrn behagar titulera mig för Du, det är säkert,» svarade herr Spöstedt, icke litet sårad; men en annan kan vara likaså god som en annan, det är säkert, och alla, sjelfva nådi landshöfdingen, kallar mig för herre, det är säkert; ty jag är född af hederliga föräldrar och jag har åtnjutit en vårdad execution, det är säkert. Hvad det anbelangar att komma på pålen, så pretenderar jag att min nya bror aktar sig sjelf, det är . . . .»

»Säkert», ville naturligtvis herr Spöstedt säga, men detta ord hann aldrig öfver hans läppar, emedan dessa tilltäpptes af en så kraftigt applicerad munfisk, att tänderna skallrade och herr Spöstedt sjönk till golfvet, en fallen Silenibild.

Som vittnen saknades till nämnde munfisk och herr Spöstedt af lång erfarenhet visste hur lätt man kommer undan af brist på sådana, uppsteg han med konsladt lugn, men inom sig kokande af ilska och harm. Tigande gick han att ställa sig bakom den skyddande disken och påtände en bedröfligt lysande dank, fastklibbad i en buteljhals. Då nu den resande ytterligare påminte om sin portfölj, svarade herr Spöstedt, som var mycket slängd i lagen, liksom i franskan, i det han torkade sin blödande mun: »Lika säkert som jag nu blöder efter herrns ogentila och oliberala attention mot min personliga dräng dividy, lika säkert är det äfven, att jag aldrig mottagit, eller ens obsalverat herrns potteföll, det är visst och säkert, och som jag, Gudi vare lof! lefver i ett fritt och konstschittutonellt land och i ett upplyst tidehvarf, kan jag omöjligt af någon bland despottismens Ox- eller ko-ryféer dömas till skadestånd, och ännu mindre till pålen, det är säkert».

Som den resande inom sig måste erkänna att det förefanns en viss grad af sanning i den inpiskade gamle skälmens rotvälska, beslöt han att tala ur en något fogligare ton; men just som han stod i begrepp att utföra detta, inträdde den gosse, som skjutsat honom till Slagsmåla, med kappsäcken och begärde, darrande, sina skjutspenningar, emedan han fruktade att den resande än en gång kunde blifva galen. »Ja, dem skall du få och goda dricks pengar till, min raske pojke,» sade denne vänligt och förde handen till bröstfickan i sin blus, der plånboken var förvarad.

Men det stod skrifvet i ödets bok, att denna dag skulle vara full af förargelser och förluster för vår stackars olycklige resande. Han kände och kände i blusfickan, i rockfickan, kort sagdt, i alla möjliga fickor, men plånboken var och förblef borta.

(Forts.)

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 33.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

EN VÄL ANVÄND FÖRMIDDAG.

BERÄTTELSE AF ESBJÖRN.

(Forts. o. slut från N:o 32.)

Svanschöld drog på sig sina stöflor.

»*Nu,*« *pustade han vid detta rätt allvarsamma arbete,* »*har väl min kära Tranhjerta ett späntande, innan han kan afvinna hennes läppar det afgörande ordet.*« *Hon inväuder säkert, att deras bekantskap är alltför kort — låt se, med alla skiljsmessor inberäknadt, omkring aderton timmar. Hon inträffade i går klockan sex på kolifejen hos min k. morbror, och min k. kamrat lät genast presentera sig, för att kunna bjuda upp henne till en kotiljong. I en sådan dans ligger visserligen ostridligt ett närmande, men att fria redan dagen derpå — det vågar man blott, då man redan tillbragt femton år i garnison.*«

»*Hvad ser jag!*« *utropade Svanschöld, som i detsamma kom att närma sig ett af fönstren,* »*hon och han ensamma, utan min kusin! De komma hitåt, förtroligt samspråkande. Gud och folket! Medan jag knapt hunnit göra min toilett, har han gjort hela sin husliga lycka. Men också visar thermometern*« *— en sådan hängde i fönstret —* »*tjugusju grader redan i skuggan. Det är den enda möjliga förklaringsgrunden för en så hastig känslornas utveckling.*«

Några ögonblick derefter inträdde Tranhjerta i rummet.

»*Jag kom, jag såg, jag segrade,*« *deklamerade han pathetiskt.*

»*Jag! jag kom att se hur du segrade,*« *svarade Svanschöld;* »*ifrån fönstret såg jag bror, som triumfator. Men hvar ha'n j gjort af min kusin? I kraft af slägtskapen, fordrar jag fullständig redogörelse för hennes person.*«

»*Jag råkade din kusin och min fästmö*« *— Tranhjerta lade en utomordentlig vigt på det sista ordet, —* »*upp i parken, vid det Japanesiska templet. Medan min fästmö sysselsatte sig med att nypa en nystoppad Japanesare i näsan, hviskade jag till din kusin:* »*Min fröken! värdigas af nåd förunna mig tillfälle till några minuters enskildt samtal med mamsell * * *. Mitt lugn, min lycka bero derpå.*« *Det syntes tydligen att din kusin är varmt intresserad för min lycka, ty som en pil störtade hon ut ur templet, ropande högt:* »*Ah! se der har jag min bortflugna kanariefogel.*« *Jag kunde för ögonblicket icke upptäcka andra flygande varelser, än grå sparfvar. Mamsell * * * ville skynda efter din kusin, men jag stängde henne vägen med ett knäfall.*«

»*I stället för min kusins kanariefogel, fick hon endast sigte på dig, din olycksfogel!*«

»*Hvad jag talade väl och hvad hennes händer voro vackra! Du vet jag har en passion för vackra händer! Jag hade fattat begge hennes händer, och kysste dem turvis! O! midt i detta ögonblick kände jag, att ombyte förnöjer.*«

»Ack! herr kapten!« stammade hon. »I er tjenst,« svarade jag, »vill jag aldrig blifva annat än löjtnant.« I denna stund af hänförelse, sänkte jag mig ända ner till dig, subalterna menniska!«

»Jag förlåter dig ditt fältväbelsskryt så nyss efter en vunnen seger. Men emedlertid ville jag ha gifvit halfva mitt qvartal, ingvarteringspenningarne inberäknade, för att ha sett ditt knäfall vid det der ömma tillfället. Usch! hvad dina långa ben måtte ha skräpat i det Japanesiska templet.«

»Jag förlåter dig, afundsjuke yngling! dina låga anfall mot mina ben! På min förlofningsdag ger jag dig derföre amnesti.«

»Och hon kunde ändå slutligen förmå sig att säga: Ja, till din förflugna proposition? Jag begriper icke den flickan.«

»Det är mycket lätt förklaradt, ty du har aldrig lärt dig att begripa det ädla, det öppenhjertiga och oskuldsfulla. Du mäter allt efter ditt stadsmått. Jag beklagar dig, Svanschöld!«

»Beklaga mig i fannoma, om dig täckes! Menar du icke jag vet, hvad det vill säga att vara förlofvad. Tror du icke att jag har varit det — låt se — åtminstone sju gånger.«

»Jemt så många resor kan en rättfärdig falla och stå upp igen. Akta dig för den åttonde gången.«

»Akta mig! Nej det ärnar jag bestämdt icke. Trotsar man mig, så förlofvar jag mig på fläcken i ren förargelse. Tror du icke jag kan fria lika tvärt som du, och lika tvärt få: ja?«

»Kanske,« invände Tranhjerta och strök sina mustascher, »skulle jag till min fördel kunna åberopa en högre grad af älskvärdhet och en högre grad i arméen.«

»Merendels skulle jag tro, att löjtnanterne ha bättre tur än kaptenerna.«

»Då har du aldrig läst rullan. Nej! min kära Svanschöld! förhäf dig icke mot dina förmän! En kapten vid gardet (studera häfderna!) är en half landshöfding; men löjtnanten endast en half kammarherre! Och det finns ingen af våra unga damer, som icke redan i skrifboken gjort bekantskap med den vackra sentensen: »Välj klokt, om du vill utvaldt njuta.«

»Tranhjerta!« ropade Svanschöld och sprang upp, »jag åtager mig att vara förlofvad, innan vi sätta oss till bords i middag.«

»Ja, med någon ladugårdspiga, möjligen med hushållerskan. Men jag anser mig böra erinra dig, att du, under sådana förhållanden, svårligen kan tjena qvar vid regementet.«

»Du tyckes söka tvist med mig! Vill du slåss med mig?«

»Nej, min bror! nej! jag har helt annat att tänka på, än att slåss. Tvärtom, jag lyckönskar dig, förutsatt att "la future" är dig värdig.«

»Hon skall vara af fullkomligt lika god adel, som jag sjelf.«

»Men, kom väl ihåg: innan middagen. Jag måste på nykter mage bli vittne till din lycka. Annars tror jag ej mina ögon.«

"Åh! uppenbarelsen skall bli alltför ögonskenlig, att lemna något spelrum för din skepticism," svarade Svanschöld och skyndade bort.

*Middagen var redan serverad i den stora familjesalen. Svanschöld förde sin kusin fram till Tranhjerta, som stod inbegripen i liflig kurtis med mamsell * * *.*

"Min fästmö," yttrade han, pekande på kusinen, och ett satiriskt leende lekte kring hans läppar.

Tranhjerta bugade sig, något bestört.

"Fästmö, med fars och mors redan erhållna bifall," tillade Svanschöld och vägde tungt på de sednare orden.

*"I sådant fall" återtog Tranhjerta med en sidoblick på mamsell * * *, "torde man kunna säga, att vi begge väl användt vår förmiddag."*

— *Pietistisk ifver i Berlin. Den enskilda verksamheten för ascetiska ändamål ökas dagligen i Berlin. Ett bolag, under namn af "Den evangeliska bokföreningen," vann den 16 sistl. Januari regeringens sanktion, och fick den 30 i samma månad kongl. fastställelse på sina stadgar. Det har börjat sin verksamhet med utgifvande af Speners katekes, Arndts skrifter, o. s. v. — En till Berlin anländ missionspredikant, Krummacher, håller der såkallade gästpredikningar ("gastpredigten"), svarande mot de bekanta gästrollerna på teatern, och har ofantligt tillopp på åhörare och åhörarinnor. Till andan och syftningen af hans föredrag, kan man sluta från följande fråga i en af hans predikningar: "Hvad skall man väl säga om de kristna furstarne, hvilka ännu alltjemt offra sina bästa krafter för vetenskap och konst, och derigenom befrämja atheismen?"*

— *Onkel Adam ett fruntimmer. Uti en Amerikansk veckoskrift, the golden rule, annonseres en öfversättning på engelska af Onkel Adams hämnd och försoning, med följande upplysning om författaren: "Detta arbete är af ett svenskt fruntimmers penna, en förtrolig vän till Fredrika Bremer och som intager den högsta literära rang i Stockholm, der hon under några år har varit engagerad mot ett högt honorarium, såsom hufvudredaktör för en populär periodisk skrift."*

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 34.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

LOPATINSKIS DÖD *),

af Thoddeus Bulgarin.

(Öfversättning från Ryskan.)

I Kuopio, en stad i Nya Finland, höjer sig, på midten af torget, en gammal Luthersk kyrka, omgifven af en begrafningsplats. En höstafton sutto några Ryska officerare på de mossiga grafstenarne och förnötte tiden med angenäma samtal om fäderneslandet, talande tillika om sina framtida förhoppningar och sina hjertans små angelägenheter. Åsynen af grafvarna, templets göthiska architectur, och aftonens stilla frid, gaf deras sinnen en melankolisk stämning. Den vidsträckta insjön Kallavesi, som sköljde murarna af de vid stranden belägna husen, låg vidtomfattande, med sina i fjerran bortdöende vågor, i aftonglansens milda ljus, utsträckt för deras blickar. Aftonen var så skön och skär som endast en nordisk afton kan vara. Emellan klipporna och de små öarna, som voro betäckta med grönska, framskymtade de Svenska kanonbåtarne, som alltjemt hotade staden med förstöring, och hvilkas kanoner så omsorgsfullt dolde inom sig mången ädel krigares död. Aftonskotten dundrade i det Ryska lägret, och officerarne uppstego för att återvända till sina nattläger.

»Mina vänner!« sade Lopatinski, »detta kanonskott, som kallar oss till hvila, är detsamma för krigaren, som det sorgliga memento mori för de fromma bröderna af Carthesianer-orden. Kanske, då vi i morgon samlas för att sluta det i dag började samtalet, någon af oss här närvarande måste genom mullen afhöra slutet. Se der vår qvartermästare!« fortfor han, pekande på en dagen förut stupad officers friska graf; »detta trädkors underrättar ingalunda efterverlden om hans ärofulla död; hans namn bevaras inom luntor och archiv-papper och endast en moders eller makes sorg förlänger på jorden minnet af hans tillvaro. Lofvom derföre hvarandra att bevara våra namn från denna glömska, som förefaller mig så förskräckande och i händelse någon af oss finner en ärofull död, må de öfverblifvande beskrifva hans bragder; detta skall åtminstone till en del trösta våra vänner och anförvandter, som kanske bittert beklaga förintelsen af vår individuella existence». — Alla officerare låfvade att punktligt uppfylla detta löfte, som de tillika afgåfvo, och tysta närmade de sig till lägret. På vägen mötte dem en uhlanvaktmästare, som gaf ordres åt Lopatinski, att han genast måtte begifva sig med sin pluton, att konvojera qvartermästaren kapten baron K., som blifvit skickad att afteckna stränderna af Kallavesi på ett afstånd af tjugu verst från staden; vaktmästaren omtalade vidare, att hans komando redan vore i ordning. Lopatinski häpnade; han tvi-

*) Jacob Borisowitsch Lopatinski, en godsägare i Woroneschska och Harkowska Gouvernementerna, inträdde i tjenst, vid 18 års ålder, som junkare vid Lifgardets Husarer. År 1800 blef han befordrad till kornett vid Hans Kejserliga Höghet Cesarewitsch och Storfursten Constantin Pawlowitsch uhlan-regemente. Befordrades till lieutenant 1806. Deltog i kriget i Österrike 1805 och Preussen 1806. Belönades vid Friedland, för ådagalagd tapperhet, med S:t Wladimirs-ordens 4:de Class. Stupade i Finland i September månad 1808.

stade länge med vaktmästaren om turen och slutligen öfvertygad om rigtigheten af hans ord, skyndade han dit pligten kallade honom.

Då han närmade sig lägret, stadnade han för att taga afsked af sina kamrater. — »J hafven, mina vänner, utan tvifvel märkt min förvirring?« sade Lopatinski, »jag måste tillstå, att en mörk aning vaknade uti mitt sinne, då jag såg vaktmästaren; han tycktes mig vara ett dödens sändebud. — J kännen mig och j tviflen väl ej på mitt mod, men jag måste öppenhjertigt säga er, att mitt hjerta aldrig slagit så häftigt som nu då vaktmästaren meddelade mig bortkommenderings-orderna. Jag har varit i heta strider; utan bäfvan ryckte jag mot Franska kanonerna vid Austerlitz och med nöje fäktade jag med pantzarriddarne vid Friedland. Kulornas pipande och granaternas smattrande, hafva aldrig bragt mitt blod i en så häftig svallning, som vaktmästarens enkla ord i afton. — Mina vänner, detta är en bedröflig aning, vi återse hvarandra aldrig mera.« — — Det var ingen tid att räsonnera, trösta, öfvertyga. Uhlanerna sutto redan på sina hästar. Kapten K. väntade. Ordonnancen framförde Lopatinskis ridhäst. Han kastade sig hastigt i sadeln, kommenderade — och i detsamma som truppen satte sig i rörelse och for från lägret, sporrade Lopatinski sin häst, för att komma i spetsen af sin trupp. — Officerarne sågo i hans hand en näsduk och gissade att han med den aftorkade sina tårar.

Denna tilldragelse gjorde ett djupt intryck på alla Lopatinskis bekanta. Alla älskade och värderade honom; han var en utmärkt officer, så väl i fält som vid fronten: själen i krigiska samtal, en god vän och pålitlig kamrat. Hans karaktärs eldighet, hans skarpa förstånd och utomordentliga öppenhjertighet inblandade honom stundom i små tvister, så vanliga emellan unga män och i synnerhet emellan militärer. Men denna hetta, hans enda lyte, beskuggade icke det ringaste hans sköna själs egenskaper. — Gerna umgicks man med honom; emedan dan han var så innerlig emot alla. Mycket förlät man honom, ty aldrig var han för sen, att öfvertygad, erkänna ett begånget fel; och hvad kunde han väl annat, då han aldrig med beräkning ville såra någon och aldrig någonsin visste hvad hämd ville säga. Den som vänskapligt räckte honom handen, den vann hans hjerta. Han fördrog skämt med tålamod, men kunde ej tåla försmädligheter; han sårades ej af menniskors köld, men en föraktlig blick bragte honom i raseri, emedan han kände sitt eget värde. Med ett ord, den som närmare kände Lopatinski, måste älska honom; han hade en utmärkt officers och en ädel menniskas alla egenskaper.

Hela den följande dagen talades i lägret ej om annat än om Lopatinskis aningar. Många oroades af hans förutsägelse, andra bemödade sig att skingra sin sorgsenhet, i det de försäkrade sig och andra, att samtalen på begrafningsplatsen upprört Lopatinskis sinnen, och hopat mörka moln kring hans eljest ljusa tankar. Några till och med skrattade åt denna barnsliga aning. Andra dagen mot qvällen väntade man honom till lägret. Enligt noggrannaste beräkningar, var ingen fara att förutse. Svenskarne befunno sig bakom sjön i Toivola

och om de också hade velat komma öfver, så var det för dem omöjligt, att med sina små båtar öfverföra kavallerie; hvarföre man förutsåg, att, om också ett fiendtligt infanterie skulle möta dem, de skulle, såsom det också var dem anbefaldt, med lätthet kunna retirera, ty truppen var egentligen utsänd för ett helt annat ändamål, och derföre nödsakad att undvika handgemäng med fienden. — Så trodde alla, men man misstog sig. — Lopatinski förutsade och hans förutsägelse skulle gå i fullbordan.

Följande dagen vid middagstiden återvände tvenne uhlaner, den ena ridande, den andra till fots, till lägret och förtäljde att kapten K. blifvit tillfångatagen, truppen hade blifvit nedgjord. Lopatinski hade stupat.

Enligt sedermera erhållna underrättelser fann man, att denna olyckliga händelse tilldragit sig på följande sätt. — Truppen som mot qvällen utmarscherat, ankom om morgonen till sin destinationsort. Under det kapten K. sysselsatte sig med sitt aftecknings-arbete, bemödade sig Lopatinski att recognosera fienden och göra sig bekant med den kringliggande nejden. — Den närmaste byn var belägen 10 verst från stranden; af Svenskarne hörde man ej det ringaste och sålunda beslöts, att man skulle tillbringa natten ute på fältet, och följande dag, efter slutad recognosering återvända till Kuopio. Men emot qvällen uppstod ett förfärligt oväder, horizonten betäcktes med mörka moln, regnet nedflöt i strömmar, ljungeldar korsade oupphörligt hvarandra; de starka åskslagen kommo jorden att skaka, och echot från de vilda klipporna fulländade den hemska taflan, som de emot hvarandra stridande, outgrundeliga naturmakterna företedde. — »Hvarföre skola vi utan nödtvång, stadna här på fältet, för att uttrötta manskap och hästar,» sade Lopatinski till kapten K., »vore det ej bättre om vi toge nattqvarter i byn der borta». Kaptenen samtyckte, och med glädje ilade truppen åt det håll, der byn bordt ligga. — För att komma till byn måste man passera en tät skog, som låg på en upphöjning, genomskuren af små gångstigar, som nu voro förvandlade till strida bäckar. — Truppen förlorade den rätta vägen och irrade i några timmar kring skogen. Emedlertid hade stormen mot midnatten stadnat och uhlanerna mötte i skogen en kolare, hvilken i sin koja öfvervarit oväd ret, och nu återvände till sin boning, som låg en half verst från sjelfva skogsranden. Lopatinski, förlitande sig på kolarens ord, att truppen befann sig långt från byn, beslöt att hvila i hans boning och efter några timmar återvända till sjöstranden. Ankomne till kolarens hus, afsadlade uhlanerna sina hästar, bundo dem under ett skjul, tände upp en stor eld och lägrade sig der omkring. Lopatinski utlade poster till häst åt fältet och till fots åt skogen, och lade sig sedan sorglöst att hvila i hyddan, der äfven kapten K. och en ordonnance befunno sig. (Slutet följer).

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 35.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

LOPATINSKIS DÖD,

af Thaddeus Bulgarin.

(Forts. o. slut från N:o 34.)

Kolaren förrådde Ryssarne, han visste att man samma natt väntade ett compagni Savolax-jägare till byn, som var endast tre verst från hans boning, och vid sitt första möte med Ryssarne hade han beslutit att öfverlemna dem i sina landsmäns händer. Sedan han lockat Ryssarne till sig, skickade han genast en gosse till Svenskarne; hvarefter, då uhlanerne insomnat, han gömde sin familj i skogssnåret och gick sjelf att möta Svenskarne, för att förbi vakterne, föra dem in på sjelfva gården. — En djup tystnad herrskade öfver allt i skogen, elden hade till det närmaste slocknadt. Uhlanerne såfvo, invecklade i sina kappor; vakten, som såg efter hästar och vapen, kände sömnen tynga på sina ögonlock och lutade sig halft medvetslös emot en gärdesgård. — Plötsligen skallade en salfva ur de Svenska gevären, och hoppande öfver gärdesgården inträngde Svenskarne på gården. Förskräckte och förvirrade, med sömnen hängande i ögonhåren, rusade uhlanerne upp; nattens mörker, det oväntade anfallet, okunnigheten om fiendens ställning och antal, det ringa utrymmet, allt detta gjorde dem än mera handfallna. — Några lågo redan dödade af de första skotten; de öfriga skyndade till sina hästar, men Svenskarnes bajonetter hälsade dem från denna och alla sidor. — Död eller fångenskap var det enda de hade att välja på. Tvåhundra Svenskar hade öfverfallit tjugu Ryska cavallerister till fots; ett ögonblick ännu och truppen fanns ej mer, den mörka döden hade med sin hvässade lia skördat alla dess lemmar; endast Lopatinski stod ännu lefvande vid dörren till kolarens koja. Vid första skottet hade han sprungit ur hyddan, men då han såg att allt var förloradt, återvände han lugnt, kastade på sig en filtkappa, ställde sig i dörren med blottad sabel, befallte ordonnancen tillstänga fönstren med några stockändor, som voro inburne för att brännas och, i det han vände sig till kapten K., sade han, »Farväl, baron! — jag dör». Emellertid rusade en hop Svenskar med en officer, emot dörren till hyddan; tvänne de djerfvaste sträcktes af Lopatinski till marken, de öfriga ville skjuta, men officeren hejdade dem. Denne officer hade länge vistats vid gränsen af Gamla Finland, och talade ganska flytande Ryska språket. — Seende till hvilket förtvifladt motstånd Lopatinski hade bestämdt sig, och högaktande hans tapperhet, ville han ej låta honom med lifvet plikta, för sin oförvägenhet. — »Gif dig!» ropade den Svenska officeren, »jag låfvar i öfverbefälhafvarens namn dig friheten; vi veta att värdera våra fienders militära dygder, och vilja ej betjena oss af din olycka. Gif dig, tappre Rysse! du ser att ditt motstånd är fåfängt!» Lopatinski betänkte sig ett ögonblick. »Nej,» sade han, »den som ej lyckats försvara sin frihet med vapen, den må dö!» — Med dessa ord rusade han emot de Svenske soldaterne,

tvänne fällde han på stället, några sårade han och, omgifven på alla sidor af bajonetter, ännu döende dödande den, som gaf honom hans banesår, nedföll han sedan han utropat: »Lef väl, Ryssland! glöm ej din käre son». — Tvänne dagar sedanre utgåfvo Svenskarne Lopatinskis lik, som med alla militära ärebetygelser begrofs i Kuopio, på samma ställe af begrafningsplatsen, der han tillbragt aftonen före sin bedröfliga afresa. — Hans tappre kamrater fuktade med sina tårar den graf, som dolde, så många förhoppningar för fäderneslandet. — Lopatinski dog, som en hjelte och förvärfvade sig sjelf och sitt regemente till och med fiendens högaktning. Då Svenskarne vid avantgardet och förtrupperna sågo uhlaner och då de talade med Ryska vakterna, påminte de alltid om Lopatinski och om hans ärofulla död: och då de ej visste namnet på de Ryska regementerne, kallade de alltid uhlan-regementerne för Lopatinskis. En smickrande belöning för en tapper krigare! Huru skön är den icke i jemförelse med hvad förrädaren och den klenmodige vinner, som, utan afseende på de tjenster de göra fienden, till och med af dessa och det med skäl, vanäras och föraktas.

Vore jag historieskrifvare, poet eller konstnär, så skulle jag med bjerta färger för efterverlden framställa den tappre Lopatinskis död; men jag är det icke. Jag är krigare och uppfyller endast ett vid grafvarne taget löfte, det ingen bör lemna ouppfyldt, då jag i korthet berättat, hvad som föranledde hans tidiga hädanfärd. — — Måtte hvarje ung officer öka sin erfarenhet med denna sorgliga tilldragelse, och finna att man i ett fiendtligt land ej bör tro någon, än mindre stödja sig på folkets utsago, utan att man alltid bör vara så försigtig, som säge man sig ständigt kringränd af fienden. — Den åter, som råkat i en sådan belägenhet som Lopatinski, den bör, till heder för sin fana och till sitt fäderneslands ära, följa hans exempel och påminna sig dessa hans ord: »den som ej lyckats försvara sin frihet med vapen, den må dö!»

— Rysk segelsällskap, efter engelska yacht-klubbens mönster. Genom ett tillkännagifvande till ryska generalkonsuln i Danzig, har nyligen blifvit bekant, att en »yachtklubb» bildat sig i Petersburg och af regeringen erhållit serskild flagga och vimpel. Endast ryska adelsmän, som äga en icke i handel begagnad farkost om föreskrifven drägtighet, kunna vara ledamöter af klubben. Hvar jakt har sitt nummer.

— Ett nytt slags stöfvelknekt. En engelsk officer hade i Indien roat sig med elefantjagt och just afskjutit sina fyra gevär, då en elefant störtade emot honom ur skogssnåret. Endast den snabbaste flykt kunde rädda jägaren, som äfven sprang allt hvad han förmådde en 400 alnar, men snart insåg, att elefanten skulle inom kort hinna upp honom. Lyckligtvis nådde han ett träd och klättrade uppför stam-

men. En half sekund till och han skulle undkommit sin förföljare; men innan han kunde draga venstra foten efter, fick elefanten fatt i den med sin väldiga snabel och drog i densamma. Engländaren å sin sida drog uppåt, emedan han heldre valde att få ett ben afslitet, än helt och hållet falla i elefantens våld. Kampen varade imedlertid icke länge, ty till den förföljdes glädje och förföljarens harm gick stöfveln af och befriade foten. Elefanten sönderslet stöfveln, men vek icke från stället utan blef 24 timmar stående under trädet. Lyckligtvis kom efter denne tids förlopp en infödd i grannskapet, hvilken jägaren underrättade om sitt farliga läge och som från nästa by uppbådade folk, som förjagade elefanten genom skrik och buller.

— *Mekanikens framsteg. En mekanikus i Wien, som för närvarande vistas i London, förevisar der en automat, hvarpå han arbetat i 25 år och hvilken vida öfverträffar Vaucansons automatiska mästerstycken. Förmedelst ett vid automaten anbragt klaviatur låter han honom uttala icke blott särskilda vokaler och konsonanter, utan äfven ord, meningar och hela satser. Automaten sjunger noter med text, gråter, skrattar, m. m. Dess mun är försedd med en tunga af kautschuk och dess läppar röra sig så naturligt och förvillande att man tror sig se en lefvande menniska. Ljuden som automaten uttalar äro fullkomligt rena och tydliga, och låta endast något affekteradt och egendomligt.*

— *Den minste dvärg, som någonsin blifvit sedd, skall befinna sig i Capstaden. Han är redan 25 år gammal och icke mera än 16 tum hög. Han röker tobak med passion, och man kan tänka sig hvad cigarrer i hans mun skola se kolossala ut!*

— *En münchhausisk historia. I en tysk tidning läses följande skämt: «Ur en tidning för år 1846. Paris den 22 Juni. Regeringen har i dag genom telegrafen erhållit underrättelse om en förfärlig olycka som inträffat i England. Våra läsare känna den underliga idé engelsmännen fattat, och genast utfört, att bygga en underjordisk jernväg mellan London och Edinburg. I förrgår den 20 invigdes denna med gas upplysta jernväg. Tåget afgick från London, med mer än 30,000 passagerare, hvaribland den kungliga familjen, ledamöterna af de fem kamrarne, korteligen alla politiska, litterära och kommerciella auctoriteter som finnas i London. Detta tåg är försvunnet. Då det skulle färdas under den bergskedja, som skiljer England och Skottland, har det blifvit krossadt af en del utaf Tunneln, som instörtat. Genom denna förfärliga händelse befinner sig England i närvarande ögonblick i ett tillstånd, alldeles exempellöst i historien. Det har hvarken konung, prinsar eller folkrepresentanter.*

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 36.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

PLÅNBOKEN.

BERÄTTELSE AF BRN *).

Gifves det i hela naturen något lifligare, trefligare, fridfullare ljud, än ett muntert, hjertligt skratt från en ung, yr och lefnadsglad flickas oskyldiga, rosiga läppar? Jag tviflar högeligen, och så lysten än vår finörade och förståsigpående tid visar sig efter både ljud och oljud, alltifrån silfvertonerna från den allmänt dyrkade halfgudinnan Linds himlamun ända ned till de barbariska kommandoord, som frampressas ur hjeltebrösten på ladugårdsgärde, vågar jag dock påstå, att man, utan att göra sig hvarken kostnad eller besvär, när som helst kan få höra mera upplifvande och hjertgripande, kanske rättare hjertknipande, toner, om man endast har den oskattbara lyckan att få umgås med en liten skälmsk och glad förtjuserska. Och nog olycklig att sakna ett så angenämt umgänge är väl ingen, då, som man vet, vårt kära fädernesland är lika rikt på vackra och glada flickor, som på jern, och skulle med fördel, samt utan att taga sig för nära, kunna exportera af den förra varan, liksom af den sednare.

Ett sådant muntert och hjertligt skratt, som här ofvan är omnämdt, hördes en vacker sommarafton bortom den tvära krökningen af en landsväg, som slingrade sig utför en lång, med rik löfskog beväxt backe, vid hvars sida en täck insjö utbredde sin klara yta. De små sångfåglarne, hvaraf träden hvimlade, höllo nu som bäst på med sjungandet af sin aftonpsalm, men långt ifrån att låta skrämma sig af de främmande ljuden, ansträngde de tvärtom ytterligare sina klara strupar till en munter och högljudd täflan, ty deras lyckliga instinkt sade dem, att de unga väsenden, som nu nalkades, voro lika glada och oskyldiga, som de sjelfva, och att de visst icke skulle kunna tillfoga dem något ondt. Få ögonblick derefter framskymtade mellan löfven på en tätt vid vägen stående hasselbuske tvenne - - - kråkor. »Kråkor? fy! hvad skall väl detta bli af!» — hör jag härvid mina älskvärda läsarinnor utropa, men om jag nu säger att de kråkor, hvarom här är fråga, hvarken voro svarta eller grå, hvarken hade näbb eller klor, utan helt enkelt voro gjorda af rosenrödt taft, hoppas jag vara tillräckligt förstådd. Eller kallar man icke vissa smånätta, solskyggande sommarhufvudbonader för kråkor? Jag vill åtminstone minnas att så är. Men voro kråkorna nätta, vackra och rosenfärgade, öfverträffades de dock vida af de förtjusande ansigten som de omslöto, och hvilka just nu presenterade sig för min dygdädla sångmö, hvilken ställt sig i backen för att lura ut något äfventyr, om hvilket sedan en visa kunde göras eller en följetongsartikel fabriceras.

---

* Ur ett Svenskt blad.

Att omständligt och minutiöst beskrifva vackra fruntimmersansigten, att med fantasiens tumstock mäta upp längd och bredd på panna, näsa, mun, ögon, öron, haka och kinder, att vidare förflytta sig ned till den skimrande alabasterhalsen . . . är ett både påkostande och otacksamt göra: påkostande, emedan, för att nyttja Lidners ord, det ingalunda är godt att

på en trästol sitta
och dikta om så mycket skönt,

af hvilket man dock aldrig sjelf kan komma i högönskeligt åtnjutande; otacksamt, emedan flertalet af läsare gemenligen hafva brådtom och sällan gifva sig tid att genomögna den noggranna förteckning på diverse fullkomligheter, som författaren uppräknar i den enfaldiga tro att läsaren skulle se med hans partiska öga. Denna historiens förtäljare nöjer sig således med den enkla förklaring, att de båda damer, som nyss framträdt på scenen, befunno sig i qvinnans herrligaste blomstringsålder och dertill voro «alldeles ofantligt» vackra, ehuru en väsendtlig olikhet herrskade mellan deras skönhet. Den ena, något längre och smärtare, var nemligen blond; den andra brunett och i rik besittning af detta sprittande lif och dessa fylliga tjusande former, som äro brunetterna så egna.

»Ack, du söta, älskade toka, som så kan skratta!» sade blondinen och häftade sitt klara, något litet melankoliska öga på brunettens skälmska, glädjestrålande anlete.

»Hvad kan jag väl göra annat?» svarade denna, sedan hon ändtligen med en ansträngning, som framtvingade tårar i hennes svarta, eldiga ögon, lyckats att hämma utbrotten af sin skrattlust — »hvad kan jag väl göra annat, då du, min goda Agnes, så varmt och svärmande, som en herdinna i Schlaraffenland, talar till förmån för en afdankad friare? »Lek ej med den heliga elden» — sade du — »genom din barnsliga oaktsamhet kan du tända ett bål, på hvilket J slutligen båda blifven förtärda.» Ur hvilken gråtmild roman har du väl tagit denna sublima fras? Men, allvarsamt sagdt, är då jag så eldfängd af mig, som du synes tro, då du framkastat denna ohyggliga vink om mitt fasansfulla öde att slutligen brinna på bål? Ha, ha, ha! Har jag icke, tvertom, alltsedan mitt sextonde år, visat mig vara brandfri som en kassakista, ehuru jag oupphörligen varit utsatt för en svärm af dessa efterhängsna och odrägliga mordbrännare, som man gemenligen kallar brödfriare? Och tror du dessutom, att en sådan istapp som kammarherre Nyckelhjelm, den sista och tråkigaste af dem alla, skulle kunna brinna upp? Det är ju en fysisk omöjlighet, min goda vän, och således kan du vara fullkomligt lugn för oss båda . . . .»

»Men han älskar dig så outsägligt, goda Hortensia!» sade blondinen, i det hon gaf sin vän en mildt förebrående blick, »hvad du kal-

lar köld, är icke annat än ett blygt älskande sinnes fruktan, att af dig blifva missförstådt eller begabbadt . . . .»

»Kammarherre Nyckelhjelm, blyg!» utropade brunetten, eller Hortensia, som vi hädanefter vilja kalla henne, »nej, nu börjar du bli så tokrolig, att man kan skratta sig till döds. Hur kan du tro att det någonsin funnits en blyg kammarherre, och hvad Nyckelhjelms blyghet särskildt beträffar, kan man, utan att göra mannen den minsta orättvisa, framför densamma sätta ett O, lika stort som hans egen enfaldiga och gapande mun.»

»Du elaka, som vill förlöjliga allt, äfven kärleken, denna den heligaste, ljufvaste, mest sublima känsla som rör sig i menniskans bröst! Men du har ännu aldrig älskat, olyckliga, och jag beklagar dig; ty för dig är ännu lifvets skönaste gåta olöst. Ack! när jag endast tänker på min frånvarande Rudolf, denna min själs innerligt och evigt älskade, betager mig en känsla af så namnlös ljufhet, att jag tycker mig på osynliga vingar buren mot de öfversaliga regioner, der . . .»

Men här afbröts svärmerskan ånyo af ett så hjertligt och uthållande skratt, att hon nödgades tvärstanna på sin nyss begynta fart till himla. Sårad vände hon sig bort och hennes stora blå ögon fylldes med tårar; men i samma ögonblick tystnade också Hortensias munterhet. Med det vänligaste, oemotståndligaste leende slog hon sin runda arm om vännens hals och kysste så länge och ömt hennes i början något motsträfviga mun, att den slutligen drog sig till ett mildt förlåtande småleende.

(Forts.)

— Ifrån Aelen i Schweitz skrifves, att vid en derstädes den 9 Maj, af engelska missionärer föranstaltad fruntimmerssammankomst, en del af stadsinvånarne inställde sig utanför samlingshuset med en brandspruta och sprutade bort de damer, som ville besöka sammankomsten.

— Judarnes antal i Europa. Enligt en Nordamerikansk uppgift (i »The faithful Watchman of Zion») har Italien 50,000 judar, Holland och Belgien 80,000, England 30,000, Danmark och Sverige 5,000, Ryssland 60,000, Polen 1,500,000, Ungern 160,000, Europeiska Turkiet 300,000 och andra delar af Europa 1,000,000, tillsammans 3,185,000.

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 37.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

PLÅNBOKEN.

BERÄTTELSE AF BRN.

(Forts. fr. N:o 36.)

»*Nå, jag visste väl, jag, att du icke länge kunde vara ond på din egen Hortensia, sådan yrhätta hon också är!*« *utropade den glada flickan och klappade med sina små hvita händer.* »*Men sätt dig nu här bredvid mig på vår vanliga gamla hvilosten, så vill jag, till godtgörande af mitt fel, för dig aflägga en liten bikt. Du ser på mig med stora ögon och tror visst att jag har en kärleksaffär att förtro dig, men så långt är det icke kommet, ty för mig, olyckliga! är ännu* »*lifvets skönaste gåta olöst.*« *Nej, förlåt mig nu igen, att jag begagnar dina ord, men de klingade så hjertans roligt i mina oinvigda öron. Se så, nu vill jag vara allvarsam, liksom i pensionen, du minns, den gamle fransyska språkmästaren, under sista qvarten af lektionen. Nå väl, du är sjelf en lycklig, älskande och älskad fästmö, du drömmer ständigt om idel lycksalighet, som också ingen förtjenar i högre grad än du, goda, svärmande flicka! och som jag med full säkerhet tror mig veta, att jag är din bästa vän, näst honom, gudbevars! så finner jag det icke underligt att du vill unna mig samma lycka, hvaraf du är i så rik besittning — ja, att du till och med vill påtruga mig densamma. Vi harmoniera i allt, utom då vi komma på det olyckliga kapitlet om kärleken, öfver hvilken vi hysa temligen motsatta åsigter, men du misstar dig på det högsta, om du, dömande efter mina ofta obetänkta och skämtande uttryck, tror att icke äfven mitt lilla hjerta är mäktigt af någon varmare känsla för någon af det* »*motsatta könet*«, *som tanten i Irwings Alhambra uttrycker sig. Du vet bäst att jag icke är främmande för vänskap, och hvarje bröst som kan hysa vänskap är också tillgängligt för kärlek. Denna lilla bekännelse kan jag gerna göra, ty den blir ju* »*oss flickor emellan*«, *som man säger. Ja, jag känner*« — *och härvid antog hennes nyss leende och skalkaktiga ansigte ett allvarsamt, nästan högtidligt uttryck, på samma gång det färgades af den blygaste, jungfruliga purpurrodnad —* »*jag känner, att jag skulle kunna älska innerligt och varmt och troget, ehuru jag ännu icke sett någon man, som kunnat rubba mitt sinneslugn. Ser du, jag vill bli kär på min alldeles egna façon. Jag vill att kärleken skall vakna vid första blicken, blixtsnabbt och genom ett trollslag, liksom emellan Romeo och Julia, ty jag tror af hela min själ på det första intryckets vigt och varaktighet. Du ser således att äfven jag har mina svärmiska idéer, och Gud vete ändå, om icke mitt sätt att få mitt öde afgjordt är det klokaste, då det nu en gång för alla af Skaparen är bestämdt att qvinnan skall förljufva mannens dagar. Eller är det ej, uppriktigt sagdt, vida sämre att väga och väga förtjenster och fel om hvarandra på beräkningens lumpna vågskål, att låta förståndet oupphörligen dagtinga med hjertat och att slutligen, liksom en belägrad fästning, beslu-*

ta sig för ettdera af de tvenne enda vilkor som finnas: kapitulera eller afslå stormen genom ett raskt utfall. Och hvad är väl den kärlek som kommer så der småningom? endast en sömnig, omorgnad känsla, som man under tillbedjarens ögon arbetat sig till, liksom på dagsverke; ty nattens ro har den naturligtvis icke kunnat störa. Nej, jag upprepar ännu en gång, att mitt hjerta vid första blicken skall säga mig: han och ingen annan! Skulle nu denna han icke vara »à prendre« eller icke å sin sida kunna fatta tycke för mig, så vill jag ändock i förtreten blifva det första intrycket trogen och, med Guds hjelp, lefva och dö som ungmö. Här har du nu, goda Agnes, min bikt. Hvad säger du i din välvishet derom?

»Att den är högst egen och besynnerlig, liksom alla de idéer som uppstiga i ditt lilla kapriciösa hufvud. Men till en viss grad gillar jag dina åsigter om första intryckets makt. O, min vän, när jag första gången såg in i min älskade Rudolfs brinnande öga, som så innerligt och uttrycksfullt var fästadt på mig, då genomkorsades mitt högt klappande hjerta af tusende stridiga . . .« Här tvärtystnade den vältaliga fästmön, ty hon märkte vissa ofrivilliga ryckningar på Hortensias läppar, som förebådade ett annalkande utbrott. Hastigt vände hon sitt rodnande ansigte åt sidan samt sade efter några ögonblicks förlägen tystnad:

»Men säg mig först huru den afundsvärde man bör vara beskaffad, som skulle så der, ett, tu, tre, kunna vinna din kärlek.«

»Det har jag ännu icke så noga uppgjort med mig sjelf, och det är tid nog, ty kommer dag, kommer råd. Men litet grand kunna vi dock skärskåda honom, då vi icke hafva annat att göra. Först och främst bör han se någorlunda bra ut, ty då jag har den lyckan eller olyckan, hvilket man nu vill kalla det, att vara rik, ville jag åtminstone hafva något för mina pengar, som kan synas för hvar och en. Sedan skall han vara munter, qvick och glad, så att han tager allting, äfven det tungsamma äkta ståndet, lätt och icke visar mig en rynkad panna, som jag fruktar värre än döden. Slutligen skall han vara godlynt (ehuru det ingalunda skadar, om han skulle visa sig lite smått rasande emellanåt), så att jag må kunna älska honom af hjertans lust, såsom mitt allt, då jag hvarken har föräldrar eller syskon i lifvet.«

»Säg icke så, älskade Hortensia!« förebrådde blondinen, »är icke min far äfven din och är icke jag din syster?«

»Din far, goda Agnes, är en förträfflig man och den bäste bland förmyndare, ty han har en gång för alla förklarat, att han aldrig tänker att blanda sig i mitt hjertas enskilda affärer, i den händelse jag skulle få några sådane — han älskar mig lika mycket som sina egna barn, och du har alltsedan barndomen varit mig den trognaste syster, men lika högt som du sätter din verklige älskare öfver allt annat på jorden, lika högt får väl äfven jag lof att sätta min inbillade, hvilken jag gerna vill förlåta ett halft tjog menskliga svaghe-

ter, om han endast besitter de egenskaper, jag nyss uppräknat. Men, kors i all verlden! hvad är det, som ligger och blänker der på väken?« — *och härvid uppsteg den lifliga flickan, skyndade till andra sidan af landsvägen och återkom på ögonblicket, hållande en med klämmare försedd röd saffiansplånbok i handen.*

»Ett fynd, Agnes! ett fynd, utropade hon, dansande af glädje, men plötsligt förde det goda hjertat henne till eftertanka, och hon tillade med betydligt nedstämd ton: »men det är ju stor synd om den, som tappat denna plånbok. Jag tycker hvad han skall blifva ängslig, då han märker förlusten. Gud ske lof, likväl, att hon fallit i goda händer! Tror du, att vi kunna öppna den?

»Ja, visst kunna vi det. Det är ju enda möjliga sättet att få reda på egaren.«

*»Du har rätt. Ack hvad det skall blifva roligt!« jublade Hortensia, satte sig vid sin mindre nyfikna väns sida, borttog klämmaren och öppnade den hemlighetsfulla plånboken. »Låtom oss nu inventera med mycken noggrannhet, så att icke något tillfälle till ledning efter rätte egaren må undslippa oss. Se här, till en början, en bankosedel på riksdaler tio, en dito på två, tre dito på trettiotvå skillingar. Vidare en tolfskilling, två adertonskillingar och en fjortonskilling i koppar (undras om den går ännu?). Men se här ännu en tvåa banko med en pappersrimsa omkring, på hvilken det står skrifvet: till min gamla amma i L***. (Hvilken vacker handstil den mannen har, och hvilket godt hjerta sedan! Hvad det dock är beskedligt att så der tänka på sin gamla amma! I morgon vill jag skicka min amma tio riksdaler, ehuru hon fick pengar af mig i förra veckan.) Icke kan jag säga att denna reskassa var så serdeles rik — — men hjelp mig nu att räkna ut hvad det gör tillsammans, i riksgäld nemligen, ty vi fruntimmer förstå oss ej mycket på banko. Tio banko, det är femton, två dertill, det är aderton, tre riksdalerssedlar dertill, det är tjuguen — en tolfskilling och två adertonskillingar gör en riksdaler — en till tjuguen är tjugutvå — en fjortonskilling i koppar vet jag platt icke hvad han gör. Således, summa summarum tjugutvå riksdaler och fjorton skillingar i koppar, utom bankotvåan till den gamla amman. Kom ihåg, Agnes! tjugutvå — och fjorton i koppar, utom bankotvåan. Nu följer en nota på medtagna effekter, men bevars! hvad ser jag? Notan är försedd med tvenne motto'n, ett latinskt: omnia mea mecum porto, och ett af den glade Bellman: »Fattigdomen vid sin krycka, Lemnar lätt sitt tomma hus.« Det var då det besattaste jag har sett! Att skrifva motto'n på en klädnota! ha! ha! ha! (Det måste vara en treflig och munter herre, den der resanden).«*

(Forts.)

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 38.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

PLÅNBOKEN.

BERÄTTELSE AF BRN.

(Forts. fr. N:o 37.)

Agnes skrattade äfven rätt hjertligt, men frågade sedan: »undrar hvad det der latinet betyder?«

»Jo, ser du, det kan jag säga. Jag läste för en tid sedan, att en af Greklands sju vise en gång hade detta yttrande, som är uttolkadt: allt hvad jag eger bär jag med mig. Man kan en smula latin, tror jag! Men nu skola vi väl se hvad notan innehåller vidare. Hör! 1:o En femårig uniformsfrack — (Aha! således är det en officer, det var ju alldeles för präktigt!). 2:o Två par treåriga dito underklä . . . (dem kunna vi hoppa öfver! men det är ju för befängdt att utsätta plaggens ålder, liksom de voro hästar). 3:o En dito surtout, född i år. 4:o En dito dito blesserad och på pensionsstat. 5:o 69½ löskragar. 6:o 5 fina och 4 gröfre skjortor, alla hela för tillfället. (Men den der resenären är ju för lustig! 69½ löskragar och 9 lappade skjortor — ha! ha! ha!)«

»Ack! nu kan det vara nog med det der. Gå till något annat!« bad Agnes.

»Som du vill då. Se här ännu en nota på medtagna böcker, äfven denna med motto ur Hawamal: »Litet nog vet den som intet vet». Låtom oss se hvad böcker han kan hafva· Bibeln, Psalmboken, Exercis- och tjenstgörings-reglementen, Bellmans samtliga arbeten, Holbergs komedier, Oeuvres complètes de Béranger, Min son på galejan, Vitalis' Dikter, Forssells statistik och Fryxells berättelser ur Svenska historien. (»En besynnerlig sammansättning af böcker, i sanning, men den visar dock att mannen har god smak.«)

»Men skynda dig nu!« sade Agnes. »Solen är snart i nedgången och vi måste vända om till hemmet. Finnes der icke något bref som kan upplysa oss om egarens namn?«

»Nej, verkligen icke. Nu har jag ransakat allt, utom dessa små hopvikna papperslappar. Få se hvad de kunna innehålla . . . oss till ledning, naturligtvis. Vet du Agnes, han är poet, du! poet! Ser du, versarne äro skrifna med blyerts och öfverstrukna och ändrade; således måste de vara af honom.«

»Låt då för all del bli att läsa dem!« bad den försigtiga Agnes, »jag har stor respekt för all löjtnantspoesi — den är alltid så sjelfsvåldig.«

Utan att akta på vännens råd, uppvek Hortensia en papperslapp och började att läsa följande lilla stycke, kalladt

Besöket.

En ruskig qväll jag på min trästol satt
Och tänkte hit och dit, på ditt och datt,

Men mest dock på att få i hast en borgen;
Då kom en svartklädd fru och . . .

»*Nej, tyst för all del!*« *afbröt den finkänsliga Agnes och gömde ansigtet i sin näsduk.*

Men Hortensia fortfor:

. . . det var . . . Sorgen.

»*Jasså, var det bara Sorgen, sade Agnes, mycket lättad.*
Som en belefvad, hygglig kavaljer
Jag henne artigt bad att sitta ner.
Den svarta frun, förutan till att bida,
Sig satte genast, tätt invid min sida.

«*Fy! så opassande!*« *suckade Agnes.*

Och under hennes långa, täta dok
Det ljöd en röst mot mig: »du glada tok
«*Jag länge sökt dig, så i nord som sunnan,*
«*Men likt en mört du alltid halkat unnan.*

«*Hvilken låg liknelse!*« *anmärkte den finkänsliga Agnes.*
Hortensia, döf för sin känslofulla väns kritik, läste, leende, vidare:

»*Jag aldrig sett en dåre till den grad!*
»*Hvad orsak har väl du att vara glad?*
»*Din kost är »näst till svält,*« *din lön är mager,*
»*Och motigt går allt hvad du företager.*

»*Icke mer än rätt åt den der poeten,*« *inföll den finkänsliga och obarmhertiga Agnes.*

»*Men dock du lefva vill bland lek och skämt*
»*Och sjunger Bellmans fula visor jemnt.*
»*(Den Bellman, som jag hatar mer än döden,*
»*För det han ej lät kufva sig af nöden!)*

»*Rigtigt! Hvilket fruntimmer med god uppfostran kan väl ens vilja höra talas om den otäcka Bellman!*« *sade den finkänsliga Agnes.*

»*Men nu, min gosse, har du rasat ut*
»*Och du min egen blifva skall till slut.*
»*Kom i min famn! Der skall din bättring börja.*
»*Kom! lär dig lifvets hemlighet — att sörja.*«

»*Nå, denna sista rad gick an, var till och med vacker,*« *sade den känsloömma Agnes;* »*men huru opassande, att i den ädla sorgens mun lägga ett så platt uttryck, som »min gosse«! fy!*«

»*Men du kan ändå vara bra retsam, när du föresatt dig att klandra något, som icke öfverensstämmer med dina gråtmilda åsigter!*« — *utbrast Hortensia, som ej längre förmådde framhärda i sitt hittills visade lugn.* »*Förstår du icke att poemet är hållet i en skämtsam ton, som på intet sätt lider af ett och annat hvardagligare ord. Men du har endast sinne och känsla för suckande, pustande och gråtande skalder, och dem förlåter du mer än gerna hvarje platthet som ett »smärtadt hjerta«*

kan framkrysta. Efter du just fäste dig vid uttrycket "min gosse", så vill jag påminna dig om följande uppbyggliga tirad hos din älsklingsskald," och nu deklamerade hon med gråtande röst:

I min gosse ser jag alltid himlen,
Och i himlen ser jag jemnt min gosse.

"Tycker du väl att "himlagossen" här tager sig bättre ut? ha! ha! ha!"

"Skona Böttiger! skona min afgud!" ropade den väluppfostrade Agnes med sammanknäppta händer, "och jag vill aldrig säga ett ord vidare om din landsvägsrimmare."

"Nå, det var lyckligt att erhålla fred på så goda vilkor," sade den lätt försonta Hortensia, och fortsatte sin så ofta afbrutna läsning:

"Förlåt mig" — blef mitt svar — "jag icke vet
En sak mer ledsam än en hemlighet.
Behåll den sjelf och göm den uti korgen,
Som här jag ger er, bästa fru von Sorgen!"

Men nu man skulle sett hvad frun blef arg!
"Ha, otacksamme!" — skrek hon, som en varg —
"Du vågar gäcka mig!" . . . Jag ger dig tusan . . ."
Och ut på dörren sprang i hast Medusan.

Under det att Hortensia skrattade åt den oväntade slutvändningen, utbrast den finkänsliga Agnes, glömsk af sitt nyss gifna löfte: "att kalla den förädlande, den himlasända sorgen för en Medusa, o! det är afskyvärdt — att låta henne skrika som en varg, det är gement — att låta henne svära på köpet, det är mer än ogudaktigt. Hvilken låg själ den rimmaren måtte hafva!

"En glad själ kan icke vara låg," svarade Hortensia med ovanligt allvar. "Låt vara att denna lilla poetiska utgjutelse är en obetydlighet och dessutom är litet grof i tillskärningen, men visar den dock icke att en man med "courage" författat den, en man, som har för sed att aldrig pjunka på ödet, huru vidrigt det också varit mot honom, utan hellre slår sorgen ifrån sig, som det anstår en glad filosof. Jag högaktar sådana tänkesätt och jag delar dem äfven. Om någonting är ogudaktigt, så är det, att, liksom du, göra en gudomlighet af sorgen, ty det står i uppenbar strid med Skaparens mening. Han vill se alla glada, alla lyckliga, alla i fullt njutande af den herrlighet Han strött omkring oss. Att vara glad, det är att vara lycklig, ty det förutsätter ett godt samvete, utan hvilket ingen lycka gifves, och att skämta med sorgen är väl mångdubbelt klokare, än att hänga efter densamma, enträgnare än den lede frestaren efter själen. Lefve derföre glädjen och de som sjunga densamma!"

(Forts.)

ROMANEN,

VECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 39.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

PLÅNBOKEN.

BERÄTTELSE AF BRN.

(Forts. fr. N:o 38.)

Den eljest så yra flickan talade här med en sådan värma, en sådan innerlighet, att väl sällan eller aldrig Glädjen har haft en mera tjusande och oemotståndlig sakförerska. Sjelfva den melankoliska Agnes tycktes öfverbevisad om sanningen af hvad hon nyss fått höra, ty hon kastade sig, smekande, i Hortensias armar, och bortkysste det lilla drag af stolthet, som ännu hvilade qvar på den älskliga talarinnans läppar.

Med armarna lindade om hvarandras lif, men utan att yttra något vidare, aflägsnade sig nu de båda flickorna från skådeplatsen och ställde kosan till det närbelägna hemmet. Just som de försvunno bakom vägens krökning blänkte något till. Det var solens sista stråle som lekte med stålklämmaren i Hortensias lilla hand.

Vi förflytta oss nu, käre läsare, halfannan mil från det täcka ställe, der vi nyss, i så älskvärdt sällskap, uppehållit oss en stund, till Slagsmåla gästgifvaregård, hvarest scener af mindre idyllisk beskaffenhet troligen vänta oss.

Slagsmåla gästgifvaregård stod i särdeles elakt rykte vidtomkring, likasom gästgifvaren sjelf, herr Spöstedt, en stor gynnare och patron af dessa tappra nattriddare, som, väpnade med dessa så moderna knifvar, dyrkar och kofotar, draga ut i härnad mot allt ärligt folk i samhället och på det lättaste sätt i verlden, samt oftast ostraffadt, fylla sina diverse behofver. Herr Spöstedt var nemligen en allmänt känd tjufgömmare, ehuru, gubevars! han alltid af den förträffliga lagen blifvit frelsad ifrån att göra intimare bekantskap med första stafvelsen af sitt namn, och ingen ädelt svärmande filantrop kunde vara månare, än herr Spöstedt, att hålla alla traktens långfingrade söner ryggen fri. Ja, han var så kär i sina husvilla och af rättvisans nyfikna tjenare efterspanade skötebarn, att han esomoftast, i farans stund och mot en liten vacker »dusör« af något klart skinande kyrksilfver, för dem öppnade sitt eget hedervärda hus, der de om dagen, enligt nyaste methoden, höllos i cell, men mot natten återgåfvos till den ädla friheten, den de så väl förstodo att begagna till små trefliga utflygter rundtomkring. Till allt detta kom äfven att herr Spöstedt hade ett mycket starkt och alldeles ypperligt bränvin, försatt med kummin, som han höll sina respektive kunder tillhanda mot »betydligt nedsatt pris«, hvilket gjorde att han, till alla småkrögares harm och billiga förtrytelse, drog till sig alla kumminälskare i hela församlingen. Det är således nästan öfverflödigt nämna, att den lifligaste trafik rådde i herr Spöstedts hus ifrån morgon till morgon, men på den afton vår berättelse börjas, var den likväl allde-

les ovanlig, emedan en stor auktion stått i grannskapet och de auktionsbesökande bönderna, naturligtvis endast af ömhet för sina sjelfvilligt stannande hästar, »talat till« i Slagsmåla, för att få sig en god kumminsup och möjligtvis äfven ett godt kok stryk.

Det gifves få ställen på jorden, ja, troligen i sjelfva underjorden, som för betraktarens öga framställa scener af vildare, råare och bedröfligare art, än en svensk priviligierad bondkrog, och hvarje uppriktig vän af allmogen måste dervid »blunda eller springa«, om han nemligen vill framhärda i sin fattade öfvertygelse om bondens förträfflighet. När man inträder i det stora, stinkande bränvinsminuteringsmagasinet, eljest gästgifvarestugan kalladt, hvilket förfärligt sorl, hvilka rysliga eder möta icke ens öra! särdeles på en dag då det varit auktion i grannskapet. I en vrå står en raglande grupp inbegripna i klockbyte, för hvilket allmogens söner hafva en lika förderflig som allmänt gängse passion, ehuru den är alldeles obekant för dem af våra filantroper, som aldrig varit utom Stockholms portar. Man skulle väl kunna tycka att ett sådant byte är någonting ganska oskyldigt, men så är det icke, om man tager i betraktande alla de onödiga svordomar, som derunder utbytas, alla de bränvinsqvarter, som derunder »spenderas«, de slagsmål som derunder uppstå och vid hvilka knifven ofta tillgripes, såsom »ultima ratio«. Dessutom är denna byteshandel, mer än någon annan, anlagd på att lura hvarandra ömsesidigt, och vanligtvis blir den fullaste den lidande. Jag har hört omtalas en bonde, som, efter att hafva bytt klockor en hel dag igenom, slutligen återfick just densamma med hvilken han börjat kommersen, och hvilken nu hade kostat honom: först en mörbultad kropp och sedan, hvad värre var, köpesumman för en samma dag försåld ko. Är ej detta en handel att taga sig upp med?

I en annan vrå — det är i Slagsmåla gästgifvarestuga vi befinna oss — är en större grupp församlad kring tvenne väldiga hästskojare, som ömsesidigt anklaga hvarandra för bedrägligt hästbyte under förra marknaden. Förunderligt hvad hästars ålder snart kan fördubblas! De arme, af en dosis »meklament« uppiggade kampar, som trenne veckor förut med dyra, heliga eder försäkrades vara endast i tolfte året, räknade nu sina modiga tjugufyra vintrar, och den ena af dem hade till och med redan ljutit spilte-döden och derigenom lyckligen blifvit befriad från vidare marknadståg. Skojaren med döda hästen var i följd häraf alldeles ursinnig och han utgöt på sin värda confrater, i rikt mått, allt det vederstyggliga som sjöd i hans vredes käril. Men denne, som var särdeles belåten med sin handel och derföre mindre än vanligt känslig för förolämpningar, sökte att tala ur en fogligare ton och gick slutligen så långt i liberalitet, att han bjöd sin motståndare jemte de dem närmast omgifvande på en kanna af herr Spöstedts kummin, såsom ett tacksamligt försoningsoffer. Vid denna hyggliga propos tystnade skojaren med döda hästen ögonblickligt, stack med en satanisk blick den tunga blypiskan under rocken och framgick till disken, bakom hvilken herr Spöstedt, en liten trindlagd man med stor kopparnäsa och små lurande ormögon, flink som en ekorre, rörde sig bland bleckstop och

glas. Försoningsglaset tömdes under högtidliga eder, derpå ett till och så ännu ett, men just som skojaren med lefvande hästen lutade sig fram för att fylla det fjerde, träffades hans hufvud bakifrån af ett så kraftigt slag från skojarens med döda hästen blypiska, att han ögonblickligt föll ned på golfvet. Ursinnig af rus och vrede kastade sig nidingen öfver den så lömskt slagne, utan att deri hindras af de kringstående, som visade en förunderlig, men tyvärr ganska vanlig likgiltighet, och högst tvifvelaktigt är om skojaren med lefvande hästen undkommit med lifvet, såvida icke en reslig, kraftfull man med långa svarta mustascher i detsamma inträdt och hastigt som tanken med ena handen fattat våldsverkaren om strupen, under det han med den andra ryckte till sig den hvinande piskan.

»Blygens j icke,« ropade den reslige mannen, som var en resande, »blygens j icke, edra lymlar, som stån här med armarne i kors och gapen, då en menniskas lif är i fara.«

»Dä kommer inte oss vä',« sade en.

»Dä angår dej inte,« sade en annan.

»Lömmel kan du vara själf,« sade en tredje.

För att göra sina ord ännu eftertryckligare, hade den siste värde talaren framsträckt sin smutsiga knytnäfve mot vår resande, men det bar så illa till, att den i detsamma »naggades« af blypiskan med den kraft att talaren alldeles mistade koncepterna och började att tjutande hoppa omkring på ett ben.

(Forts.)

Från trycket har nyligen utkommit och säljes uti C. G. Cloubergs Bokhandel:

Sjö- och Stapel-Staden

FREDRIKSHAMNS HISTORIA,

af P. G. Wikman.

För Prenumeranter 20 kop. och köpare 30 kop. Silfver.

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 40.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

PLÅNBOKEN.

BERÄTTELSE AF BRN.

(Forts. fr. N:o 39.)

*Men nu bröt stormen lös öfver vår olycklige resande. Samma halfrusiga hop, som nyss med största kallblodighet i verlden åsett ett nedrigt och försåtligt anfall från ryggen på en supbror och kamrat, råkade genast i ett ytterligt raseri, då en herreman vågade tillrättavisa en oförskämd näsvishet. Utan att ens tänka på det vackra i den resandes handling, att med egen fara förhindra ett mord, skockade bönderna sig kring honom, som nu såg sig tvungen att släppa skojaren med döda hästen och i stället rusta sig till eget försvar. Rådig af naturen och begåfvad med ett oförskräckt mod, ställde han sig med ryggen mot disken, hållande den eröfrade blypiskan i handen. »Gästgifvare! kom hit!» ropade han med thordönsröst; men herr Spöstedt var en försigtig general och hade redan vid slagsmålets början försvunnit. Bondhopen, som blifvit ökad af klockbytarne, kom imedlertid honom allt närmare på lifvet, och den ene tycktes blott vänta på den andra, att han skulle angripa. Inseende det kinkiga i sin belägenhet och huru liten ära det var att vinna i en slik batalj, beslöt han hastigt att förekomma den helt och hållet, samt detta på det mest löjliga sätt. Han hade nemligen en stor mimisk förmåga och var en mästare i att sjunya Bellmans beryktade Telgevisa. Nu förvred han sitt vackra ansigte på ett så rysligt sätt, att bönderna, häpnande, drogo sig tillbaka, och han skrek vildt: «akta er, godt folk! akta er! jag blir galen och äter upp er allihop!« Och nu började en grymtning, så naturlig, så förfärlig och så ihållande, som om tjugo »fyrfotingar« varit inne på krogen. Med rullande ögon och fradgande mun sprang han midt i hopen, som, betagen af den gränslösaste förskräckelse och uppgifvande skri af fasa, störtade på dörren, med sådan hast att rummet, med undantag af den grymtande sjelf och den slagne hästskojaren, blef på några ögonblick alldeles tomt på folk. Inom sig skrattande åt sitt lustiga och väl lyckade påhitt, tog han en stol och satte sig midt på golfvet, ännu alltemellanåt uppgifvande ett af dessa ljud, hvarmed han jagat sina motståndare på flykten *).*

Den resande hade sålunda satt i full och oförnekad besittning af slagfältet redan ett par minuter, då en dörr bakom disken sakta öppnades på glänt och en röd näsa framstack derigenom. Näsan var herr Spöstedts. »Är det sannt, att min värdaste herre har blifvit galen?» frågade derefter en smilande, rosslig röst.

---

*) Hvad här är berättadt om den resandes så egendomliga sätt att försvara sig, är grundadt på en sann händelse. Förf:s anm.

»Åh, det börjar nu på att gå öfver,« svarade den resande, »och bara jag ej blir retad, blir jag snart alldeles bra. Men är ni gästgifvare, så kom in, det är icke farligt.«

Herr Spöstedt smög försigtigt in, men lemnade dörren öppen, för att hafva reträtten fri, i händelse af fara. Med armarne stödda mot disken, började han att betrakta den resande och blef dervid mycket lugnare, då han fann att denne såg ut som annat folk, till och med ändå litet bättre.

»Ni håller just en god ordning här,« sade den resande, ganska förnuftigt, »men lita på att jag skall anmäla er, gamle skälm, på behörig ort. Om jag ej mellankommit, hade säkert den stackaren, som pustar derborta, blifvit ihjelslagen i ert eget hus. Hjelp honom nu på benen, annars skall jag lära er det.«

»Straxt, min värdaste herre!« sade herr Spöstedt smilande, men qvarstod lika orörlig bakom sin förskansning.

»Jaså! ni vill då göra mig galen igen,« ropade den resande och började att rulla sina ögon.

Ehuru förhärdad i brottet, var hr Spöstedt lika vidskeplig och lättskrämd, som de nyss utdrifna gästerna, hvarföre han ock genast flydde genom den öppna dörren, hvilken han till yttermera säkerhet reglade efter sig.

»Jag får väl då lof att sköta patienten sjelf, huru vedervärdig han än förekommer mig,« mumlade den resande, som nu framgick och lyftade den slagne i en trasig soffa, der han med en handduk, så godt sig göra lät, förband ett djupt sår i hans hufvud. Derefter tog han ett stop med vatten och slog det utan krus i skojarens blodiga ansigte, för att få honom till sans igen, hvilket äfven lyckades, ty denne uppslog sina af rus och smärta förvildade ögon och besvarade den resandes fråga, om hvad som egentligen fattades honom, med:

»Bränvin!«

»Då blir gästgifvaren din bästa läkare, fyllkaja!« sade den resande, men i detsamma klingade en fönsterruta, och då han vände sig om, såg han en bösspipa framsträckt genom det utslagna fönstret, som förmörkades af en mängd långhåriga, gapande hufvuden.

»Om harrn äter upp karen derinnaför, så skjuter ja' harrn på eviga fläcken,« sade en groflemmad bonde, med enfaldigt ansigte och lade an i detsamma.

»Är du rent rasande, menniska! utropade vår resande. »Jag har ju bara lyftat den slagne uslingen i soffan och är den ende som bryr mig om honom. Bort derföre med bössan!«

Men bonden qvarhöll bössan i anläggning och sade till de kringstående: »Töcker inte j sum ja' att stollen allt har ätet upp halfva håfvet? Ja' ser fullt mä blo' och dä luser så hvitt mella håra, så ja' änna tror att han skafvet å håfvesvåla änna stört intell den hvite håfveskallen?«

»Jo, men töcker vi så!«

»Dä ä nog regalt!«

»Dä vell ja svärja på!« skallade det från tjogtals läppar.

»Då skjuter ja, för dä kan la aldri kosta mer än en plåt å lägga ena kula igenom en folkätare,« sade den manhaftige skytten, i det han långsamt tog sigte, och troligen hade denna historia fått en högst bedröflig utgång, om ej i detsamma skojaren med lefvande hästen, ledsen att längre ligga stilla, hastigt rest sig upp och raglat direkte fram till det fönster, hvarifrån faran hotade.

»Å, kors! lefver du än, Anders i Tjufvetorp!» ropade den manhaftige skytten och sänkte bössan, »ja trodde änna du va döer, lell, å uppäten utå stollen.»

»Hvecken stolle?»

»Dandaringe darinne,« svarade skytten och pekade på den resande, som med ett sällsynt lugn, blandadt med förakt, satt sig på en stol bredvid det utslagna fönstret.

»Va' dä den sum slo' mek bakifrå, så ja' svimla?« frågade Anders i Tjufvetorp, med gnistrande ögon.

»Nä, dä va dä la inte,« ropade flera röster på en gång, »för dä va la Rackare-Sven, sum dängde te dek, men'a du bjö'en på bränne-vin.«

»Då så ska' ja' slå ihjäl Rackare-Sven, å dä i qväll ändå« — vrålade Anders i Tjufvetorp, och med detta hyggliga uppsåt sprang han, som en rasande, på dörren.

Alla dessa händelser hade passerat på oändligt mycket kortare tid, än det behöfts för att beskrifva dem; men efter den sista faran började vår resande, fastän för sent, inse att han gått något för långt i sitt raljeri, då han uppträdt som menniskoätare inför en okunnig, rusig hop, som alltid är så böjd att tro på det onaturliga eller omöjliga. Han vände sig derföre till skytten, som ännu qvarstod utanför fönstret och sade: »Du ser hederlig och beskedlig ut, men hur kan du vara så enfaldig att tro det jag skulle kunna äta folk?«

»Å, ja ska la tro på harreord,« svarade mannen med bössan, »harrn sa ju dä sjelf å harrn va ju änna grufvelier å se på darinne.«

»Det var en nödlögn, begriper du väl, då jag var omringad af ett tjog fulla menniskor, som i sin ilska kunnat mörda mig; men du min far, var icke bland dem, det såg jag.«

»Nä, dä håller ja' la mek för go' te; för ja ä en ärlig torpare, men di va bara skojare å löst pack, sum dä, gunås! änna krälas mä här i trakta, men inte kunne ja ha hjarta å se hur di åts upp ändå, lell, å sum ja hade bössa mä mek, så tänkte ja fälle nöttja'na, um dä sulle behöfvas.« *(Forts.)*

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 42.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

Prenumeration å VECKOSKRIFTEN' ROMANEN för år 1847 emottages å boktryckeriet härstädes och å landets alla postkontor. Årgången kommer att bestå af 25 häften i 12:o format; hvarje häfte om 140 sidor, utom omslaget, på fint, hvitt tryckpapper. Första Nummern utgifves 2:dra Lördagen i Januari. Prenumerationsafgiften är härstädes 3 Rub., eller 12 kop. för hvarje häfte, och å postkontoren 3 Rub. 45 kop. Silfver årgången.

De första romaner, som intagas i Veckoskriften, blifva:

HITTEBARNET MARTIN, eller en Kammartjenares Memoirer, af Eugène Sue. Ehuru af denna roman blott trenne delar äro utkomne i Paris, och de återstående trenne först inom December eller Januari månader utkomma, torde dock öfversättningen, utan uppehåll, kunna införas i Veckoskriften.

PETERSBURG NATT OCH DAG, af Kawalewski, öfversättning från Ryskan. Denna roman är på det fördelaktigaste recenserad i »Magazin für die Literatur des Auslandes» och Författaren för närvarande den mest omtyckte Belletristen i Ryssland.

PLÅNBOKEN.

BERÄTTELSE AF BRN.

(Forts. fr. N:o 41.)

»Fördömdt! jag har tappat min plånbok!» ropade vår hjelte, som nu bleknade för första gången i sitt lif, och detta var ej heller underligt, då man besinnar att han befann sig både pass- och kontantlös i en vildt främmande ort och dertill på köpet i ett sådant skojarnäste som Slagsmåla gästgifvaregård.

Vid detta sorgliga utrop rättade herr Spöstedt upp sina långa öron och ett ohyggligt leende af skadeglädje flög öfver hans gemena ansigte, i det han sakta sade för sig sjelf: »aha! du storskräflare, som vågat att kalla mej för du och slå mej! nu har jag dig fast, det är säkert. Jag vill genast skicka bud till vår nya länsman, han skall taga dig som lösdrifvare och jag får beröm för den ordning jag håller, det är säkert, ty vår nya länsman lär vara en riktig tjenstedjefvul, som icke lägger fingrarna emellan, hvarken för hög eller låg, det är säkert. Och potteföllen med passet i, den tog hustru min så behändigt — jag märkte det nog. Således är allt i god ordning, det är säkert.»

Under denna herr Spöstedts hyggliga monolog satt den resande med hängande hufvud och i djup begrundning, men hastigt for han upp och utropade: »ha! nu minns jag! jag måste hafva tappat plånboken, då

jag gaf den fattiga qvinnan med lilla barnet, derborta i backen, en hacka. Du kommer ju ihåg det, pojke?»

»Ja, nog hugsar ja' att harrn to' upp ena röer taskebok . . .»

»Och sedan stack jag den troligen emellan kläderna, i stället för i fickan, så att han halkat ut. Anamma dessa skakande bondkärror!»

»En bondkärra vore väl ändå god att ha nu, det är säkert,» mumlade herr Spöstedt, grinande.

»Hvad säger ni?» röt den resande.

»Jo, jag säger, förstås sig med all möjlig approbation och utan att utsätta mig för vidare ogentilheter från herrns sida, det är säkert, att det ser liksom litet konsteljöst ut med herrn, det är säkert. Hur långt tror väl herrn att en resande, som vågar att skälla och slåss i ett konstschittutonellt land, kommer utan pengar och pass? Icke ett tum, det lofvar jag, det är säkert.»

Återigen måste vår resande tyst medgifva, att den lagkunnige herr Spöstedt till viss grad hade rätt, och han bet sig i läpparne af förargelse.

»Men på dä här'na viset får la ja inga skjusspengar?» sade skjutsgossen, gråtande af full hals.

»Gråt icke, min stackars gosse!» sade den resande, »du skall nog få ditt ändå. Hör, gästgifvare! lemna mig några riksdaler mot pant af denna guldring, som för mig har ett tusenfaldt större värde.»

»Ne-nej, jag lånar aldrig ut på pant och har dessutom inga pengar, det är säkert,» sade den säkre herr Spöstedt. »Men efter min värdaste herre blifvit gentil igen», tillade han med ett falskt grin, »vill jag genast skicka efter en hederlig och hjelpsam man, som kan hjelpa herrn härifrån, det är säkert. Jag är mycket räsonnerlig af mig, bara jag bemötes med den gratification som tillkommer en medborgare i ett upplyst tidehvarf, det är säkert. Men hade jag sjelf pengar, så försäkrar jag, att jag skulle hjelpa herrn sjelf, det är säkert» — och härvid försvann den värde herren, efter hvilken vår resande slungade en blick af det djupaste förakt.

Vi vilja nu följa herr Spöstedt till hans skrifbord, på hvilket en mängd smutsiga och finkelstinkande luntor ligga uppstaplade, ty man skall veta att herr Spöstedt icke allenast var en beryktad krögare och tjufgömmare, utan äfven en lika beryktad bränvins- och bondadvokat, och han ansågs af de enfaldiga att hafva ett alldeles öfverdrifvet »fundament», för hvilket han också lät godt betala sig, så länge det fanns något att taga. Men nu vilja vi se hvad herr Spöstedt skrifver med sin grofva, svarta svanpenna och sitt brungula bläck, förvaradt i en bit af en sönderslagen lerskål:

ÖddmjuckaSte ock HöggwällBårNaste härr ComMisariuS!

För öddmjukaste härr commIsaRien får jag härvid Bilaggd i största UnderDånniga allTerattsjon ra Pårterra närsluttne förskräkLiga NiddingsDådd och TillDraGellse — färrst kåmm Han inn i mitt hederrliga HuS der jag hadde några väner till såsité förrSamLat, Såm war frånn akkTjonen i räfveKulla, der jag Såmm härr Tittulus ödmjukast

säg. höll Spissning. såmm allmänt loforDades och impråbberades — och så börrjade den Resande, såm kåmm Inn i mitt ästeMabla hus Mäd schjuss från påkaMåla. en häst mäd: kära: att ställa Sig spritt galleN såmm en raSande mäniSka klädd i blåRandig damkapa och mäd fraGga kring Munen härma en förskräKelig SwinaGjord såmm åmtaLas i then heliGa Skrifft ock såmm Wår frellsare körde i schjönn. männ Nu får jag be Tittu-Lus åm förlåtelse, såmm för En kronans och kongel. Majestätts comiSarie talar åm Svin, männ nöden har Ingen lag ock rättWiSan måste ha sin Gång ock så skrämmde Han ut alla mäd faseliga AllTerattsioner så att många fingo onnt i magen wilkett allt smaka Mig möcket illa, då Jag nu Blef EnSamm mäd den UrsinNiga Banditten såm war så Ogentill och slog Mig för Munen så tre täner låsNade då jag såmm är föd af hedersLiga Förälldrar och fått en wårdad EkSekutttsion, höfligtt frågade HåNåm ätter Pass såm Swärjes lag föreskriver och så hade han inga Pengar att Betalla Schjussen mädd och så wille Han lura På Mig en stulen Gullring, männ Spösteddt är ingen Narr Han männ en redlig MädBårgarre i ett könstschittutonält lann mäd tröckfrihett och afton Bladet skall nog ta miG i Försvar För mina tre utslagna Tänner såm jag will sända in Skrifftteligen till Anånserande i Bladdet mot Betallning, dätt är säkert. och nu allerÖdmjuckaSte Tittu-Lus är min underDånniga och HögGunstigga Begäran att högWällbårnaSte härr Tittu-Lus med Sinn grattSjösa närwaro wille Hedra dänna UrSiniga Nidingh och där Medells hinra HåNåm att mörrda Mina osjylldiga Barn med dyrbar Maka frånn förFörällse och fördärv Jenåmm lagens mällankåmst.

Mäd fulkåmmligaste ästim och Demangti har ähran inuti Döden framleva

öddmjuckaste härr coMissariens
jupast underDånitt framHärdande
trokännare
Rikkard Spösteddt.
Jästgivare och kälarMässtare.

Så skref herr Spöstedt, och så skrifva ännu många af dessa eländiga bondadvokater, som äro så förderfliga för allmogen och hvilkas inlagor så ofta utgöra våra landtdomares förtviflan. Många af dessa processande blodiglar hafva klippska hufvuden och ofta temligen stor lätthet att uttrycka sig muntligen inför en domstol, men okunniga och råa, som de äro, och blifna skrifkunniga kanske först i en mognare ålder, är det dem omöjligt att med sammanhang sätta sina tankar på papper; ty då tyckes det att Rättvisan liksom ville hämna sig på sina ovärdiga handtlangare. (Forts.)

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 43.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

PLÅNBOKEN.

BERÄTTELSE AF BRN.

(Forts. fr. N:o 42.)

Sedan herr Spöstedt förseglat sin dråpliga skrifvelse, afsände han den genast med ridande bud. Så brådtom hade han, att visa sitt «ordningssinne» och på samma gång släcka sin hämnd. Derefter begaf han sig till vår resande, som undertiden på bästa sätt tröstat den gråtande skjutsgossen, och nu begärde ett rum öfver natten.

Som denna begäran ingick i gästgifvarens plan, jakade han också till densamma och förde honom in i ett mörkt smutsigt hybble, hvars enda möbler utgjordes af en gammal träsoffa och en rankig stol. Af sängkläder sågos ej en skymt och då vår resande äfven begärde sådane, svarade herr Spöstedt med många omvägar, naturligtvis, att han, som hade en talrik och »älskvärd familj att sörja för, omöjligen kunde tillåta sig, att herbergera passlösa och okontanterade resande för intet, det var säkert.

»Ut med dig då, åtminstone, din skurk!» ropade vår resande, som ej längre kunde fördraga mannens låghet, «ut med dig!» och härvid slängde han herr Spöstedt mot dörren.

Utan att det ringaste beklaga sig öfver denna förnyade »attention mot hans personliga dräng dividy» sade herr Spöstedt blott ett smilande «god natt!» och försvann. Men den resande kunde icke höra huru han för dörren, ytterst försigtigt, satte en träbom.

Vår resande, fången utan att veta det, befann sig nu ändtligen i ensamhet, och han öfverlemnade sig åt de förargliga tankar, som stormade inpå honom. Han hade ännu trettio mil att resa och han hade förlorat hela sin reskassa. Att eftersöka denna, som han under ljusa dagen förlorat på en allfarig väg, ansåg han vara fruktlöst och derföre hade han ej ens väckt fråga derom. Men ännu mer än denna förlust, smärtade honom förlusten af hans portfölj, som innehöll mycket för honom dyrbart. Han var nemligen en skicklig karrikatyrtecknare och något litet poet »dazu». Alla hans samlingar i dessa båda konstgrenar voro förvarade i portföljen och han beslöt, att, så fort dager vardt ljus, göra allt möjligt, för att återbekomma sin förlorade skatt. »Penningarne», tröstade han sig sjelf, »ger jag god dag, de voro också, Gudskelof! icke många, efter vanligheten, och så genombarkad i vigilans, som nöden tvingat mig att blifva, skall det väl lyckas mig att få lån af någon officer häromkring, då jag sjelf är en mustacherad trotjenare. Men portföljen! portföljen! — Ack! jag må väl ropa som högstsalig kejsar Nero: hvilken stor konstnär dör icke i mig! — eller rättare i min portfölj» — tillade han och log för sig sjelf. »Men fan må sörja och icke jag! Det har aldrig varit min sak. Nu vill jag försöka att hvila, huru hårdt mitt läger också är; men då patriarken Jakob i sin ungdom kunde nöja sig med en sten till hufvudgärd, bör väl en kappsäck kunna vara

god nog åt mig. Men bara jag icke drömmer om den fördömde gästgifvaren. Honom skall jag hålla efter i morgon, det är säkert, som han sjelf säger, den skurken.»

Med denna berömvärda föresats kastade sig den resande på den eländiga soffan, sedan han förut släckt danken som brann på stolen. Han hade icke legat mer än ett par minuter, då han hörde ett sakta knackande på fönstret eller rättare den lilla gluggen, tätt invid hufvudgärden, jemte ett försigtigt framhviskadt: »tösst bara, harre lelle! tösst!» Den resande lyftade sig hastigt och såg ut genom den enda lilla rutan, som förmörkades af ett stort, bredt ansigte. Men efterkommande varningen att vara »tösst» frågade han lika försigtigt: »hvem är det?»

»Å, kors! ja' ä la Olle i Athen» (detta klassiska namn hade nemligen Olles patron, som var en stor Fil-hellen, gifvit hans torp) «dandarninge som va så dummer å welle skjuta på harrn i qvällninga.»

»Jaså, är det du, min hedersgubbe! Men hvad vill du egentligen?»

»Jo, se gärsgifarn ä en stor rackare, å um han sulle wela göra harrn nåket onnt welle ja bara säja att jag ska hjalpa harrn, för ja legger gömder bekum buska darborrta.»

»Tack skall du ha, min hederlige far!» sade den resande leende, men så farligt är det väl icke. Gå du och lägg dig, det är bättre.»

»Nå, tack! ja blir qvar, lell», svarade Olle i Athen, som med all sin godhet och enfalld förenade mycken håg för det äfventyrliga och farliga. »Ja har sett messtänkt folk i qväll, å ja ska la passa på dåm. Var nu bara tösster och ropa på Olle, um dä gäller.» — Nu försvann Olle i Athen och gömde sig mellan några täta buskar, vid pass trettio alnar från huset.

»Skulle väl den skurkaktige gästgifvaren kunna våga att göra mig något ondt?» frågade den resande sig sjelf, efter denna så besynnerligt erhållna varning — »dock, det är omöjligt i våra lagbundna tider. Krångel och näsvisheter kan man blifva utsatt för af en sådan skälm, men för handgripligheter, aldrig.» Sömnlusten hade imedlertid flytt, och så tapper vår hjelte än var, kunde han omöjligen få ihop sina ögon. För att dock fördrifva tiden med något på det hårda och oangenäma lägret, började han att i hufvudet sammansätta en liten munter visa, hvilket ädla göromål också hastigt upptog den ena qvarten efter den andra, och han höll just på att bråka sin hjerna med påhittandet af den »epigrammatiska udden» som alltid bör krypa fram i slutversen, men som också alltid är så rasande svår att finna, då han tyckte sig förnimma några hviskande röster under sig. Begåfvad med sällsynt fin hörsel, ansträngde han den nu ytterligare och slutligen lyckades det honom att tydligen urskilja flera talande, utan att dock kunna fatta deras ord. Han lade sig derföre försigtigt ned på golfvet och lutade örat mot tiljorna. Och nu uppfattade han följande:

»Fyra silfverskedar — bandhund — räfkaka — bonden — knifven i bröstet.» Den röst som framsagt dessa ord, hvilkas mening dock ej var så särdeles svår att fylla, var temligen brännvinshes och i följd deraf svår att riktigt höra, men nu höjde sig en annan, som slog in i di-

scanten och tycktes tillhöra en ung nyläring: »men Silfver-Jan, den rackarn vill behålla allt för sig sjelf, då det likvisst var jag, som först kröp in genom fönstret. Det må fan stjäla, om jag icke får någonting med.»

»Tyst, din sakramenskade valp!» annars skär jag strupen af dig!» ropade brännvinsstämman, hotande.

»Tyst! tyst!» varnade nu en tredje röst, som äfven tydligen kunde höras, »Spöstedt bad mig säga er, när ni kom hem, att ni skulle hålla truten, som mörter, derför att han väntar hit länsman, som skall taga en lösdrifvare, hvilken blifvit galen här och slagit Spöstedt.»

»Länsman? nej, då rymmer jag min väg», sade den fina rösten.

»För att springa midt i flabben på griphummern, din åsna!» svarade den tredje rösten. »Nej vi äro ingenstädes säkrare än just här, der icke sjelfva fan kan ta rätt på oss. Men tyst nu bara, annars Gudförb. . . .»

Och nu blef det också i ögonblicket fullkomligt tyst.

»Men det var ju ett alltför hyggligt ställe jag kommit på!» tänkte den resande. »Imedlertid var det en rätt angenäm nyhet för mig, att Spöstedt skickat efter länsmannen för min skuld. Får nu blott se, hvem af oss båda har största skäl, att gratulera sig af besöket.»

Förledd af sin hämndkänsla och af sin lågsinnade, men innerliga lust att få chikanera en herreman, hade herr Spöstedt denna gång verkligen icke handlat med sin vanliga försigtighet, då han icke kom att tänka på, att han logerat sin gäst midt öfver sina »klienters» omsorgsfullt fördolda jordkula. Så händer det rätt ofta, att den mest slipade skälm kan glömma sig, då hans passioner blifvit uteslutande väckta åt ett håll, och som det nu var "munfisken", som framförallt skulle hämnas, så inqvarterades den resande i det rum, som hade bom för dörren, emedan den ordningssinnade herr Spöstedt var så rädd att fången skulle undslippa. Men till hans ohjelpliga olycka hade denne aldrig ens tänkt på någon flykt. För länsmannens ankomst fruktade imedlertid herr Spöstedt icke det ringaste, ty, ehuru hans hus stod i stort vanrykte och flera visitationer der blifvit verkställda, hade ännu aldrig hvarken tjufgods eller tjufvar blifvit påträffade.

(Forts.)

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 44.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

Prenumeration å VECKOSKRIFTEN ROMANEN för år 1847 emottages å boktryckeriet härstädes och å landets alla postkontor. Årgången kommer att bestå af 25 häften i 12:o format; hvarje häfte om 140 sidor, utom omslaget, på fint, hvitt tryckpapper. Första Nummern utgifves 2:dra Lördagen i Januari. Prenumerationsafgiften är härstädes 3 Rub., eller 12 kop. för hvarje häfte, och å postkontoren 3 Rub. 45 kop. Silfver årgången.

De första romaner, som intagas i Veckoskriften, blifva:

HITTEBARNET MARTIN, eller En Kammartjenares Memoirer, af Eugène Sue.

PETERSBURG NATT OCH DAG, af Kawalewski, öfversättning från Ryskan.

PLÅNBOKEN.

BERÄTTELSE AF BRN.

(Forts. fr. N:o 43.)

Så väl och så hemlighetsfullt hade det lyckats honom att redan för flera år tillbaka reda in »jordvåningen«, hvilken genom en underjordisk gång stod i förbindelse med en gammal förfallen potatiskällare, belägen helt nära intill de buskar, mellan hvilka den manhaftiga Olle i Athen gömt sig. Denne kristnade Atheniensare, så olik de hedningarne Perikles och Alcibiades, hade från sin post, kort efter midnatt, märkt huruledes tvenne personer med bylten i händerna smugit sig in i den omtalta potatiskällaren, utan att vidare åter utkomma. Utan att vara särdeles klyftig af sig, begrep han dock att här var ugglor i måssen, och han ingick slutligen med spänd bössa i källaren, men den var tom. Nu trodde Atheniensaren fullt och fast att han sett spöken, men som han var ovanligt orädd af sig, beslöt han att dock stå qvar på sin post, tills dagen inbröt.

Denna var ej heller långt borta, och aldrig hade väl vår fångne resande gladare helsat någon solstråle, än den, som nu letade sig in genom rutan till hans fängelse. Straxt derefter hörde han ljudet af en vagn, som körde fram och sedan stannade. Han gick nu sakta till dörren, men då han försökte att öppna den, fann han den tillbommad utifrån. »Nå, nå! hr Spöstedt,« sade han lugnt för sig sjelf och smålog, »jag kommer nog snart ut, men då kommer du i stället in.«

Hade aftonen varit full af motgångar och förargelser för den resande, så blef morgonen ännu mera olycksbringande för hr Spöstedt, hvars smilande röst nu hördes i gången utanföre:

»Här har jag honom instängd, värdaste hr kommissarie! Lagen måste hafva sin gång, »ordning är halfva lifvet« och jag tål aldrig minsta oskick i mitt ästemabla hus.«

»Jag har just hört motsatsen,« svarade en sträng röst, »men prata nu icke som en kärring, utan öppna genast.«

»Men jag annoncerar värdaste hr kommissarien i underdånighet på förhand att negligera sig mot den ursinniga menniskans attentioner med hugg och slag. Tänk om han vågade förgripa sig mot kommissariens heliga personlighetsprincip!«

»Öppna genast, du gamla räf!« dundrade länsmannen, och hr Spöstedt, som fann, att han fått en »räsonnabel« karl att göra med, skyndade darrande och smått ångerköpt att åtlyda befallningen. Bommen fråntogs, dörren öppnades och länsmannen inträdde med en »mankiller« i handen; men hvem kan beskrifva hr Spöstedts med förskräckelse blandade förvåning, då han såg hr kommissarien, i stället för att dundra till med ovett, hvilket han af egen erfarenhet visste skulle blifva kraftigt tillrättavisadt och således, efter hans kloka uträkning, ännu mera försämra den resandes aktier, vördnadsfullt aftaga mössan, på militäriskt sätt, och utropa med ett oförställdt uttryck af tillgifvenhet, som icke en gång hans förundran kunde undertrycka: »Gud bevare mig väl! Det är ju baron Lyrensvärd, min gamle, älskade löjtnant. Det skall du få plikta för, din hund!« och härvid fattade han hr Spöstedt, som fann det vara hög tid att retirera, i kragen.

»Regementsväbel Bergström!« utropade den resande, som vi hädanefter vilja kalla Lyrensvärd, å sin sida lika förundrad, »det var då verkligen ett lyckligt möte! God dag, min gamle hederlige vän och kamrat,« tillade han och tryckte hjertligt länsmannens venstra hand, emedan den högra var upptagen af det ädla värf att fasthålla gästgifvaren; »men hur i all verlden kommer det sig att ni är här och det som länsman på köpet?«

»Jo, som bekant är, har vår regementschef nyligen blifvit landshöfding i detta län, och som han ansåg mig vara en smula poliskarl, utnämnde han mig genast till länsman i detta härad, som . . .«

»Och bättre val kunde han aldrig göra,« afbröt honom Lyrensvärd; »men nu till något vigtigare,« fortfor han med hviskande röst. »Först efteråt skall jag tala om mina egna affärer med denne usling (pekande på hr Spöstedt) men nu vill jag berätta, att jag i natt fuskat i ert handtverk och kommit ett helt tjufband på spåren. Just här under våra fötter hafva tjufvarne sitt gömställe, ty jag har tydligen hört dem samtala med hvarandra. Det blir nu endast fråga om att kunna fånga dem.«

Vid dessa Lyrensvärds ord blef hr Spöstedts kopparnäsa gråhvit som en kyrkvägg, men som han var en snarfyndig herre, hade han oförmärkt upptagit en liten pipa, som han förde till munnen och uppgaf en skarp, skärande hvissling. I samma ögonblick sattes länsmannens pistol på gästgifvarens klappande hjerta: »tyst, annars är du dödens,« utropade han, »och för oss genast till röfvarekulan. Jag hoppas

nemligen att herr baron gör mig sällskap,« tillade han och kastade en betydelsefull blick på sitt bälte, hvarutur Lyrensvärd genast tog en pistol.

»Röfvare i mitt ästemabla hus!« jemrade sig hr Spöstedt, »hur kan nådig kommissarien tro ett så nedrigt förtal. Jag är en hederlig man, det är säkert, har fått en vårdad execu . . .«

Men här afbröts den värde talaren af ett skott, tätt utanför.

»Ha! det kom från min utpost, Olle i Athen!« ropade Lyrensvärd, ryckte Spöstedt ur länsmannens händer och kastade honom handlöst på golfvet. »Låtom oss skynda till hans bistånd!« och härvid drog han länsmannen med sig ut genom dörren, satte bommen för och båda hastade till stället, hvarifrån skottet kommit, der de funno den tappre Atheniensaren stående i källaröppningen med den högt jemrande Silfver-Jan framför sina fötter. »Bra, min raske buss!« ropade Lyrensvärd, »der ha vi en, men det finnes ännu ett par till.« Länsmannen framgick till den öppnade luckan till gången och ropade derinn: »gifven er, edra bofvar! eljest skall jag röka ut er, som räfvar. Svara, säger jag er,« men intet svar följde.

»Sulle inte ja' kunna få qvicka opp dåm mä en hagelsvärm?« frågade Atheniensaren, som mäkta kallblodigt laddat sitt gevär och nu slog på fängkrut.

»Nej, det går icke an, min far lille,« sade länsmannen; »du kunde råka till att skjuta ihjäl en af dessa förhoppningsfulla plantor, och då vore du olycklig för hela din tid.«

»Dä va änna en besunnerlig lag, dä, lell,« mumlade Atheniensaren förundrad, och det med skäl.

»Men hvad skola vi nu göra?« frågade Lyrensvärd. »Kanske hafva de ännu en utgång och då äro de troligtvis redan på det torra. Någon af oss måste bevaka huset . . .«

»Det vill jag göra,« sade länsmannen, men just som han stod i begrepp att skynda bort, hörde han från gången en fin, gnällande stämma, som sade: »jag ger mig, nådige herr kommissarie,« och straxt derefter framkröp en blek, spenslig sexton- eller sjuttonårig yngling, af denna ypperliga race, som educeras på korrektions-inrättningarne och hvaraf Stockholms gator hvimla.

(Forts.)

ROMANEN,

VECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 45.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

PLÅNBOKEN.

BERÄTTELSE AF BRN.

(Forts. fr. N:o 44.)

Såsom Lyrensvärd gissat, fanns det verkligen ännu en utgång från tjufhålan, men olyckan ville att denna var anbringad genom en hemlig lucka på golfvet till just det rum, der herr Spöstedt nu satt fången, och från hvilket man genom en lång, mörk korridor derutanför, kom till en bakdörr, som ledde ut åt det fria. Man förstår således att den bom, inom hvilken herr Spöstedt nu förtviflade, endast var till för att afvända alla misstankar vid skeende visitationer och aldrig förr än nu, och det i en olycklig stund, blifvit begagnad. Då nu de tvenne öfriga tjufvarne funno äfven denna reträtt stängd och sin hyggliga värd sjelf fångad i egen grop, beslöto de genast att gifva sig, för att slippa att göra närmare bekantskap med Atheniensarens bössa. Straxt efter det att den förhoppningsfulle sextonåringen, i orten bekant under namn af Ålen, kapitulerat, anmälte sig äfven den tredje tjufven till audiens, hvilken också ögonblickligt beviljades. Lyckligen uppkommen från underjorden, igenkändes han af Olle i Athen för att vara Kyrke-Pelle, en beryktad stortjuf, som hade mycken förkärlek för kalkar och patener, och som nu sednast misstänktes att, i samråd med Silfver-Jan, hafva begått en betydlig silfverstöld hos en rik possessionat i trakten, som utlofvat 500 rdr till den, som kunde tillrättaskaffa det stulna, jemte tjufvarne.

»Å ja' vesste la, att ja' sulle knipa dek, te slutet, Körke-Pelle!« sade Atheniensaren och strök bösspipan förnöjd. »Dä va du som stal sölf'ert från min nådi patron, dä ä säkert, sum Spöstedt säger, å patron sa' justament te mek: hör Olle i Athen, sa' han, du ä en rasker karl å du ä jägare. Ja' töcker, sa' han, att du allt kunne ta re'a på tjufvå, sa' han, så får du så mö'et penga att du kan köpa torpet mä' dåm, sa' han. Ja' ska la försöka, nådi patron, sa' ja', å s'en har ja' gått i åtte da'ar å lurat, men spiken dro ändå te slutet. Men nu, Körke-Pelle! ska ja' la hjelpa krone-rättarn å klä på dek.«

Kronorättaren, som medföljt länsmannen och som alltid var försedd med handklåfvar, hvilka hade en särdeles strykande afgång i denna ort, hade redan satt handskarna på Ålen, och då nu ordningen kom till Kyrke-Pelle, framräckte denne med stoiskt lugn sina händer, utan att yttra ett ljud. Han nöjde sig med att endast gifva Atheniensaren en förfärlig blick, hvilken liksom tycktes säga: »vänta bara! o'm jag någon gång kommer lös, blir du min knifs första offer.«

Olle i Athen, som förstod hans tysta språk, sade skrattande, i det han skakade bössan: »men, ser du, ja' har la denna härna, lell, å sofver inte mä mer än ett öga i stöten.«

Nu vändes uppmärksamheten på den tredje fången, Silfver-Jan, som ännu alltjemt låg och jemrade sig. Atheniensaren hade gifvit honom en dugtig hagelsvärm i högra benet, och Silfver-Jan skulle gerna

hafva velat gifva till allt det silfver han stulit, för att endast blifva qvitt det obetydliga bly, som så obehagligt blifvit honom påtvingadt. »Icke tror jag att skottet är så farligt,« sade länsmannen, sedan han undersökt såren; »men bäst hade likväl varit, om det icke blifvit lossadt, ty det förorsakar bara krångel!«

»Hva' sulle ja' la ja' göra, då han kom rännandes emot mek med löftader knif?» frågade Olle, »se knifven legger der än å ä ännu bloiger.«

»Har han sårat dig?« frågade länsmannen.

»Nä, bevars! men då kan la vara naken aens blod, för ja' såg hur han smög sek in här i natt mä ett stort bölte i näfven.«

»Då är det han, som gjort inbrott på Snålamåla i natt och illa sårat den gamle ensamme bonden. Jag fick underrättelse derom i dagningen, då jag var ute och fasttog en hästskojare, som legat i försåt för och mördat en annan hästskojare, kallad Rackare-Sven, på landsvägen, en fjerdingsväg härifrån.«

»Det är ju förfärligt!« ropade Lyrensvärd med afsky, »just dessa båda skojare skiljde jag åt här i går afton, då den mördade höll på att slå ihjel den nublifne mördaren, och detta var sjelfva anledningen till det klammeri, hvari jag råkade med gästgifvaren, den bofven.«

»Det är sant, honom få vi icke glömma bort,« sade länsmannen. »Sedan vi nu lyckligen och väl fått dessa tre munsjörerna i säkert förvar, vilja vi, med herr baronens tillåtelse, begifva oss till honom, den störste skurken af dem alla, ty utom tjufgömmare funnes det mindre tjufvar.« Sedan länsmannen derefter tillsagt kronorättaren och Atheniensaren jemte en mängd gapande åskådare, som redan hunnit att församla sig, att noga efterse fångarne, gick han, åtföljd af Lyrensvärd, till den ordningsälskande herr Spöstedt, som de funno sittande på soffan med en förundransvärdt lugn uppsyn.

»Nå, min estimabla herr Spöstedt,« sade länsmannen till gästgifvaren, »får jag nu först lof att bedja herrn hafva den godheten att stiga upp och sedan höra på hvad jag har att säga. Från kamraterna derute kan jag mycket helsa. De befinna sig så väl omständigheterna kunna tillåta, och nu återstår endast att herrn har den ytterligare godheten att föra mig ned i gästrummen, hvilka jag är rätt nyfiken att få taga i närmare betraktande. Var så god!«

»Ack, jag olycklige man!« utropade herr Spöstedt med gråtmild röst, »hur är det möjligt att sådane bofvar kunnat insmyga sig i mitt ästemabla hus, utan att jag hade minsta kommunikation derom. Hvar hade jag mina ögon, hvar hade jag mina ögon!«

»Ja, hvar hade ni edra ögon!« sade länsmannen torrt. »Ni är verkligen mycket att beklaga, stackars hederlige herre; dock, skenet är emot er. Men hvad är det?« frågade han hastigt, då hans skarpa öga på golfvet upptäckte en liten blå bomullslapp, som satt fastkilad emellan tiljorna, »denna lapp har precist samma färg som Kyrke-Pelles sommarrock, på hvilken jag märkte att ena skörtet var sönderrifvet. Här

måste således vara någon hemlig lucka. Ack! var så alltför graciös att öppna den, bästa herr Spöstedt.«

»Lönnluckor i mitt hus! ack, hvad min värdaste kommissarie kan vara rolig, då han behagar att skämta! Nej, jag är en hederlig man, det är säkert, och jag har ännu aldrig varit straffad för något brott, ehuru ofta elaka menniskor sökt att denigrera mig,« bedyrade herr Spöstedt, nyttjande ett beryktadt argusiskt uttryck, som då ändtligen en gång passade på sitt ställe.

»Åh, det begrips! Huru skulle det väl kunna falla mig in att betvifla herr Spöstedts heder! Men förlåt mig, att jag är enträgen! öppna luckan, jag ber ju så vackert.« — Då gästgifvaren ännu fortfor att bedyra sin oskuld, sade länsmannen med en blick på Lyrensvärd: »kanske att herr Spöstedt villfar min begäran, om herr baron tillåter, att jag får tala litet mellan fyra ögon med honom. Mannen är så blygsam, så blygsam.«

Lyrensvärd aflägsnade sig genast, men qvarstående i den mörka gången utanföre, hörde han först några djupa suckar, derefter en sakta jemmer och slutligen högljudda skri. Sedan blef återigen allt tyst och snart öppnade länsmannen dörren, sägande: »Det gick som jag hade uträknat: herr Spöstedts blygsamhet har gifvit med sig och han är färdig att visa oss sina gästrum, ehuru han är mycket ledsen öfver att de så tidigt på morgonen äro ostädade. Nu vilja vi blott tillkalla vittnen och sedan verkställa visitationen.«

Som nu troligen läsaren, i likhet med författaren, längtar att snart komma ifrån Slagsmåla hemska gästgifvaregård, torde det blott i korthet behöfva tilläggas, att vid visitationen en betydlig mängd af silfver och andra dyrbarheter påträffades i de väl anlagda underjordiska gömställena. Rikast blef dock skörden i herr Spöstedts laboratorium, der han, lyckligare än forntidens svärmande alchymister, mycket riktigt tillverkade hela stänger af ädla metaller, utaf nedsmältdt kyrkosilfver, skedar, gafflar m. m. I detta laboratorium återfanns äfven den resandes portfölj, som legat egaren så ömt om hjertat. Sedan nu alla vrår omsorgsfullt blifvit genomstökade och en pålitlig vakt blifvit utsatt till »gästrummens« ytterligare bevakande, fördes herr Spöstedt åter upp i ljuset, der kronorättaren mötte honom med ett par handklofvar.

»Får jag nu bedja min förträfflige herre, att draga på sig handskarne,« sade länsmannen, »ty edra fina och ärliga händer kunde eljest blifva solbrända i hettan. Vi hafva en lång väg för oss, och skjutsen (pekande på fångvagnen) väntar redan. Så, bort med krus och komplimanger, och skynda dig, skurk! säger jag.«

(Forts.)

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 46.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

PLÅNBOKEN.

BERÄTTELSE AF BRN.

(Forts. fr. N:o 45.)

»*Hvilken ovärdig behandling mot en fri medborgare i ett upplyst tidehvarf!*« *suckade herr Spöstedt.* »*Jag är oskyldig, det är säkert, och jag rappelerar till Aftonbladet, det är säkert. Men min maka, min ömma maka! hvad hennes hjerta skall lida!*» *klagade herr Spöstedt, som var mycket fallen för det sentimentala, ehuru det var allmänt bekant, att makarna lefde som hund och katt.*

»*Åh, sörj inte för henne din tjufstryk!*» *ropade en gäll stämma, och i detsamma arbetade sig en qvinna med ett elakt och ilsket utseende fram genom den gapande hopen.* »*Jag önskar dig lycklig resa och en stark profoss, och det har du för det du slog mig i natt. Men jag tvår mina händer i oskuld, för jag har, gudskelof! aldrig vetat af dina tjufknep, nej, inte det bittersta.*»

»*Har du inte?*» *vrålade herr Spöstedt med gnistrande ögon och alldeles ursinnig öfver sin* »*ömma makas*» *trots, som hon icke skulle vågat, om han haft sina händer fria. Efter den kännedom, vi redan fått om herr Spöstedts karakter, veta vi att ett otygladt hämndbegär var hans starkaste lidelse, och denna kom honom äfven nu, att, glömmande allt hvad försigtigheten bjöd, ännu en gång utropa:* »*Har du inte? Jo, om kommissarien vill se efter i dubbelbotten till den fastspikade stora blå kistan i vår sängkammare, skall han nog få se att du varit mån om din lott vid delningarne. Jaha, din mara, skall jag gå åt helvete, så ska' du följa med, det är säkert.*»

»*Jag tager er till vittnen, godt folk, af Spöstedts bekännelse!*» *ropade länsmannen glad — »och följ mig nu, min charmanta fru, så skola vi efterse, huruvida er ädle make har sagt sant, eller icke.*»

Spöstedts ord befunnos denna gång, emot vanligheten, riktiga kungsord, ty den praktälskande frun, hvilken satte serdeles värde på nipper, hade samlat dylika till en mängd, som mången rik grefvinna skulle hafva afundats henne. Det hade nemligen varit det dygdädla parets mening att snart, med deras välförvärfvade skatter, flytta till Nordamerika, detta förlofvade land för våra europeiska samhällens utskum. Men — »l'homme propose et Dieu dispose».

»*Jag får således äfven fägna mig åt fruntimmerssällskap,*» *sade länsmannen skrattande till Lyrensvärd, sedan han förfogat om gästgifverskans fängslande.* »*Det värsta straff, det hedervärda paret till en början kan erhålla, är att få åka tillsammans och bo ihop, vid framkomsten till tingsfängelset. Jag skall ej heller underlåta att så rangera. Men nu får jag ödmjukast tacka herr baronen för god secours. Det är helt och hållet herr baronen jag har att tillskrifva den lyckliga fångst, jag i dag gjort, och baronen tillfaller också med all rättvisa den utsatta belöningen för silfvertjufvarnes upptäckande.*»

»*Nej, nej, min bästa regementsväbel,*» *sade Lyrensvärd afböjande;* »*dylika medel, ehuru ärligt förvärfvade, emottager jag icke på något vilkor. Det må nu vara af stolthet, men ni känner mig af gammalt och vet, att hvad jag sagt, är sagdt. Summan tillhör dessutom, med ännu större rätt, er och Olle i Athen, ty utan er mellankomst, hade gripandet ej kunnat ske så hastigt, och om ej Olle händelsevis stått vid utgången till lönngången, så hade det troligen lyckats flyktingarne att undkomma. Men litet pengar behöfver jag imedlertid att låna af min gamle kamrat*» — *och härvid berättade vår hjelte i korthet sina missöden från gårdagen.*

»*Har Spöstedt uppfört sig illa, så har också herr baronen tagit den mest lysande upprättelse,*» *sade f. d. regementsväbeln, och stod just i begrepp att upptaga sin plånbok, för att lemna Lyrensvärd det begärda lånet, då en betjent i livré närmade sig honom och frågade, huruvida han händelsevis hört om någon resande tappat en plånbok.*

»*Jo visst, för tusan! Det är herr baronen der, som tappat den.*»

»*Jag får då helsa herr baronen från min husbonde, grefve K **, som anhåller att herr baronen sjelf ville hafva godheten att afhemta den förlorade plånboken på hans egendom Storeby, för att upplysa om allt är riktigt,*» *sade betjenten med hatten i hand.*

»*Ingenting kan vara billigare än det,*» *sade Lyrensvärd;* »*helsa herr grefven att jag, så fort sig göra låter, skall hafva äran infinna mig. Jag vill genast beställa häst!.*»

»*Behöfves icke, herr baron, ty jag har grefvens jagtvagn och hästar med mig, för den händelse, att jag skulle anträffa den officern, som tappat plånboken. Jag var först på närmaste gästgifvaregården åt andra hållet, och der såg jag i dagboken, att en baron Lyrensvärd passerat, hvarefter jag kuskade hit.*»

»*Officer? huru! det hafva de väl gissat af min galna kläd-nota,*» *tänkte Lyrensvärd för sig sjelf.*

»*Hvem hittade plånboken?*» *frågade kommissarien och f. d. regementsväbeln.*

»*Det gjorde fröken Hortensia, som var ute och spatserade,*» *svarade betjenten,* »*och äfven hon tillsade mig, att jag för all del skulle ta officern med mig, om han påträffades*» — *tillade han så slipadt, som om han varit betjent i en fransysk komedi.*

»*Denna inbjudning är, min själ icke att försumma,*» *hviskade kommissarien i Lyrensvärds öra.* »*Grefve K * * är den hederligaste och gästfriaste man i hela länet, och fröken Hortensia, hvilkens förmyndare han är, den vackraste och rikaste flickan. Jag har sett henne vid en middag på Storeby, ty grefve K * * är en sådan grefve, som äfven gerna ser en länsman vid sitt bord, blott denne är en bra karl. Baron har alltid varit damernas älskling, det minnes jag af gammalt, och hvem vet*» . . . .

Lyrensvärd vände sig, skrattande, bort, och den driftige länsmannen gick att placera sina respektive fångar på vagnen, dervid han icke glömde att låta paret Spöstedt, som det också anstår äkta makar, troget

sitta tillsammans; men då Spöstedt ville begagna de ännu lediga benen, för att dermed sparka sin kära hälft, påsattes honom äfven en black om foten, hvaremot han väl högt, men förgäfves protesterade. Sedan nu det hyggliga sällskapet lyckligen var instufvadt, tryckte Lyrensvärd hjertligt kommissariens hand, efter att hafva gifvit honom löfte att tillbringa några dagar i hans hus, hvilket uppehåll äfven var nödvändigt, emedan kommissarien ovilkorligen måste tillkalla Lyrensvärd som hufvudvittne vid det extrating, som skulle hållas öfver tjufbandet; och som vår hjelte icke hade synnerligen brådtom och icke var hindrad af tjensten, fogade han sig äfven villigt häruti. Derefter sattes fångvagnen i gång, och då den, i sakta mak, körde förbi Lyrensvärd, sade denne: »Nå, adjö nu, min bästa herr Spöstedt! tack för godt qvarter, och glöm icke af mig!»

»Nej, det är säkert,» svarade herr Spöstedt och »gnisslade rysligt med tänderna,» liksom fordom den vidtberyktade röfvareanföraren Mazarino. Och nu kunna vi, med lättadt hjerta, lemna honom åt sitt öde.

(Forts.)

Prenumeration å VECKOSKRIFTEN ROMANEN för år 1847 emottages å boktryckeriet härstädes och å landets alla postkontor. Årgången kommer att bestå af 25 häften i 12:o format; hvarje häfte om 140 sidor, utom omslaget, på fint, hvitt tryckpapper. Första Nummern utgifves 2:dra Lördagen i Januari. Prenumerationsafgiften är härstädes 3 Rub., eller 12 kop. för hvarje häfte, och å postkontoren 3 Rub. 45 kop. Silfver årgången.

De första romaner, som intagas i Veckoskriften, blifva:

***HITTEBARNET MARTIN**, eller **En Kammartjenares Memoirer**, af Eugène Sue.*

***PETERSBURG NATT OCH DAG**, af Kawalewski, öfversättning från Ryskan.*

I nästa Nummer börjas med EN PRESTGÅRD i N—D, original, af en finsk medborgarinna.

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 47.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

PLÅNBOKEN.

BERÄTTELSE AF BRN.

(Forts. fr. N:o 46.)

Lyrensvärd skyndade nu in, för att se om sin toilett, hvarvid de vackra, svarta lockarne omsorgsfullt ordnades, de långa mustascherna uppvredos på det fiffigaste och den uniformsyrtuten, som var »född i år,» pådrogs och pryddes med de blänkande epåletterna. Som han nu stod der, »uppsnyggad», utgjorde han den fullkomligaste typ af manlig kraft och skönhet man ville se, och man kunde icke förundra sig öfver, om han, enligt länsmannens påstående, alltid varit damernas älskling. Här vore också kanske rätta stället att upplysa, det han verkligen varit och var det, öfverallt der han visade sig, men oaktadt denna allmänna hyllning, eller måhända just i följd deraf, var hans hjerta ännu fritt, som fågeln i skogen. Född af rika föräldrar, som genom en oklok hushållning och andra förluster blifvit ruinerade, hade han tidigt fått lära sig att känna fattigdomens försakelser, sedan han nyss förut smakat öfverflödets »comfort». Denna motgång hade imedlertid icke rubbat, men tvertom stålsatt hans af naturen glada lynne, hvilket, liksom kung Salomos, icke nedtrycktes af den vunna vissheten om alltings förgänglighet under solen. Men en viss stolthet, ädel till sin grund, hade dock hans iråkade fattigdom grundlagt, och, churu favoriserad och föremål för många smältande blickar, äfven från rika arftagerskor, tillät honom ej denna att uppträda som brödfriare. Härtill bidrog väl äfven, att han fattat den, nuförtiden temligen sällsynta, öfvertygelsen, att man af hjertat bör älska äfven den rika flicka, hvars hand man vill vinna. Men ibland vår tids förkonstlade, förbildade och försnörda unga damer med «medel», hade han icke funnit något sinne, som sympatiserade med hans eget, hvilket var öppet, gladt och flärdfritt och afskydde denna sippiga »sentiment», denna hycklade englarenhet, som beklagligen är så allmän, churu den gagnar till så litet, då i alla fall ingen låter lura sig deraf. Det var derföre ganska probabelt att vår hjelte, med dessa tänkesätt, skulle få gå ogift till grafven. Så trodde han åtminstone sjelf, och i denna tro satte han sig äfven i jagtvagnen och begaf sig till Storeby att emottaga den förlorade skatten.

Från Slagsmåla ohyggliga och blodiga tjufnäste, är det sannerligen rätt ljuft att få begifva sig till ett heligt rum, dit ingen författare, men blott hans sångmö, och knappast hon ibland, får fritt och obehindradt inträde — nemligen till en ung, blomstrande flickas sängkammare. Det är just till en sådan angenäm ort jag nu förer läsaren, och der återfinna vi vår älskvärda bekantskap från gårdagen, fröken Hortensia. Iklädd en smakfull, hvitskimrande morgondrägt, på hvilken de nyss ord-

nade rika, svarta lockarne behagligt nedfalla, sitter hon nu och, liksom »Vanadis,

lyssnande hvilar
hvita
barmen mot bordet,
brinner och hör.»

Hvad hon egentligen lyssnar på, är omöjligt att utgrunda, men att hon gör det emellanåt, är imedlertid otvifvelaktigt. På hennes sköna ansigte, hvilket är ovanligt blekt, tyckes det som natten varit orolig och sömnen blott sällan tillslutit dessa strålande ögon, hvilka nu höjdes och åter sänktes med en sällsam förvirring. Framför henne låg en bok, men hon sköt den häftigt ifrån sig och fästade blicken på en liten papperslapp, fullklottrad med blyerts. Öfverskriften var ställd till »min lilla fästmö, om jag hade någon». Med ett vackert leende flög hon ännu en gång igenom de täta raderna och slutligen började hon att halfhögt läsa följande stanser:

Det är väl ej så svårt att glädas,
Som verlden tror, med allt sitt vett,
Om blott för hårda ord vi rädas,
Som för den falska ormens bett.
Ett uttryck, ja, en mine kan ställa
En mur emellan tvenne bröst.
Min lilla fästmö – inga gälla
Och skarpa toner i din röst!

Att se ett vackert öga gråta
Skall vara mäkta ljuft – må ske!
Men jag – du täcktes det förlåta
Vill mycket hellre se det le.
Långt bättre vara glada dårar,
Än dårar uti sorg och pust.
Min lilla fästmö – inga tårar,
När icke de behöfvas just!

Men först och sist och jemnt och ständigt
Vi skola tro uppå hvarann',
Ty eljest flyktar, så behändigt,
Den kärlek, hvaraf hjertat brann.
Det minsta tvifvel qval bereder,
Försoning, tvister, utan mått.
Min lilla fästmö – inga eder
Om trohet, men var trogen blott!

»Besynnerligt! besynnerligt», kviskade flickan, under det en lätt rodnad färgade hennes kind, »hvad denne mannens friska, glada lefnadsåsigter öfverensstämma med mina egna. Han förefaller mig just

som en gammal bekant; men jag må undra om han kommer hit? Jag skulle just vilja se honom — se en man, som fröjdar sig åt lifvet, fastän detta ej varit så särdeles gynnsamt för honom, att döma af hans »motto'n». Undra om han kommer? Men hvad bekymrar det mig!» afbröt hon sig sjelf och lade med en liten mine af otålighet den omtalta papperslappen tillbaka i plånboken, som hon förvarat i spegellådan, »han må komma, eller icke, efter behag. Likvisst var det orätt af mig att läsa hans rimmerier, mycket orätt, men, vi fruntimmer äro ju så nyfikna och . . . och hittgods måste man ju gå igenom.» Sedan hon sålunda tystat sitt ömtåliga samvete, gick hon till fönstret, öppnade det och såg ut i den friska, klara sommarmorgonen, men en lätt suck höjde dervid hennes barm, och det är mycket troligt att den blick, hvarmed hon nu helsade den blomstrande naturen rundtomkring, icke var fullt så glad och strålande, som vanligt. Skola vi tro på aningar? Och var det tilläfventyrs någon bäfvande aning, som nu bemäktigat sig hennes själ? »C'est un chose à savoir!» En tam, hvit dufva kom nu flygande, slog ned på hennes axel och sträckte fram sin lilla näbb, som flickan hastigt höljde med oräkneliga kyssar. Det var en vacker syn. Lyckliga fågel, om kyssarne gällde endast dig!

En kammarjungfru, vid hvars inträde den oskyldiga dufvan flög sin kos, kallade nu Hortensia till kaffebordet i salongen, der grefve K**s familj var församlad.

»Nå, min söta pupill», skämtade grefve K** och kysste Hortensia på pannan, «du har väl endast drömt om skatter i natt, efter ditt stora fynd i går afton?»

»Nej, jag drömmer aldrig, bästa onkel, jag bara sofver, som också är det klokaste.»

»Kanske du icke ens tänkte på den stackars officern, hvars fattiga plånbok du så nödvändigt ville behålla i går qväll?»

»Nej, icke det ringaste,» svarade Hortensia, brydd och rodnande öfver sin lilla osanning.

»Du intresserade dig likväl så mycket för honom i går,» sade den finkänsliga Agnes och såg på sin vän med en ovanligt skalkaktig blick.

»Ja, det var då, det,» svarade Hortensia, skrattande; »tror du att jag kan intressera mig för en karl, mer än högst ett par timmar.»

»Jag tycker imedlertid, att han nu borde kunna vara här,» menade grefven, »såvida han nemligen ej var försedd med andra penningar och fortsatt resan. Lundgren har redan varit hela fem timmar borta med mina hästar . . .»

(Forts.)

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 48.

Wiborg, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

Prenumeration å VECKOSKRIFTEN ROMANEN för år 1847 emottages å boktryckeriet härstädes och å landets alla postkontor. Årgången kommer att bestå af 25 häften i 12:o format; hvarje häfte om 140 sidor, utom omslaget, på fint, hvitt tryckpapper. Första Nummern utgifves 2:dra Lördagen i Januari. Prenumerationsafgiften är härstädes 3 Rub., eller 12 kop. för hvarje häfte, och å postkontoren 3 Rub. 45 kop. Silfver årgången.

PLÅNBOKEN.

BERÄTTELSE AF BRN.

(Forts. fr. N:o 47.)

I detsamma inträdde en gammal gråhårig trotjenare och rapporterade, att Lundgren återkommit med en främmande officer, som blifvit införd i nedre rummen och anhöll att få tala med grefven.

»*Det är bra, Jonsson, men bed du officern stiga hit upp och dricka en kopp kaffe.*»

»*Ja, straxt, herr grefve,*» *sade Jonsson, somsåg mycket nyhetsdiger ut, och höll, med en gammal tjenares frihet, dröjande, i låset —* »*men Lundgren sa' mej i hastighet, att det händt grufliga saker i Slagsmåla i natt. Den främmande officern lär ha upptäckt ett helt stort tjufband, som nu är fängsladt, och flere personer hafva blifvit mördade och ihjelskjutna, sa' han.*»

»*Är du rasande gubbe!*» *ropade grefven och for upp.* »*Men bed du i alla fall officern komma hit. Om han sjelf varit med i affären, så bör han också bäst kunna upplysa oss derom.*»

Efter några ögonblick inträdde Lyrensvärd i salongen och alla, den finkänsliga Agnes äfven inberäknad, förundrade sig öfver hans ståtliga hållning och ädla utseende. Sedan han med mycket behag presenterat sig för grefven, och helsat den öfriga familjen, sade han, leende: »*orsaken till mitt tidiga besök är herr grefven redan bekant. Jag hade i går den malören att tappa hela min stora reskassa, men sedan jag godhetsfullt blifvit underrättad, att den blifvit upphittad och tillvaratagen här, har jag inställt mig för att inhändiga densamma.*»

«*Der sitter hon, som hittat den; min pupill, fröken Hortensia T**,*» *sade grefven skalkaktigt och gjorde derigenom den högt rodnande och förlägna flickan ett stort spratt, emedan det, på enträgen begäran, var öfverenskommet, att grefven sjelf skulle framlemna plånboken och utgifva sig att vara hittaren.*

»Hvad jag afundas min lyckliga plånbok, som fallit i så sköna händer!» sade Lyrensvärd med en behaglig bugning. »Vore den lika rik på förstånd, som den är fattig på penningar, skulle den visst aldrig vilja återvända till sin förra egare.»

Hortensia var den minst tillgjorda flicka, som kunde finnas. Hon återkom derföre genast från sin förvirring, och sedan hon kastat en komiskt förebrående blick på den i mjugg skrattande grefven, som så oväntadt förrådt henne, då hon, för första gången och af obekant orsak, verkligen velat visa sig tillgjord, svarade hon i samma skämtande ton: »Nå, nå herr baron, det är ännu långt ifrån bevisadt, att den plånbok jag hittat är er. Gläd er således icke i förtid. Jag är, minsann! icke den som ger igen hvad jag finner, utan att jag förut fått en noggrann beskrifning, som träffar riktigt in. Var således god och erinra er alla er plånboks yttre behag, äfvensom dess inre goda egenskaper, af hvilka jag naturligtvis äfven satt mig i kännedom.» Detta yttrade hon med en så förtviflad frimodighet, att den finkänsliga Agnes djupt rodnade.

»Vore det icke då bäst,» sade Lyrensvärd, leende, medan en lätt rodnad för ett ögonblick flög öfver hans kinder, »att här anställdes en formlig examen. Fröken blir naturligtvis examinator och jag står redan färdig att svara med knäppta händer, som piltarne bruka i skolan, då de förhöras i katekesen, »enfalldeligen framställd i frågor och svar».

Den muntra Hortensia gillade förslaget, tog på sig en barsk preceptorsmine och frågade: »säg mig då, hvad färg hade den förlorade och begråtna?»

»I grunden frisk och blomstrande, såsom rosornas i örtagården, ehuru på margfalldiga ställen tidens tänder intryckte voro, bevisande all skönhets fåfänglighet på jordene,» rabblade Lyrensvärd, så fort, att orden trillade liksom ärter.

»Rätt! — men — — men, hur skall jag nu uttrycka mig? — hade hon med sig någon följeslagare genom lifvet, något stöd till hvilket hon sig hålla måtte?»

»Jo, en man utaf stål, som med sina trogna armar henne omslutit hade; varande dessa båda makar en behagelig förebild af inbördes kärlighet och förtroende.»

»Rätt! Men nu till det hufvudsakligaste, till den fråga, som vanligtvis utgör våra ungherrars A. och O.; huru stor var eller, rättare, är den röda damens förmögenhet?»

»Låt mig tänka efter, söta herr magister!» bad Lyrensvärd, skrattande. »Jo, om man räknar lika många riksdaler, som gamla flickor räkna år, när de prompt icke vilja bli äldre, så får man i det närmaste summan. Det vill säga tjugofem riksdaler och några skillingar deröfver, hvilka jag ej så noga kan uppgifva, liksom de tjugofemåriga ej särdeles fråga efter ett par månader mer eller mindre. Men denna obetydliga skatt har nu fått ett tiotusendubbladt värde för mig,» tillade han och bugade sig för den leende Hortensia.

»Jaså, ni smickrar! Det är väl endast för att slippa vidare examen, kan jag tro. Välan då, plånboken är er, jemte allt hvad hon innehål-

ler för öfrigt, af hvilket jag naturligtvis icke vet det ringaste», sade hon, lätt rodnande, och gaf vår hjelte en genomträngande blick, en sådander besynnerlig blick, hvarom de »weitschweifig'a» tyska författarne tala, en blick, »på en gång skämtande, allvarlig, bedjande, vänlig, deltagande och – eröfrande». Lyrensvärd kände dervid sitt hjerta slå på ett alldeles eget sätt, och brinnande var det öga han fästade på Hortensias glada ansigte, då hon fortfor: »men min hittlön måste jag hafva, innan jag öfverantvardar den förlorade i edra händer.»

»Endast befall! mitt svärd och mitt lif, det enda jag kan kalla mitt, står till er disposition, min fröken!»

»Gudbevars! Vi lefva icke i riddartiden, beklagligtvis, och jag får väl lof att åtnöja mig med mindre. Berätta oss endast edra blodiga äfventyr i natt, om hvilka vår betjent redan framkastat några ord; men för all del, skynda er, ty jag ser att min goda onkel, derborta, är färdig att dö af nyfikenhet.»

»Der fick jag mitt igen, din lilla näsperla!» sade grefven, småleende; »men eger det verkligen någon grund, det rykte jag hört?»

»Jo, det är säkert,» sade Lyrensvärd, begagnande herr Spöstedts favorituttryck, och nu började han, sedan han förut, välvisligen, tagit plats på en ledig stol vid Hortensias sida, att för det uppmärksamt lyssnande sällskapet komiskt beskrifva sina missöden under gårdagen. Lyckligt understödd af sin ovanliga mimiska förmåga, berättade han med en utomordentlig sanning, ledighet och qvickhet, och stundom, då han ända till ytterlighet släppte löst sitt skämtsamma lynne, tvingade han samtliga åhörarne, äfven den känsloömma Agnes, att uppgifva skrattsalvor, så väldiga, att de frampressade tårar ur Hortensias sköna ögon, som med ett outsägligt uttryck af munterhet och välbehag voro fästade på berättarens vackra, lifliga ansigte. Men när han nu öfvergick från sina äfventyr med bönderna och den »ästemabla» herr Spöstedt, till berättelsens allvarligare del, antog han plötsligt ett komi–tragiskt ansigtsuttryck, och det var med en röst, hemsk, som den kommit från grafvarna, han återgaf det samtal emellan tjufvarna, hvilket ledde honom på upptäckten. Då han såg huru Hortensia bleknade och hennes barm oroligt lyftes, fortfor han ännu en liten stund att tragiskt afmåla ställets faror och sin egen öfvergifna belägenhet, men småningom återtog han den skämtande ton han nyttjat från början, och då han ändtligen slutade sin långa berättelse, deri den vidtbekante herr Spöstedt, som han förstått att härma förvånande likt, spelat rolen af en olycklig pajazzo, möttes han af ett högljuddt och muntert bifall, af hvilket dock intet var honom kärare, än det, hvilket omisskänligt framlyste ur Hortensias glädjestrålande blick. (Forts.)

ROMANEN,

WECKOSKRIFT FÖR DEN SKÖNA LITERATUREN.

1846.

№ 49 & 50.

WIBORG, hos Johanna Cederwaller et Son, 1846.

Imprimatur: Jac. Judén.

Med detta häfte slutas årgången 1846 af Weckoskriften ROMANEN.

Resp. Prenumeranter till Mode-plancher erhålla nu den 10:e planchen, samt inom någon kortare tid de återstående tvenne. Orsaker, som ej stått i redactionens förmåga att ändra, hafva vållat detta dröjsmål med de tvenne felande plancherna.

PLÅNBOKEN.

BERÄTTELSE AF BRN.

(Forts. och slut fr. N:o 48.)

»*Jag får tacka herr baronen på det förbindligaste,*» *sade grefven artigt,* »*först och främst för berättelsen, som var mästerligt framställd och har hjertligt roat oss, stackars landtboer, som så sällan får något nöjsamt afbrott i vårt enformiga lif, och sedan får jag, såväl å egna som hela ortens vägnar, uttrycka min erkänsla för den stora tjenst ni gjort oss, då ni upptäckt detta tjufband, som så länge varit vårt plågoris. Troligen kommer ransakning snart att hållas.*»

»*Ja, och jag är, tyvärr! kallad att inställa mig som vittne. Länsmannen, hvilken, som jag nämnt, är en gammal kamrat, har imedlertid erbjudit mig att i hans hus tillbringa tiden, som eljest skulle blifva gruſligt lång i en obekant ort.*»

»*Men, min bästa baron,*» *sade grefven och fattade vår hjeltes hand,* »*ni är ju redan en gammal bekant här i huset; så tycker, Gud förlåte mig! åtminstone jag, och jag hoppas derföre att ni icke nekar mig att stanna här under hela ransakningen, hvilken jag önskar måtte dra ut ett helt år.*»

Det var sannerligen icke med liten glädje, vår hjelte emottog detta gästfria anbud, och det låg icke liten belåtenhet i den hastiga blick, hvarmed Hortensia tackade sin förmyndare för detsamma.

Hvad som ännu återstår, kunna vi i största korthet afhandla.

Om aftonen, när Hortensia uppkommit på sina rum, efter att hafva tillbringat den gladaste dag i sitt lif, under ömsom muntra, ömsom allvarliga samtal med Lyrensvärd, hvars öppna, glada och redliga sinne redan gjort ett mäktigt intryck på hennes eget, undslapp henne en af dessa ljufva suckar, som sjelfva englarna kunna afundas menniskors barn, en suck, framkallad af denna så outsägligt ljufva känsla som vaknar, då kärleken första gången rör sig i ett ungt, rent och ömt qvinnohjerta. Sucken följdes af en hög purpurrodnad på de fylliga

kinderna och i ögat blänkte en tår, hvars vällust hon ännu aldrig kunnat ana. Då hon derefter framgick till spegeln, att lösa sina långa, rika hårflätor, förundrades hon nästan öfver sin egen bild, så förklarad, så lycklig, så strålande syntes den henne. Och när ändtligen, efter en aftonbön från djupet af ett hjerta, varmare och frommare än någonsin, emedan det nu äfven var älskande, sömnen med sina leende drömmar närmade sig hennes jungfruliga läger, var hennes sista ljufva tanke: han och ingen annan! —

Vår hjelte deremot satt i sitt rum och klottrade på kärleksverser, men denna gången på fullt allvar. Ja, det gjorde han och ingen annan.

En vacker afton, fjorton dagar derefter, ser man en dame och en kavaljer promenera i Storeby vidlyftiga park. Den allé, hvaruti de gingo, var cirkelformig och omgaf en gräsplan, på hvars medelpunkt ett lusthus i chinesisk smak var upprest. Men det promenerande paret närmade sig nu, och, dolda af en tät buske, vilja vi, för ro skull, lyssna på hvad de kunna hafva att förtälja hvarandra.

»Aldrig skall jag kunna glömma de oändligt ljufva och glada dagar, jag tillbringat här,» sade kavaljern, som icke var någon annan, än vår vän Lyrensvärd, ehuru han nu talade ur en temligen ömklig ton, emot då vi sist hörde honom — »och då jag nu står i begrepp att i morgon afresa, blir det . . . blir det . . .» här tystnade talaren, af brist på ord.

»Men hvarföre resa så hastigt, så oförväntadt?» frågade Hortensia, med en märklig darrning i den klara silfverrösten — »ni sade ju för ett par dagar sedan, att ni hade god tid, och nu deremot, nu vill ni . . . vill ni . . . nödvändigt göra oss alla . . . ledsna.»

»Min goda, bästa, dyr— (dyra, höll han minsann på att säga!) fröken! det finnes pligter, som man, med åsidosättande af allt annat, måste uppfylla. Man har pligter mot sig sjelf och mot . . . mot andra . . .»

Nu är det omöjligt att kunna höra mera, och dessutom försvinner det spatserande paret bakom alléens krökning, der borta. Men tålamod! De komma väl åter . . . Jo, riktigt, der ha vi dem igen! Få höra hur det nu låter! Det är återigen vår hjelte som talar:

»En fattig yngling är i många fall att beklaga, och serdeles i det afseende, att han . . . han icke kan älska en . . . en . . . rik flicka, utan att hon och verlden med henne dömer honom att vara egennyttig, hvilket jag anser för detsamma som lågsinnad. Det är sannerligen hårdt och äfven ofta orättvist. (Ja, ja, visst är det grufligt orättvist, men undra hur han kom på det kapitlet?)

»Men om nu en rik flicka älskar en fattig yngling och äfven tror, ja, vet att den fattige ynglingen . . . älskar henne åter, utan . . . utan några egennyttiga beräkningar, då, då bör väl den fattige ynglingens stolthet, som ni nyss försvarat, vika — (Ja, se det var beskedligt! hjelp honom bara litet på trallen, så går det nog!)

»O, vågar, vågar jag väl att tyda dessa ....»

»Ord» skulle det väl vara, men det hördes verkligen icke, och nu försvinna de åter bakom den förargliga häcken der borta.

Men det var grufligt hvad de denna gång låta länge vänta på sig! Jag tror nästan att vi gå och söka upp dem.

Jo, min själ! sitta icke de der på den grönmålade bänken — — men, Gud bevare oss! det går ju aldrig an! Lyrensvärd har ju slagit sin arm om Hortensias veka lif och trycker henne gång efter annan till sitt bröst. Åh! hvilken lång, lång kyss! ack, den ungdomen! den ungdomen!

Men låtom oss nu höra hvad Hortensia har att säga, då hon med ett obeskrifligt ömt, blygt småleende, sakta lösgör sig ur den yljedruckne Lyrensvärds armar!

»Och nu, min, min älskade! tror jag nästan att det icke blir någon resa af i morgon. Får jag derföre anhålla om er arm, min herre! vi måste genast underrätta min gode förmyndare, om orsaken till dess uppskjutande. Men ...

men först och sist och jemnt och ständigt
vi skola tro uppå hvarann,»

tillade hon, under det hon smög sig närmare Lyrensvärds bröst och med trofasta ögon, ännu leende genom tårar, såg in i hans. »När jag hittade din plånbok, tycktes det mig, som jag äfven hittade dit hjerta. Ack, hvilket lyckligt fynd!»

»Och hvilken ännu lyckligare förlust!» ropade den hänförde Lyrensvärd.

Åter en lång, stum omfamning. Derefter försvunno de lyckliga, med steg så lätta, så ljudlösa, som hade de för ögonblicket fått vingar.

Och nu har jag ju tydligen visadt, huru ytterst förmånligt det ibland kan vara att tappa sin plånbok. Du, kringflackande, sönderskakade, ömme, fattige löjtnant, som är stadd på parforcejagt efter någon rik arftagerska, gack du en gång, på försök, och gör sammaledes!

Af förekommen anledning kan första häftet af Weckoskriften ROMANEN för 1847 ej utgifvas förr än andra Lördagen i Februari. Resp. prenumeranter erhålla dock inom årets utgång de utlofvade 25 häften.

321.I.23.
323.II

Ruots. kaunokirj. 3.

KANSALLISKIRJASTO-KANSALLISKOKOELMA
120 102 0330